

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	20762 маркетинг
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	075 Маркетинг

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	168
Повна назва ЗВО	Сумський державний університет
Ідентифікаційний код ЗВО	05408289
ПІБ керівника ЗВО	Карпуша Василь Данилович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	www.sumdu.edu.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/168>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	20762
Назва ОП	маркетинг
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	075 Маркетинг
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Тип освітньої програми	Освітньо-наукова
Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	Магістр (ОКР «спеціаліст»)
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	Кафедра маркетингу
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій; кафедра журналістики та філології; кафедра фінансових технологій і підприємництва; кафедра міжнародних економічних відносин; кафедра іноземних мов та лінгводидактики
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	вул Харківська, 116, м. Суми, Україна, 40007
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>не передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	<i>відсутня</i>
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	204812
ПІБ гаранта ОП	Люльов Олексій Валентинович
Посада гаранта ОП	директор
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	alex_lyulev@econ.sumdu.edu.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(066)-790-57-20
Додатковий телефон гаранта ОП	<i>відсутній</i>

Форми здобуття освіти на ОП	Термін навчання
очна вечірня	4 р. 0 міс.
заочна	4 р. 0 міс.
очна денна	4 р. 0 міс.

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

Освітньо-наукова програма (ОНП) доктора філософії "Маркетинг" була заснована у 2018 році на базі випускової кафедри маркетингу Сумського державного університету (СумДУ). Вона стала важливим кроком у розвитку підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері маркетингу, спираючись на багаторічний досвід університету в галузі економічних наук. Підготовка аспірантів економічних спеціальностей у СумДУ почалася ще в 1991 році, і з того часу університет накопичив значний науковий потенціал. Цей потенціал формувався завдяки численним захищеним дисертаціям (ступеня кандидата та доктора наук) у спеціалізованій вченій раді СумДУ за спеціальністю 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами" (за видами економічної діяльності) у спеціалізованій вченій раді СумДУ Д55.051.01. Програма "Маркетинг" відрізняється унікальністю та актуальністю завдяки впровадженню сучасних дослідницьких технологій і тісній інтеграції з міжнародним академічним середовищем. У рамках програми активно використовується Поведінкова лабораторія, обладнана сучасними технологіями нейромаркетингу та екоміко-математичної обробки великого масиву даних. Це дозволяє аспірантам разом із провідними науковцями та міжнародними партнерами проводити передові дослідження в галузі маркетингу, що підвищує їхню конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Викладачі кафедри є активними учасниками міжнародних програм академічної мобільності, що дозволяє їм постійно оновлювати знання та впроваджувати новітні методики в освітній процес (ОсП). Деякі з них є стипендіатами престижних програм, таких як Fullbright, а також отримували підтримку від урядів Латвії, Словаччини та Індії. Програма була розроблена на основі вимог Національної рамки кваліфікацій та Стандарту вищої освіти за спеціальністю 075 "Маркетинг" (<https://bit.ly/4dwMltT>). Під час її розробки враховувалися рекомендації провідних науковців, роботодавців та здобувачів вищої освіти (ЗдВО), а також досвід найкращих українських та зарубіжних закладів вищої освіти, що входять до міжнародних рейтингів. Програма включає як загальні, так і спеціалізовані дисципліни, що враховують динамічний розвиток ринку та потреби сучасного бізнесу. Важливим аспектом є також можливість аспірантів брати участь у науково-дослідних роботах, що фінансуються Міністерством освіти і науки України. Це сприяє розвитку професійних та соціальних навичок, необхідних для успішної кар'єри. Викладачі програми мають високі наукові досягнення, що підтверджується їхніми індексами Гірша у базі даних Scopus (Люльов О. - 40, Пімоненко Т. - 40, Чигрин О. - 15). Програма також включає можливість для аспірантів публікувати результати своїх досліджень у науковому журналі Marketing and Management of Innovations, що індексується базою даних Web of Science, а також брати участь у щорічній міжнародній конференції «Digitalisation and sustainability for development management: economic, social, and environmental aspects», матеріали якої індексуються базою даних Scopus. Це забезпечує високий рівень оприлюднення наукових результатів та дотримання принципів відкритої науки та академічної доброчесності (АД). Реалізація ОНП координується ННЦ підготовки кадрів вищої категорії (ННЦ ПКВК) та навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту (ННІ БіЕМ) у тісній співпраці зі НТСА СумДУ. Програма постійно переглядається та вдосконалюється, з акцентом на поєднанні науково-аналітичних, академічних, дослідницьких, інноваційних та практичних компетентностей у сфері маркетингу. Зокрема, під час модернізації програми у 2024 році було враховано нові вимоги ринку, що знайшло відображення у зміні назв і змісту деяких дисциплін, щоб краще відповідати актуальним тенденціям і потребам ЗдВО та роботодавців.

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та ліцензійний обсяг за ОП

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року			У тому числі іноземців		
			ОД	ОВ	З	ОД	ОВ	З
1 курс	2024 - 2025	5	4	0	0	0	0	0
2 курс	2023 - 2024	15	12	0	0	0	0	0
3 курс	2022 - 2023	15	6	1	0	0	0	0
4 курс	2021 - 2022	21	4	2	0	0	0	0

Умовні позначення: ОД – очна денна; ОВ – очна вечірня; З – заочна; Дс – дистанційна; М – мережева; Дл – дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
початковий рівень (короткий цикл)	програми відсутні

перший (бакалаврський) рівень	6838 маркетинг
другий (магістерський) рівень	6316 маркетинг
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	20762 маркетинг

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО	191574	37218
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	191574	37218
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)	0	0
Приміщення, здані в оренду	0	0

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	Хеш файла
Освітня програма	<i>ОНП Маркетинг-2024.pdf</i>	Bzi+1/3sz7ffVjhG5O8dLkDC4ko4PeWRBWMdzF23ow4=
Навчальний план за ОП	<i>навч план_2024.pdf</i>	4TAgy/31LwzvPVXPjC8JldsAKofp9UThObPQpejC9yg=
Матеріали від ЗВО: пропозиції та рекомендації від роботодавців, таблиця відповідності публікацій наукових керівників напрямом (тематикам) досліджень аспірантів (для ОП третього рівня освіти)	<i>таблиця зауважень стейкхолдерів 2024.pdf</i>	RPX7JDGmvYNUgS9QP3wWxioDjDPTsuzARfWjym5rXZ0=
Матеріали від ЗВО: пропозиції та рекомендації від роботодавців, таблиця відповідності публікацій наукових керівників напрямом (тематикам) досліджень аспірантів (для ОП третього рівня освіти)	<i>Таблиця відповідності.pdf</i>	GpKqPRh4HJO5Spvno7BSbhGHGUbXl4COs5yoavJnUc=

1. Проектування освітньої програми

Чи освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти? Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Основна мета ОНП "Маркетинг" полягає в підготовці фахівців, здатних вирішувати комплексні завдання у сфері маркетингової діяльності, використовуючи сучасну методологію та інструментарій. Це включає не лише теоретичні знання, але й практичні навички, необхідні для проведення наукових досліджень і здійснення інноваційної діяльності. ОНП розроблено відповідно до стандарту вищої освіти України для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 075 "Маркетинг" галузі знань 07 "Управління та адміністрування" (затверджений наказом МОН України від 07.04.2022 № 313). Програмні результати, передбачені ОНП, включають результати навчання, що встановлені стандартом вищої освіти (ПРН01-ПРН09) і забезпечуються через освітні компоненти, як ОК1–10, так і додаткові ПРН, визначені відповідно до специфіки програми (ПРН10-ПРН12), які реалізуються через ОК3, ОК4, ОК7–10. Для узгодження ПРН та компетентностей, які визначені в ОНП, в процесі її розробки було створено матрицю відповідності результатів навчання та компетентностей освітнім компонентам програми. Ця матриця є частиною інформаційних додатків до програми. Досягнення ПРН відбувається через ОК, зазначені в

ОНП. Відповідність між методами навчання й викладання та ПРН як за окремими ОК, так і за програмою в цілому, обґрунтовується у робочих програмах дисциплін (РП), які передбачають узгодження ПРН з компетентностями, методами навчання й викладання. Процес розробки матриць відповідностей ПРН та ОК пройшов кілька етапів на засіданнях робочої проєктної групи (РПГ), що дозволило гармонійно інтегрувати всі елементи освітньої програми.

Чи зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності)?

Професійний стандарт відсутній

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін (стейкхолдерів)?

- здобувачі вищої освіти та випускники програми

Інтереси ЗдВО та випускників ОНП враховуються комплексно. Програма спрямована на досягнення мети навчання, яка полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних до працевлаштування та успішної професійної діяльності в галузі маркетингу. ПРН відображають необхідність оволодіння сучасними знаннями, уміннями та навичками, які є ключовими для ефективної роботи у сфері маркетингу. ЗдВО впливають на зміст програми через опитування щодо якості освітніх програм, результати яких стають підставою для внесення змін в ОНП (результати яких оприлюднено на сайті кафедри <https://bit.ly/3MYPmrr>; 2022 - <https://bit.ly/3AOZaBb>, 2023 - <https://bit.ly/4ec3FEp>). У 2024 р. під час перегляду ОНП було враховано пропозиції ЗдВО Нестеренко В. щодо необхідності впровадження курсу спрямованого на формування професійних компетентностей, а саме додати обов'язкову дисципліну професійної підготовки «Споживацька поведінка». Таблиця зауважень стейкхолдерів оприлюднено на сайті кафедри <https://bit.ly/3MYPmrr>. Крім того, проводяться зустрічі з випускниками ОНП (Дериколенко Г., к.е.н., Колодка А., к.е.н., тощо), на яких розглядаються їхні пропозиції щодо її вдосконалення (<https://bit.ly/3XhN774>). Це забезпечує актуальність програми та її відповідність вимогам ринку праці. ЗдВО мають свободу у формуванні індивідуальної траєкторії, що розвиває soft-skills та персоналізує навчання. Вони беруть участь у розробці програми: ОНП створена РПГ за участю ЗдВО Костирка Р., обговорена та схвалена Радою із забезпечення якості ННЦ ПКВК.

- роботодавці

Інтереси роботодавців враховані в ОНП для підготовки фахівців із професійними компетентностями, необхідними для успішної роботи в маркетингу. Для відповідності програми вимогам ринку праці залучаються представники професійної спільноти. Роботодавці беруть активну участь у розробці ОНП, включаючи визначення цілей і результатів навчання. ОНП розроблена робочою групою за участі роботодавця – Колодки А., к.е.н., співзасновниці проєктів із неформальної освіти. Програма схвалена на засіданні ЕРР (<https://bit.ly/4e5mN7u>) (протокол № 2 від 06.02.2024, <https://bit.ly/3MSJocT>). Під час громадського обговорення у 2024 р. Буровим О. запропоновано додати більше дисциплін професійної підготовки, тому було додано ОК9 “Споживацька поведінка”. Також оновлено зміст окремих ОК із урахуванням рекомендацій роботодавців, зокрема введено теми, що відображають сучасні тенденції маркетингових досліджень і цілі сталого розвитку. У межах ОК “Глобальні тренди в маркетингу” додано теми “Споживання, соціальні та зелені тренди” і “Майбутнє маркетингу: когнітивні технології та емоційний інтелект”. Практична спрямованість ОНП забезпечується участю фахівців із бізнесу, таких як ТОВ «Турбомаш», ТОВ «СЕД “Міркурій»», ТОВ «ТММ Express», «RG Region», P&G, ТОВ «Полісан» та інші. Роботодавці залучені до ключових елементів ОНП, а також до освітнього процесу через лекції та семінари з маркетингу. Затвердження ОНП передбачає рецензування представниками ринку праці для врахування їхніх рекомендацій та відповідності потребам бізнесу (<https://bit.ly/47rl9KP>).

- академічна спільнота

Щодо академічної спільноти університету, участь у розробці та перегляді програми здійснюється через обговорення на засіданнях випускової кафедри маркетингу, РПГ ОНП, а також на радах із забезпечення якості ННЦ ПКВК (<https://bit.ly/3ZrhFG8>). Ці обговорення забезпечують академічну свободу у викладанні дисциплін і точність формулювань ПРН та інших складових ОК. ОНП створює умови для співпраці з представниками інших закладів вищої освіти та наукових установ. Це включає активну комунікацію з іншими академічними установами через участь у міжнародних конференціях, круглих столах, міжнародних проєктах, програмах академічної мобільності, а також через проведення спільних наукових досліджень. Зовнішній рецензент (Смерічевський Сергій, доктор економічних наук та професор кафедри маркетингу Національного авіаційного університету), бере участь у процесі рецензування програми, що забезпечує її відповідність сучасним академічним вимогам. Під час громадського обговорення ОНП Педченко Н. (перший проректор, д.е.н., професор, Полтавський університет економіки та торгівлі) рекомендувала оновити матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми. Ця рекомендація також була надана Прошкіном Д. (голова ради роботодавців) (<https://bit.ly/3MYPmrr>). Визначені пропозиції було враховано у ОНП 2024 р.

- інші стейкхолдери

Кафедра маркетингу активно співпрацює з провідними організаціями, такими як London Academy of Science and Business (Пімоненко Т., Люльов О., Квілінський О.), European Marketing and Management Association (EUMMAS) (Пімоненко Т., Люльов О., Чигрин О., Летуновська Н.), ГО "Українська Асоціація Маркетингу" (Чигрин О., Летуновська Н.) та International Social Marketing Association (Пімоненко Т., Люльов О.), що забезпечує інтеграцію світових практик у навчальний процес. Завдяки співпраці з цими організаціями програма реалізує спільні науково-

дослідні проекти, організовує конференції та воркшопи, що підвищують міжнародний статус програми (ПРН01, ПРН02, ПРН07). Залучення представників асоціацій до навчального процесу у вигляді лекторів і консультантів сприяє актуалізації навчального контенту (ПРН04), а також розширює можливості для працевлаштування випускників (ПРН09). Це партнерство робить програму конкурентоспроможною на міжнародному рівні та забезпечує її відповідність сучасним стандартам маркетингової освіти (ПРН05).

Чи мета освітньої програми відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти?

Мета ОНП відповідає місії та стратегії СумДУ, визначеним Стратегічним планом розвитку на 2020-2026 роки (<https://bit.ly/3XhoabW>), та інтегрує сучасні тенденції розвитку спеціальності й ринку праці. Програма спрямована на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до стратегічного управління маркетинговими проектами, використання сучасних цифрових технологій та аналізу великих обсягів даних для прийняття ефективних рішень (ПРН1, ПРН2, ПРН5, ПРН9). Випускники програми є затребуваними в різних секторах економіки, зокрема на посадах маркетинг-директорів, аналітиків ринку, бренд-менеджерів тощо. Програма також акцентує увагу на розвитку компетентностей, необхідних для генерації нових ідей, управління проектами, комунікації та критичного мислення, що відповідає запитам роботодавців (ПРН4, ПРН7, ПРН10). Одним із завдань програми є підготовка фахівців, здатних інтегрувати етичні й соціальні аспекти у процес прийняття рішень з урахуванням цілей сталого розвитку, що сприяє їхньому професійному розвитку та внеску в розвиток маркетингової спеціальності (ПРН 6, ПРН 10, ПРН 11). Програма відповідає потребам стейкхолдерів, надаючи високоякісну освіту, яка адаптується до швидких змін сучасного світу. Отже, мета ОП корелює з місією та стратегією ЗВО.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки і спеціальності?

Мета та ПРН ОНП відображають тенденції розвитку спеціальності та науки у сфері маркетингу, що дозволяє випускникам бути конкурентоспроможними завдяки набутим компетентностям у стратегічному управлінні маркетинговими проектами, використанні сучасних цифрових технологій та аналізі великих обсягів даних. Сучасний стан наукового розвитку галузі знань "Маркетинг" у СумДУ підтверджено рейтингом Forbes Україна, де ННІ БіЕМ входить у ТОП-10 економічних факультетів України, а також найвищою кваліфікаційною групою «А» за напрямком «Суспільні науки» за результатами державної атестації наукової діяльності. Аналіз вітчизняних та світових трендів свідчить про зростання затребуваності фахівців з маркетингу, що сприяє актуалізації освітньої програми. Фахівець з маркетингу є затребуваним у сфері освіти, науки та бізнесу і може працювати на посадах маркетинг-директора, аналітика ринку, бренд-менеджера тощо. На запити роботодавців він повинен бути спроможним генерувати нові ідеї, розробляти та управляти маркетинговими та/або інноваційними проектами, бути комунікативним та демонструвати системний науковий світогляд, що відображено у цілях програми. Підготовка таких фахівців є метою даної освітньої програми, що забезпечує відповідність ПРН сучасним вимогам науки та тенденціям розвитку спеціальності.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту?

Мета та ПРН ОНП визначаються з урахуванням сучасних тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, що забезпечує конкурентоспроможність випускників як на глобальному, так і на регіональному рівнях. СумДУ, займаючи провідні позиції серед університетів України і входячи до числа кращих університетів світу за рейтингами THE World University Rankings (601-800 місце) (<http://bit.ly/4cYhcOO>), підтверджує високий рівень своєї науково-освітньої діяльності, що відображено в актуальності програми "Маркетинг". ПРН включають набуття компетентностей у стратегічному управлінні маркетинговими проектами, використанні сучасних цифрових технологій та аналізі великих обсягів даних, що відповідає вимогам сучасної науки та ринку праці. Участь СумДУ у THE Impact Rankings (201-300 місце) підкреслює його лідерство у досягненні Цілей сталого розвитку ООН, що враховується при формуванні ПРН, орієнтованих на інтеграцію етичних та соціальних аспектів у маркетингову діяльність. РПГ також враховує регіональні особливості ринку праці, комунікуючи з місцевими роботодавцями та аналізуючи дані, надані Сумською обласною державною адміністрацією (СОДА) та Сумським обласним центром зайнятості. Це забезпечує підготовку фахівців, здатних ефективно працювати в умовах місцевого ринку, на посадах маркетинг-директора, аналітика ринку, бренд-менеджера тощо. ОНП "Маркетинг" відповідає світовим стандартам та потребам місцевого ринку праці, забезпечуючи випускникам сучасну, якісну освіту, що відповідає вимогам часу.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням досвіду аналогічних вітчизняних освітніх програм?

Під час формування мети та ПРН ОНП було враховано досвід аналогічних вітчизняних програм, зокрема ОНП «Маркетинг» Національного авіаційного університету (договір від 18.05.2021 р.) та ОНП «Маркетинг» Національного університету «Львівська політехніка» (договір від 07.04.2021 р.). Вибір цих ЗВО обумовлений їхніми досягненнями в галузі освіти та науки, а також участю у національних і міжнародних рейтингах. Розглянуті ОНП мають схожі з даною програмою цілі та програмні результати навчання, проте акценти у вітчизняних програмах дещо інші. Наприклад, у програмі Національного авіаційного університету акцент зроблено на галузеву специфіку, тоді як ОНП в СумДУ фокусується на дослідженні глобальних тенденцій у маркетингу та інтеграції сучасних методів аналізу й моделювання, що сприяє формуванню широких, універсальних компетентностей, необхідних для успішної роботи в різних секторах економіки. Особливий акцент робиться на впровадженні елементів нейронауки в маркетинг, що дозволяє краще зрозуміти поведінку споживачів через аналіз їхніх когнітивних і емоційних реакцій. Програма Національного університету «Львівська політехніка» зосереджується на окремих аспектах маркетингу, тоді як у СумДУ наголос робиться на комплексному підході до підготовки фахівців зі стратегічними управлінськими

навичками, здатних адаптуватися до глобальних ринкових викликів. У той же час, позитивним досвідом у проаналізованих ОНП є використання інноваційних підходів у навчанні, що було враховано під час розробки ОК5 та ОК8 нашої програми для забезпечення ПРН3, а також акцент на застосування сучасних інформаційних систем, який було інтегровано в ОК3 та ОК8 для досягнення ПРН2. Це дозволяє нашій програмі залишатися конкурентоспроможною та відповідати сучасним вимогам ринку праці.

Чи мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням досвіду аналогічних іноземних освітніх програм?

Під час формування мети та ПРН ОНП було враховано досвід аналогічних іноземних ОНП. Зокрема, було враховано досвід ОНП «Маркетинг» таких університетів, як: Ризький технічний університет (Латвія), Сілезький технологічний університет (Польща), Університет Фоджі (Італія), Університет екології та управління у Варшаві (Польща), Університет Тарту (Естонія), Університет Кіпру, Державний університет ім. С. Сташіца (Польща), Університет економіки та культури (Латвія), Університет Мішкольца (Угорщина). Також було враховано досвід Європейської асоціації маркетингу та менеджменту і Університету прикладних наук ЕКА. Вибір цих ЗВО обумовлений їхніми високими показниками в галузевих рейтингах та успішністю участі студентів у міжнародних конкурсах і програмах, таких як Fulbright, Erasmus+, програми Латвійського та Словацького урядів, імені Марії Складовської-Кюрі та ін. Розглянуті ОНП мають схожі з ОНП СумДУ цілі та ПРН, проте в іноземних програмах дещо інакше розставлені акценти. Наприклад, у програмі Riga Technical University більше уваги приділено інноваціям у технологіях, в University of Foggia акцент зроблено на креативні підходи та підприємницьку діяльність. Ці програми акцентують увагу на специфічних аспектах маркетингу, тоді як наша програма орієнтована на більш універсальний підхід. У той же час позитивним досвідом у проаналізованих ОНП є використання інноваційних методів навчання та міждисциплінарного підходу, що було враховано у розробці ПРН нашої програми, зокрема у змісті дисциплін та методах навчання, таких як ОК3 та ОК5. Це дозволило адаптувати ОНП «Маркетинг» до сучасних міжнародних стандартів, забезпечивши їй відповідність вимогам глобального ринку праці.

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

60

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

45

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

15

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

ОНП "Маркетинг" розроблена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» (<https://bit.ly/4dOXgiU>) та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/3Tb6JJ4>). Програма побудована на компетентнісному підході та орієнтована на досягнення відповідних ПРН через збалансоване поєднання загальної та професійної підготовки, що забезпечує індивідуалізацію навчання. Цикл загальної підготовки за ОНП включає обов'язкові компоненти ОК1–ОК7, які спрямовані на досягнення ЗдВО таких програмних результатів навчання, як ПРН1–ПРН3, ПРН5, ПРН6, ПРН8–ПРН13. Ці компоненти забезпечують формування основних компетентностей, таких як філософські та мовні навички, здатність до організації та проведення наукових досліджень, а також педагогічну діяльність. Цикл професійної підготовки охоплює компоненти ОК8–ОК10, які спрямовані на досягнення ПРН2, ПРН4, ПРН6–ПРН7, ПРН9–ПРН13. Ці освітні компоненти орієнтовані на розвиток фахових компетентностей у галузі маркетингу, таких як стратегічне управління маркетинговими проектами, моделювання маркетингових процесів, дослідження споживчої поведінки, а також глобальні тренди в маркетингу. Досягнення вільного володіння державною та англійською мовами у професійній сфері забезпечується компонентами ОК2 і ОК6, що сприяє ефективному професійному спілкуванню та науковій діяльності на міжнародному рівні. Зміст ОНП "Маркетинг" відповідає теоретичному змісту предметної області, забезпечує формування у ЗдВО глибинних знань у сфері маркетингу, здатності генерувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми та проводити наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну та практичну цінність.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

ЗдВО за ОНП мають можливість створювати свою індивідуальну освітню траєкторію завдяки:

- вільному вибору навчальних дисциплін із розширеного переліку в рамках вибіркової частини програми, що

відповідає вимогам законодавства України. Це включає дисципліни для розвитку загальних компетентностей (<https://il.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog/>);

- вибору формату вивчення дисципліни – традиційний, змішаний або онлайн;
 - можливості самостійного вибору тематики для індивідуальних завдань, наукових досліджень та кваліфікаційних проєктів;
 - участі в програмах внутрішньої та міжнародної мобільності, включаючи віртуальні академічні обміни;
 - визнання результатів навчання, отриманих через масові онлайн-курси;
 - здобуття неформальної освіти через участь у творчих лабораторіях, наукових гуртках, літніх та зимових школах.
- Деталі щодо реалізації цих можливостей, а також розподіл обов'язків у сфері організаційної, інформаційної та консультативної підтримки викладені у внутрішніх нормативних актах, доступних на сайті СумДУ (<https://bit.ly/3zeUkg8>).

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Забезпечення права ЗДВО на вільний вибір навчальних дисциплін ґрунтується на нормативній базі, яка включає Положення про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3z4O1f9>), Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в СумДУ (<https://bit.ly/3Tb6JJ4>) та Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін у СумДУ (наказ ректора №1372-I від 17.12.21 р.). (<https://bit.ly/4cOMjfO>).

Для реалізації цього права передбачені наступні заходи:

Підготовчі заходи:

ЗДВО ознайомлюються з особливостями освітнього процесу та структурою навчальних планів, включаючи обов'язкові й вибіркові дисципліни.

Надається інформація про процедуру, терміни та особливості реєстрації на дисципліни вільного вибору.

ЗДВО використовують особисті кабінети для ознайомлення з переліком доступних дисциплін та їх вибору.

Методична робота щодо оновлення каталогів дисциплін вільного вибору:

До 1 листопада групи забезпечення спеціальностей та РПП під керівництвом гаранта розробляють або оновлюють переліки вибіркових дисциплін освітньої програми.

До 10 листопада ці пропозиції обговорюються та затверджуються на засіданнях РПП та ЕРР.

До 20 листопада після схвалення пропозиції розглядаються на Раді із забезпечення якості вищої освіти інститутів (факультетів).

До 30 листопада подаються остаточні пропозиції щодо формування каталогу дисциплін вільного вибору для затвердження на Раді з якості СумДУ.

Процедура реєстрації на вибіркові дисципліни:

Вибір ВНД здійснюється Зд через сервіс «Електронний особистий кабінет» шляхом вибору відповідних дисциплін з відповідних каталогів протягом 2-х місяців після зарахування (прикріплення).

ЗДВО має право обирати навчальні дисципліни як з інших закладів вищої освіти (у тому числі й дистанційних) через партнерські угоди та програми академічної мобільності або віртуальних академічних обмінів, з дотриманням вимог Положення Університету «Про академічну мобільність здобувачів вищої освіти», так і дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти в Університеті, за умови дотримання структурно-логічної схеми опанування ОНП та погодження з науковим керівником. Науковий керівник перевіряє відповідність результатів навчання з дисципліни темі дисертаційного дослідження, і у разі невідповідності може відмовити у погодженні вибору. У випадку конфліктів щодо відмови аспірант має право звернутися до начальника ННЦ ПКВК або до вищих посадових осіб.

Групи формуються з урахуванням мінімальних і максимальних обмежень, встановлених каталогом дисциплін. Якщо група не формується, ЗДВО можуть обирати дисципліни через електронні ресурси (ОСВ СумДУ, дистанційні курси, масові онлайн-курси) під керівництвом викладача.

Результати опитування щодо якості ОП показали високий рівень задоволеності ЗДВО процедурою вибору дисциплін для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

ОНП передбачає обов'язкову педагогічну практику обсягом 3 кредити ЄКТС (ОК10), важливу для підготовки ЗДВО. Практика реалізується відповідно до навчального плану, програм та методичних рекомендацій і спрямована на розвиток професійних компетентностей, необхідних для подальшої діяльності в галузі освіти та маркетингу. Під час педагогічної практики ЗДВО формують ключові фахові компетентності, такі як здатність до науково-педагогічної діяльності (ФКО4), а також вміння застосовувати сучасні методи та інструменти маркетингу у викладацькій діяльності (ФКО3). Практика сприяє досягненню програмних результатів навчання, зокрема ПРНО2 (розробка та реалізація наукових та інноваційних проєктів), ПРНО4 (імплементация принципів та методів маркетингової науки у викладанні), ПРН12 (застосування інноваційних науково-педагогічних технологій). ЗДВО отримують досвід розробки навчальних матеріалів, проведення занять і лекцій, що розвиває їхні педагогічні навички, критичне мислення та вміння інтегрувати теорію в практику. Навчальний план включає заняття в Поведінковій лабораторії, де ЗДВО застосовують сучасні маркетингові інструменти. Педагогічна практика забезпечує не тільки формування педагогічних компетентностей, але й допомагає ЗДВО підготуватися до науково-педагогічної роботи в ЗВО. За даними опитування 2023 року (<https://bit.ly/4ec3FEp>), ЗДВО позитивно оцінили якість практичної підготовки в рамках ОНП, що свідчить про її відповідність вимогам сучасної професійної діяльності в галузі маркетингу та освіти.

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання

У ЗдВО ОНП "Маркетинг" формуються такі соціальні навички (soft skills), які є важливими на ринку праці: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗКО1); вміння ефективно працювати з інформацією з різних джерел (ЗКО2); здатність до комунікації в міжнародному контексті (ЗКО3); здатність вирішувати складні проблеми у сфері маркетингу, дотримуючись етичних та академічних стандартів (ЗКО4). Ці навички також відображені у фахових компетентностях, таких як здатність до організації та управління науковими проєктами (ФКО5) і здатність презентувати та обговорювати результати наукових досліджень (ФКО2). Навчання на ОНП дозволяє здобути ці навички через освітні компоненти, зокрема такі дисципліни, як "Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів" (ОК3), "Англійська мова академічного спрямування" (ОК6), та "Педагогічна практика за професійним спрямуванням" (ОК10). Розвитку soft skills сприяють методи навчання, такі як робота в групах, проведення наукових дискусій, проєктна робота, що включає організацію та реалізацію наукових досліджень, презентації результатів. Крім того, виконання пошуково-дослідних завдань дає змогу розвивати такі навички, як самостійне планування часу, прийняття рішень, критичне мислення та вміння працювати в команді. Це сприяє підготовці випускників, здатних ефективно працювати в сучасному динамічному середовищі.

Продемонструйте, що зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Продемонструйте, що зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

ОНП «Маркетинг» має чітку структуру, що забезпечує логічну взаємопов'язаність всіх освітніх компонентів. Програма складається з циклів загальної, професійної та практичної підготовки, а також наукової складової, що в сукупності дозволяє досягти заявленої мети та програмних результатів навчання (ПРН). Цикл загальної підготовки включає обов'язкові компоненти, спрямовані на формування базових дослідницьких та педагогічних навичок, формування загальнокультурних та громадянських компетентностей (ОК 1-6). Зокрема, дисципліни, такі як «Філософія науки» (ОК 1), «Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів» (ОК 3), та «Англійська мова академічного спрямування» (ОК 6), сприяють досягненню ПРН 1, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6. Цикл професійної підготовки зосереджується на поглибленому вивченні маркетингових концепцій та методів, (ОК 7-9), таких як «Глобальні тренди в маркетингу» (ОК 7), «Моделювання в маркетингу» (ОК 8), що забезпечує досягнення програмних результатів навчання, які передбачають готовність ЗдВО самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів ПРН 2, ПРН 7, ПРН 10. Цикл практичної підготовки включає педагогічну практику (ОК 10), яка дозволяє ЗдВО застосувати теоретичні знання на практиці, формуючи професійні та педагогічні компетентності, необхідні для викладання у вищій школі, що відповідає ПРН 12. Крім того, програма містить цикл вибіркових дисциплін професійної та загальної підготовки, який включає дисципліни, орієнтовані на формування глибоких теоретичних знань та практичних навичок у сфері маркетингу, а також розвиток загальних компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності. Завдяки чіткій структурі та логічній послідовності освітніх компонентів, ОНП «Маркетинг» забезпечує формування необхідних компетентностей і досягнення всіх заявлених ПРН, що підтверджується структурно-логічною схемою програми.

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою)?

Загальні вимоги до організації самостійної роботи (СРС) ЗдВО задекларовані в Положеннях про організацію ОсП в СумДУ (<https://bit.ly/3z4O1f9>) та ЗдВО ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/4g92gjB>). Аналіз розподілу навчального навантаження за ОНП включає аудиторну роботу СРС ЗдВО, що дозволяє оптимально співвідносити обсяг ОК з фактичним їх навантаженням. Аналіз розподілу навчального навантаження за ОНП в розрізі видів навчальної роботи складає: ауд. роб. - 570 год. (32%), з них: 120 год. – 1 сем., 200 год. – 2 сем., 250 год. – 3,4 сем. СРС - 1230 год (68%), з них: 270 год – у 1 сем., 400 год. – 2 сем., 560 год.– 3,4 сем. Зокрема, обсяг год., відведених на СРС в межах ОК8 за ОНП в середньому – 67%. Для підвищення ефективності освоєння матеріалу, передбаченого для СРС, активно використовуються онлайн-платформи e-learning, електронний інституційний репозитарій тощо. Для організації СРС передбачені регулярні консультації НПП (<https://bit.ly/3MYPmrr>). Для вивчення реального обсягу навантаження ЗдВО проводяться регулярні опитування щодо якості ОНП. За результатами опитувань, проведених у 2022 та 2023 роках, ЗдВовідзначили задоволеність обсягом ауд. навантаження та зазначили, що їм вистачає часу для СРС (<https://bit.ly/3AOZaBb>, <https://bit.ly/4ec3FEp>). Результати опитувань систематично аналізуються на засіданнях РПГ та Ради з якості ННЦ ПКВК, що дозволяє постійно вдосконалювати навчальний процес та забезпечувати оптимальний баланс між аудиторною та СРС.

Яким чином структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми? Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, опишіть модель та форми її реалізації

СумДУ є учасником пілотного проєкту МОНУ з запровадження дуальної форми здобуття освіти (наказ №1296 від 15.10.2019 р.). СумДУ активно розробляє відповідне організаційно-методичне забезпечення для впровадження дуальної освіти, зокрема на основі Рішення Ради із забезпечення якості ВО від 30.06.2020 р. (<https://bit.ly/3Z3tK47>). ЗдВО мають можливість поєднувати навчання з роботою за фахом, при цьому їм надається право навчатися за індивідуальним графіком, відповідно до Положення про порядок навчання ЗдВО за індивідуальним графіком (<https://bit.ly/3Z1jmKl>). НП передбачає практичні заняття у Поведінковій лабораторії, що проводяться у спеціалізованих аудиторіях і комп'ютерних класах із використанням сучасного інструментарію (VOSviewer, Stata, Eviews, SPSS; Google Analytics, Google Trends, Serpstata; iMotions, зокрема у рамках ОК3, ОК4, ОК6, ОК8, ОК9. ЗдВО

мають можливість співпрацювати з фахівцями-практиками, а також відвідувати практичні заняття на філії кафедри на базі ТОВ "Технохім". ЗдВО ОНП залучаються до НДР кафедри маркетингу, виконуючи посадові обов'язки згідно з цивільно-правовими договорами та отримуючи відповідну оплату праці (Ус Я. була виконавцем декількох НДР: «Зелене інвестування: коінтеграційна модель трансмісійних ESG-ефектів у ланцюзі «зелений бренд України – соціальна відповідальність бізнесу» (№ д/р 0121U100468), «Моделювання механізмів мінімізації розривів енергоефективності в контексті Цілей сталого розвитку: комунікативна мережа взаємодії стейкхолдерів» (№ д/р: 0120U102002) та ін.

Яким чином ОП забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

ОНП сприяє набуттю ЗдВО навичок і компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку (СР) до 2030 р., визначених резолюцією ООН. У рамках ОНП передбачено розвиток фахових компетентностей, що відповідають вимогам СР, зокрема, ФК10 – здатність до пошуку та аналізу інформації щодо соціальних, культурних, глобальних, етичних та екологічних трендів СР країни та світу при плануванні та здійсненні маркетингових досліджень. ПРН 10 передбачає здатність ЗдВО визначати та оцінювати соціальні, культурні, глобальні, етичні та екологічні тренди СР, інтегрувати існуючі методики та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань у маркетинговій сфері. Це досягається через ОК, зокрем ОК3, ОК7, ОК8 ОК9, які охоплюють питання зеленої поведінки, зеленого маркетингу, а також через тематику дисертацій <https://bit.ly/3XkT6bt>, що стосуються СР. СумДУ один із перших українських університетів, що доєднався до рейтингу Green Metrics <https://bit.ly/3MtPzSW>, і має затверджену екологічну політику <https://bit.ly/3T7apeL>. ЗдВО активно залучаються до виконання науково-дослідних робіт, пов'язаних із СР, що ще підсилює практичну спрямованість ОП на вирішення актуальних глобальних проблем. Основний фокус програми полягає у формуванні компетентностей з пошуку та аналізу соціальних, культурних, глобальних, етичних і екологічних трендів СР під час маркетингових досліджень, а також у розробці економіко-математичних моделей із використанням сучасного програмного забезпечення. Це готує фахівців, здатних робити внесок у досягнення цілей СР.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на вебсторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

<http://vstup.sumdu.edu.ua>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Правилами прийому <https://bit.ly/3TbRIGy> передбачено, що конкурсний відбір (КВ) на навчання для здобуття ступеня доктора філософії на основі НРК7 здійснюється за результатами: вступних іспитів зі спеціальності та академічної української мови; тесту з іноземної мови ЄВІ; досягнень у навчальній та/або науковій діяльності. Відбіркова комісія ННЦ ПКВК розглядає заяви та документи вступників до аспірантури та звертається до приймальної комісії (ПК) з пропозицією про допуск до участі в КВ та складання вступних випробувань. Оприлюднення відповідних рішень ПК здійснюється на <https://vstup.sumdu.edu.ua>. Умовою допуску – успішне складання ЄВІ в 2023 році з оцінкою за тест з іноземної мови не менше ніж 130 балів або успішне складання ЄВІ в 2024 році з оцінкою за ТЗНК не менше ніж 160. Вступні випробування проводяться у формі письмового тестування. В окремих випадках, за відсутності конкурсної ситуації, для вступників, які не можуть з поважних причин скласти вступний іспит письмово у визначені строки, за рішенням приймальної комісії вступні іспити можуть бути проведені дистанційно за заявою вступника. Програми вступних випробувань та розклад їх проведення затверджуються головою ПК СумДУ та оприлюднюються на <https://vstup.sumdu.edu.ua>. Програмою фахового вступного іспиту зі спеціальності «Маркетинг» визначено загальне коло кваліфікаційних вимог до теоретичних знань та практичних навичок. Ці умови вступу дозволяють визначити рівень початкових компетентностей вступників, необхідних для навчання за ОНП.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих на інших освітніх програмах? Яким чином забезпечується доступність цієї процедури для учасників освітнього процесу?

Питання визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, включаючи академічну мобільність, регулюються відповідними нормативними документами СумДУ, зокрема Положеннями: про академічну мобільність ЗдВО (<https://bit.ly/479uDKA>), організацію ОсП (<https://bit.ly/3z4O1f9>), ОсП ЗдВО ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/3Tb6JJ4>). Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, здійснюється через чіткі та прозорі механізми перезарахування освітніх компонентів. Згідно з нормативними документами СумДУ, визнання результатів навчання та перезарахування освітніх компонентів проводиться на основі укладеного договору про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності. Перезарахування результатів навчання здійснюється директором відповідного підрозділу відповідно до програми академічної мобільності, затвердженої у встановленому порядку, та наданої академічної довідки або іншого відповідного документа, отриманого ЗдВО в іншому закладі освіти. Процедура переведення, поновлення ЗдВО з інших ЗВО (включаючи внутрішнє переведення між

програмами, спеціальностями, факультетами) і визнання результатів навчання регулюється Положенням про організацію ОсП в СумДУ (<https://bit.ly/3z4O1f9>). Інформування ЗдВО про можливість визнання результатів навчання забезпечується шляхом надання доступу до відповідної нормативної бази (<https://normative.sumdu.edu.ua/>) та ознайомленням з необхідними документами під час укладення договору про навчання або стажування за програмою академічної мобільності.

Наведіть конкретні приклади та прийняті рішення щодо визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності)

У СумДУ активно здійснюється визнання результатів навчання та кваліфікацій, отриманих ЗдВО на інших освітніх програмах, зокрема під час академічної мобільності. Наприклад, Ус Я. є стипендіаткою низки програм Латвійського уряду, Вишеградського фонду тощо. Слід відмітити, що 100% аспірантів кафедри маркетингу (Нестеренко В., Ус Я., Ілляшенко А., Здойма А., Шафорост Ю. тощо) брали участь у численних програмах віртуальної академічної мобільності з університетами-партнерами, серед яких: Stanislaw Staszic University of Applied Sciences in Pila, "Marketing trends: new waves and future of AI" (м. Піла, Польща, 27.11 – 29.12.2023); Інститут розвитку міжнародної співпраці, "Modern Marketing Research: Cognitive Technologies", 150 годин (м. Познань, Польща, 15.09-15.10.2020); "Teaching Strategies for Virtual Classrooms Faculty Development Program" (University of Nebraska-Lincoln, США, 26.06.2020), тощо (<https://bit.ly/3Z8jyrc>, <https://bit.ly/4cVSY88>, <https://bit.ly/3AUCWxE>, <https://bit.ly/3Tdrtrr>). Результати навчання, отримані під час цих програм віртуальної мобільності, були перезараховані в рамках освітніх компонентів ОК7 "Глобальні тренди в маркетингу", ОК8 "Моделювання в маркетингу", ОК9 "Споживацька поведінка". Це дозволяє ЗдВО максимально ефективно інтегрувати міжнародний досвід у свої дослідження та навчання, а також підтверджує відкритість університету до впровадження найкращих міжнародних практик у ОсП.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в неформальній та/або інформальній освіті? Яким чином забезпечується доступність цієї процедури для учасників освітнього процесу?

Визнання результатів неформального/інформального навчання в СумДУ регулюється наказом ректора № 0708-I від 25.10.2022 "Порядок визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувачів" (<https://bit.ly/4763Ui5>). Перезарахування таких результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження досягнення ЗдВО результатів навчання, передбачених освітньою програмою. Для цього ЗдВО подає до випускової кафедри освітню декларацію та документи, що підтверджують участь у заходах неформальної/інформальної освіти (свідоцтва, сертифікати, дипломи, опис заходу тощо). На основі поданих документів створюється комісія, до складу якої входять не менше трьох осіб, зокрема завідувач кафедри, члени робочої проектної групи освітньої програми, включаючи її гаранта. Комісія оцінює відповідність отриманих результатів вимогам освітньої програми. У разі позитивного рішення комісія ухвалює визнання результатів неформального/інформального навчання. Інформація про визнання результатів неформального навчання доступна на сайті СумДУ, а також доводиться до відома ЗдВО під час вступних лекцій і через систему електронних особистих кабінетів.

Наведіть конкретні приклади та прийняті рішення щодо визнання результатів навчання отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

ЗдВО ОНП «Маркетинг» активно беруть участь у програмах неформальної та інформальної освіти, що сприяє їхньому професійному розвитку та підвищенню компетентностей. Наприклад, ЗдВО Нестеренко В., Нехорошкова Ю., та Ілляшенко А. брали участь у PROactive week на тему "Health and well-being. Region & you," організованого в рамках проекту "Healthy Economy and Policy: European Values for Ukraine" для Jean Monnet Actions у сфері вищої освіти та наукових досліджень. ЗдВО Ус Я. (<https://bit.ly/4dBekIV>) пройшла кілька курсів неформальної освіти, зокрема, «Кількісні та якісні соціологічні методи у роботі науковців» (1,0 ЄКТС, 30 годин) та «Social Media Marketing: базовий курс викладача» (1,0 ЄКТС). Результати цих курсів були перезараховані в межах дисциплін ОК7 «Глобальні тренди в маркетингу» та ОК8 «Моделювання в маркетингу». ЗдВО Здойма А. (<https://bit.ly/3AMhNpA>) успішно завершив курси від Genius Marketing «Комплексний інтернет маркетинг» і «Комплексний SMM», а також курси «Інстаграм підприємець» від PR+ і «Поглиблений SMM 3.0» від FilatovSMM. Результати навчання були визнані в рамках дисципліни ОК9 «Споживацька поведінка». Визнання результатів неформальної та інформальної освіти сприяє інтеграції додаткових знань і навичок, отриманих ЗдВО, у процесі їхньої професійної підготовки в межах ОНП «Маркетинг».

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, що освітній процес на освітній програмі відповідає вимогам законодавства (наведіть посилання на відповідні документи). Яким чином методи, засоби та технології навчання і викладання на ОП сприяють досягненню мети та програмних результатів навчання?

Основним нормативним документом, що визначає систему організаційно-управлінських та методичних заходів, які реалізуються в ЗВО для забезпечення якісної ВО та задоволення освітніх потреб ЗдВО та інших осіб, є Положення про організацію ОсП (<https://bit.ly/3z4O1f9>), що враховує Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі ВО. Організацію ОсП також регулюють інші нормативні документи щодо: системи забезпечення якості, академічної доброчесності, кадрового забезпечення, міжнародної діяльності тощо. Нормативна

база організації ОсП представлена в РЕЄСТРі: <https://normative.sumdu.edu.ua/>. НПП за ОНП, забезпечує узгодженість між ПРН, методами навчання (МН) та викладання. При цьому дотримуються рекомендації Довідника користувача ЄКТС. Відповідність МН й викладання результатам навчання за окремим ОК та ПРН за ОНП обґрунтовується у РПНД через поєднання інноваційних та традиційних підходів: Інтерактивні лекції з використанням мультимедійних засобів, онлайн-лекції (ОК1, ОК3, ОК4, ОК7–ОК9); Практико-орієнтоване навчання через кейс-методи (ОК2, ОК7, ОК8), проєктні роботи (ОК5, ОК6, ОК10); Інноваційні методи: навчання на основі досліджень (RBL) (ОК3, ОК8), командно-орієнтоване навчання (TBL) (ОК5); застосування за організаційними формами: Google Classroom, MIX, власні мобільні пристрої (ОК1–ОК9), прикладне програмне забезпечення – VOSviewer, Stata, Eviews, SPSS; доступ до БД Scopus, Діджитал інструменти: Google Analytics, Serpstata; iMotions (ОК3, ОК4, ОК8 ОК9).

Продемонструйте, яким чином методи, засоби та технології навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Студентоцентроване навчання є основою цієї освітньої програми і передбачає можливість індивідуалізації освітніх траєкторій, використання активних методів навчання, акцент на розвитку критичного й аналітичного мислення, а також надання ЗдВО більшої автономії. Це підходить до навчання та викладання, яке враховує як потреби студентів, так і рефлексію з боку викладачів. Реалізація студентоцентрованого підходу включає увагу до розмаїття студентів і їхніх потреб, надання можливості гнучкого навчання, застосування різних педагогічних методів, а також регулярну оцінку та коригування підходів до викладання. Важливим є також заохочення незалежності студентів із забезпеченням належної підтримки з боку викладачів. Вибір методів навчання орієнтований на формування у студентів здатності самостійно та творчо застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань. Рівень задоволеності методами навчання і викладання визначається через регулярні опитування студентів щодо якості освітніх програм і організації освітньої діяльності. За результатами опитувань студентів у 2022 та 2023 рр, більшість респондентів показали високу задоволеність формами і методами навчання та викладання. Результати опитування розміщено на сайті кафедри <https://bit.ly/3MYPmrr> (2022 – <https://bit.ly/3AOZaBb>, 2023 – <https://bit.ly/4ec3FEp>). Ці результати свідчать про те, що аспіранти загалом задоволені методами навчання та викладання, що використовуються в рамках ОНП.

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів, засобів та технологій навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

У СумДУ викладачі та ЗдВО мають можливість реалізувати свої академічні свободи, які гарантуються Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3z4O1f9>). Викладачі мають право на вільний вибір методів викладання та обговорення навчального матеріалу, свободу вибору тем для наукових досліджень та проведення їх за власними методиками, а також свободу публікації та поширення результатів своїх досліджень. Вони також можуть брати участь у професійних або представницьких академічних органах. Це означає, що викладачі мають право обирати найефективніші методи навчання для досягнення необхідних ПРН. Види навчальних занять зазначені у навчальному плані, РПНД, що дозволяє викладачу гнучко адаптувати підхід до навчання. ЗдВО також користуються правами на академічну свободу, що включає можливість вибору тем для індивідуальних завдань, а також напрямів наукових досліджень відповідно до їхніх інтересів та потреб. Викладачі, впроваджуючи певні методи навчання, заохочують ЗдВО до вільного висловлення своєї думки, критичного мислення та обґрунтування власних поглядів. Використання методологічного різноманіття та плюралізму наукових концепцій у навчальному процесі сприяє формуванню у ЗдВО власних наукових переконань.

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів

Відповідно до нормативних документів СумДУ, ЗдВО надається РПНД, який містить ключову інформацію про навчальну дисципліну. Головна мета РПНД – ознайомити аспірантів із цілями, змістом, результатами навчання, а також методами викладання, навчання та оцінювання, що застосовуються в межах дисципліни. З метою забезпечення у ЗдВО чіткого розуміння цілей, змісту, очікуваних результатів навчання та критеріїв оцінювання, ЗдВО отримують своєчасну інформацію через кілька каналів. Вони можуть самостійно ознайомитися із РПНД та регламентом навчальної дисципліни через каталог курсів СумДУ (<https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog>). Ця інформація перебуває у відкритому доступі й містить відомості про ПРН, компетентності, методи навчання, а також форми та методи оцінювання. Окрім цього, студенти мають доступ до ОНП в каталозі СумДУ (<https://bit.ly/4dIQY9>, <https://bit.ly/3MYPmrr>), що дозволяє їм зрозуміти, який освітній компонент сприяє формуванню певного програмного результату. На першому занятті з кожного ОК викладач повідомляє аспірантам про регламент контролю і оцінювання знань. Крім того, СумДУ пропонує доступ до спеціалізованих електронних ресурсів, таких як інституційний репозитарій (<https://essuir.sumdu.edu.ua/>), електронна бібліотека (<https://bit.ly/3XnMhNI>), а також системи ОСW (<https://ocw.sumdu.edu.ua/>) та MIX (<https://mix.sumdu.edu.ua/>), які забезпечують ЗдВО доступ до необхідних навчально-методичних матеріалів.

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Для забезпечення інтеграції навчання та досліджень, а також поєднання науково-дослідної і навчальної роботи в СумДУ створено відповідну нормативну базу, зокрема рішення Ради з якості щодо активізації наукової діяльності серед ЗдВО (рішення від 12 травня 2022 року) (<https://bit.ly/4cLOtWd>). Використовуючи інноваційні підходи в навчанні, викладачі ефективно поєднують освітню та наукову складові, що дозволяє органічно поєднувати навчання

та наукову діяльність за принципом «досліджуючи навчаю». Залучення аспірантів до наукової діяльності здійснюється через інтеграцію наукових досліджень у межах компонентів ОНП, запровадження дослідницьких методів навчання, таких як індивідуальна і групова дослідницька робота, проектна діяльність і самостійна робота. В межах ОК впроваджуються нові форми організації науково-дослідної діяльності, спрямовані на розвиток наукового і критичного мислення. Під керівництвом професора Пимоненко Т. виконується НДР у сфері сталого розвитку та зеленого маркетингу, до яких залучено аспірантів (Ус Я., Шафорост Ю.) у якості виконавців: «Зелене інвестування: коінтеграційна модель трансмісійних ESG-ефектів у ланцюзі «зелений бренд України – соціальна відповідальність бізнесу» (№ д/р 0121U100468), 2021-2023, «Каузальне моделювання колаборації стейкхолдерів при чистому виробництві: узгодження соціо-еколого-економічних протиріч» (№ д/р 0119U101860), 2019-2021 тощо. Формами поєднання навчання та досліджень ЗдВО за ОНП є: залучення аспірантів до виконання НДР з оплатою праці, участь у міжнародних і всеукраїнських наукових заходах, публікацію наукових статей під керівництвом і в співавторстві з викладачами. Так, Ус Я. була співвиконавцем низки міжнародних грантів: Jean Monnet Module (<https://bit.ly/4ga2Nlm>), Visegrad project (<https://bit.ly/4dHbQZB>) тощо. Аспіранти мають можливість проводити наукові дослідження у Поведінковій лабораторії (<https://bit.ly/4dKiL4i>), яка спеціалізується на дослідженні поведінки споживачів, нейромаркетингу, використовуючи сучасні інструменти аналізу та моделювання, зокрема в межах ОК8 (через виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань та дослідницького проєкта), ОК9 (через виконання індивідуального дослідницького проєкта під час вивчення інструментів впливу на споживчу поведінку та ухвалення рішень). Також, ЗдВО набувають практичних навичок у рамках ОК3 (через вивчення процесу написання, оприлюднення, рецензування та розгляду статей у журналах, що індексуються в базах даних WoS та Scopus у рамках теми Оприлюднення результатів наукових дослідження). Також активно функціонує Маркетинговий центр, де аспіранти можуть проводити прикладні дослідження у сфері маркетингу (<https://bit.ly/47pTNVD>). Поєднання навчання і наукової діяльності в рамках ОНП сприяє формуванню у аспірантів необхідних навичок для проведення наукових досліджень та підготовки науково-педагогічних кадрів, здатних вирішувати складні наукові завдання в галузі маркетингу.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

У СумДУ сформовані вимоги щодо укладання робочої програми дисципліни (РП НД) (<https://bit.ly/3Xu92bx>). Відповідно до них, РП НД мають щорічно оновлюватися з урахуванням результатів моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, зокрема, враховуючи побажання та зауваження ЗдВО та інших стейкхолдерів. Перегляд РП НД здійснюється за ініціативою РПГ ОНП, стейкхолдерів або кафедри. ОНП «Маркетинг» належить до галузі економіки, в якій постійно змінюються підходи до вивчення споживчої поведінки, зокрема під впливом цифровізації, глобалізаційних процесів та змін у соціально-економічному середовищі. У зв'язку з цим виникає необхідність періодичного оновлення змісту ОК, зокрема тих, що стосуються споживчої поведінки у контексті сучасних тенденцій. Наприклад, зміст дисципліни «Споживацька поведінка» було оновлено з урахуванням новітніх досліджень та практик, отриманих під час стажування Пимоненко Т. у провідних європейських університетах, таких як EKA University of Applied Sciences, University of Miskolc, University of Liverpool. Зокрема, було розширено розділи, присвячені Темі 1 «Споживча поведінка та глобалізаційні процеси», де детальніше розглянуто вплив цифровізації на споживчу поведінку та інтеграцію сталого розвитку у моделі споживчої поведінки. До Темі 3 «Особистісні характеристики споживачів та їх вплив на поведінку» додано нові матеріали, які стосуються поведінки споживачів під час криз, а також впливу референтних груп та соціокультурних факторів на споживчі рішення. У Темі 5 «Прийняття рішень споживачами: збір даних, аналіз та інструменти» було додано нові інструменти для збору та аналізу даних про споживчу поведінку, що дозволяє більш точно прогнозувати та оцінювати споживчі рішення. В ОК «Глобальні тренди в маркетингу» акцент зроблено на сучасних трендах, таких як діджиталізація маркетингу, зелений маркетинг і когнітивні технології. ОК «Моделювання в маркетингу» оновлений розділами, що стосуються кластерного аналізу, тестування гіпотез та використання векторних моделей (VECM, VAR) Оновлення змісту ОК здійснюється через врахування пропозицій стейкхолдерів, включаючи представників ринку праці; урахування рекомендацій міжнародних організацій; участь викладачів у міжнародних і вітчизняних наукових заходах; стажувань у закордонних закладах вищої освіти; підвищення кваліфікації викладачів. Результати таких напрацювань знаходять відображення у наукових статтях, монографіях та навчальних посібниках, що використовуються для оновлення змісту ОК.

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

Модель розвитку СумДУ визначається як інноваційно-рейтинговий заклад з ідеологією дослідницького. Більшість національних та міжнародних рейтингів відзначають СумДУ серед лідерів ЗВО України (<http://bit.ly/4cYhcOO>). Діяльність за ОНП узгоджена зі Стратегією інтернаціоналізації СумДУ (<https://bit.ly/3MsdulO>), зокрема: Ус Я., брала участь у міжнародній мобільності, включаючи програми Латвійського та Литовського урядів, Вишеградського фонду тощо. Також, ЗдВО (Ілляшенко А., Пимоненко С., тощо) взяли участь у програмах віртуальної академічної мобільності з університетами-партнерами: Stanislaw Staszic University of Applied Sciences in Pila, Washington State University тощо. Професійний розвиток НПП через міжнародну академічну мобільність, зокрема участь у закордонних стажуваннях та програмах мобільності, які сприяють впровадженню новітніх міжнародних практик у навчальний процес, серед яких: University of Miskolc, University of Liverpool, тощо. В освітній процес залучаються іноземні викладачі, такі як Д. Кравчик та А. Кужер (Польща), Р. Вецкалне та Т. Тамбовцева (Латвія), Р. Московіч (Ізраїль), Ж. Р. Саура (Іспанія) та інші, що дозволяє забезпечити високу якість навчання та розширити міжнародний контекст ОНП. Участь НПП у міжнародних грантових проєктах, таких як: Jean Monnet Module (6 проєктів); Visegrad Fund; Academia Aurea тощо. ЗдВО та НПП мають можливість співпрацювати з іноземними колегами під час наукових досліджень, результати яких публікуються у міжнародних виданнях, мають доступ до БД Scopus, WoS, Springer Nature тощо.

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Яким чином форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому?

Система оцінювання навчальних досягнень студентів визначається Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3z2yn3U>) та Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/4g92gjB>). Форми контрольних заходів і критерії оцінювання у межах ОК програми є прозорими та зрозумілими, що дозволяє об'єктивно оцінювати досягнення ЗДВО і своєчасно доводити результати до їх відома. Види контрольних заходів з ОК вказано в ОП, навчальному плані та РПНД. Ці заходи дозволяють перевірити досягнення ПРН, оскільки зміст робочих навчальних програм узгоджується з результатами дисциплін та освітніх результатів. Прозорість і зрозумілість форм контролю та критеріїв оцінювання забезпечуються ретельним підходом кафедр до їх планування та формулювання, узгодженням результатів навчання, видів діяльності та оцінювання, а також постійною роз'яснювальною роботою зі студентами щодо технологій проведення контрольних заходів, графіку та термінів їх проведення.

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

У рамках навчальних дисциплін для оцінки рівня засвоєння навчального матеріалу можуть застосовуватися різні форми контролю, такі як: поточний контроль (оцінка участі на практичних заняттях, перевірка виконання індивідуальних творчих і дослідницьких завдань або проєктів, експрес-тести, презентації, есе), а також підсумковий контроль у вигляді письмового екзамену або заліку. Досягнення основних цілей контролю знань ЗДВО забезпечується завдяки системному підходу до оцінювання, що включає використання різних методів перевірки, які дозволяють оцінити загальне розуміння програмного матеріалу та рівень засвоєння відповідних результатів навчання після завершення дисципліни.

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти?

Інформація про форми контролю та критерії оцінювання щорічно оновлюється на початку навчального року і доступна ЗДВО у розрізі дисциплін через каталог курсів на офіційному сайті СумДУ (<https://bit.ly/3KSv4gN>). На першому занятті з кожної дисципліни викладач ознайомлює ЗДВО із РПНД, де наведено перелік контрольних заходів і відповідні критерії оцінювання.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)? Продемонструйте, що результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Атестація ЗДВО за ОНП «Маркетинг» здійснюється у формі публічного захисту дисертації, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 075 «Маркетинг» (<https://bit.ly/4dwMltT>) для здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація на здобуття цього ступеня є самостійним, поглибленим дослідженням, яке вирішує конкретну наукову задачу в галузі сучасного маркетингу або на стику з іншими спеціальностями. Її результати мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що становить оригінальний внесок у розвиток відповідної спеціальності. Дисертація повинна бути вільною від академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Після завершення роботи дисертація розміщується на офіційному сайті ЗВО. Умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом індивідуального навчального плану, що включає всі необхідні етапи підготовки та досліджень.

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Процедура проведення контрольних заходів регулюється окремими положеннями Положення про організацію освітнього процесу в Сумському державному університеті (<https://bit.ly/3z4O1f9>) та Положення про організацію освітнього процесу здобувачів ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/4g92gjB>), які передбачають проведення поточного та підсумкового контролю. Організація атестації та правила її проведення визначаються Положенням про організацію атестації здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук (<https://bit.ly/3ASIPaP>). Критерії оцінювання навчальних досягнень за окремими ОК визначаються РПНД та регламентами, які озвучуються аспірантам на першому занятті та публікуються в каталозі курсів і на сайті кафедри. Для забезпечення прозорості та інформованості ЗДВО, питання щодо форм контрольних заходів, критеріїв оцінювання та їх дотримання викладачем включені до анкети з оцінювання якості освітньої діяльності. Зауваження студентів щодо проведення контрольних заходів аналізуються гарантом ОП і, за необхідності, враховуються у подальшій роботі. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання ЗДВО і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи. Виконання індивідуального плану наукової роботи контролюється звітуванням під час річної атестації. За результатами атестації приймається рішення щодо переведення ЗДВО на наступний курс навчання та розглядається план наукової роботи на наступний рік.

Яким чином процедури проведення контрольних заходів забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

Об'єктивність викладачів під час проведення екзаменів на ОП «Маркетинг» забезпечується проведенням лише письмових екзаменів або тестових процедур. Це дозволяє уникнути суб'єктивізму та забезпечити рівні умови для всіх ЗдВО. Кожного семестру проводиться опитування ЗдВО щодо організації освітньої діяльності по кожній дисципліні через електронні кабінети, що дозволяє вчасно виявляти та усувати потенційні проблеми. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, відповідно до наказу ректора «Про заходи щодо запобігання корупції» (<https://bit.ly/4788oEX>), включають усунення викладача від прийняття рішень і дій в умовах реального конфлікту інтересів. Хоча на ОНП «Маркетинг» не було зафіксовано випадків врегулювання конфлікту інтересів, для їх запобігання роботи ЗдВО зберігаються протягом року після завершення дисципліни. Для усунення можливого суб'єктивізму екзаменаційні роботи перевіряються викладачем, який не здійснював поточний контроль з цієї дисципліни. Такі процедури сприяють запобіганню конфлікту інтересів та забезпечують об'єктивність екзаменаторів, що підтверджується відсутністю відповідних інцидентів на програмі. При цьому, щорічний звіт ЗдВО відбувається на засіданні кафедри та вченої ради інституту, що забезпечує дотримання принципу об'єктивності.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Можливість та процедури повторного проходження контрольних заходів визначаються регламентом кожної ОК, що встановлюється в РПНД. Правила перескладання підсумкового контролю у разі отримання незадовільної оцінки регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3z4O1f9>), Положенням про організацію освітнього процесу ЗдВО ступеня доктора філософії в СумДУ (<https://bit.ly/3Tb6JJ4>) та передбачають можливість дворазового перескладання – перший раз викладачу, другий раз комісії за умови отримання ЗдВО оцінки “незадовільно” з кількістю балів 21-59 включно та одноразове перескладання (комісії) за умови отримання ЗдВО оцінки “незадовільно” з кількістю балів до 20 включно. Комісія з прийому перескладання семестрового контролю формується у складі трьох осіб, до числа яких можуть входити: директор центру, завідувач та/або викладачі кафедри, за якою закріплено викладання навчальної дисципліни, викладачі кафедри маркетингу,, заступники директора ННЦ ПКВК. Цей порядок включає стандартні етапи, такі як ознайомлення з графіком перескладань, отримання індивідуального екзаменаційного листка та перескладання за стандартними процедурами. На основі цих правил формуються критерії оцінювання та відповідні процедури за дисциплінами ОНП «Маркетинг», які визначаються РПНД. На даний момент, випадків апеляції щодо результатів контрольних заходів на ОНП «Маркетинг» не зафіксовано.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

Процедури ЗВО регулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів таким чином: у разі непогодження з оцінкою за проміжний семестровий контроль або атестацію, ЗдВО має право подати апеляцію. Після подання апеляції створюється комісія, очолювана ННЦ ПКВК, яка розглядає обставини скарги та визначає, чи були допущені порушення під час проведення атестації. Якщо комісія встановить, що порушення мали місце і вони вплинули на результати оцінювання, за рішенням апеляційної комісії оцінка може бути змінена. На ОП «Маркетинг» подібних випадків оскарження результатів контрольних заходів не зафіксовано, що свідчить про прозорість та ефективність існуючих процедур.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

Рішенням Ради з якості СумДУ (<https://bit.ly/3TeoGIv>) визначено ключові заходи для завершення розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності. У відповідності до цього рішення, нормативна база (<https://bit.ly/3EVTlFQ>) включає низку документів, спрямованих на розвиток системи академічної доброчесності. Політика та стандарти дотримання академічної доброчесності визначені в Кодексі академічної доброчесності (<https://bit.ly/3uOZtH3>), а процедури дотримання академічної доброчесності регламентуються Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/31ZXOlZ>), Методичною інструкцією щодо перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату (<https://bit.ly/3m3i5OJ>), а також наказами, зокрема щодо створення університетської Комісії з етики та управління конфліктами, і про підписання декларацій про дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу. Зміни та доповнення до цих нормативних документів обговорюються та затверджуються на засіданнях Вченої ради університету. Ознайомлення всіх категорій ЗдВО та співробітників університету з Кодексом академічної доброчесності та їх зобов'язання щодо його дотримання підтверджується підписанням відповідних декларацій у їх особистих кабінетах.

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності? Вкажіть посилання на репозиторій ЗВО, що містить кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти ОП

Перевірка всіх видів робіт – дисертацій, звітів про науково-дослідну роботу, наукових публікацій, навчально-методичної та навчальної літератури, письмових робіт ЗдВО на предмет академічного плагіату є обов'язковою процедурою перед їх розглядом. Процес перевірки на наявність ознак плагіату регламентується Додатком до Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/31ZXOlZ>). Основним

технологічним інструментом для запобігання академічному плагіату є система «StrikePlagiarism», яка використовується відповідно до договору між Університетом і компанією ТОВ «Плагіат». Бібліотека університету виконує роль технічного адміністратора та координатора використання цієї системи. Процедура перевірки навчальних і наукових робіт на наявність текстових запозичень регламентується відповідною Методичною інструкцією (<https://bit.ly/3m3i5OJ>). Для перевірки англійських текстів на унікальність використовується сервіс Grammarly. СумДУ має угоди з двома компаніями – ТОВ «Плагіат» та ТОВ “Turnitin”, що забезпечують використання систем «StrikePlagiarism» та “Turnitin Similarity” відповідно. Дисертації підлягають оприлюдненню в тому числі в університетському репозитарії (<https://bit.ly/3Z8jyrc>).

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

СумДУ активно популяризує принципи академічної доброчесності (АД) серед ЗДВО, інтегруючи їх у ОсП через інформаційні та освітні ресурси. Зокрема, ЗВО забезпечує інформаційно-консультативний супровід на веб-сайті «Академічна доброчесність» <https://bit.ly/3poOIN>, розроблено навчальний онлайн курс "Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії" <https://bit.ly/3qgHiXa> та проводяться цикли вебінарів: "Плагіат та його різновиди" <https://bit.ly/329hSCT> і "Спарганці науки: інтервенція академічної доброчесності" <https://bit.ly/3zsp4oig>. Для ЗДВО також організовуються заходи: «Академічна доброчесність на варті якісної освіти: готовність №1» <https://bit.ly/3Fdnjie>. СумДУ є учасником проєкту “Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти - Academic IQ”, який адмініструється Американськими радами з міжнародної освіти. Питання АД обговорюються під час організаційних заходів, вивчаються в рамках ОК2 та ОК3. У 2020 році СумДУ провів серію вебінарів на тему "Дослідницька доброчесність: цінності та виклики" — першу в Україні ініціативу такого роду. СумДУ бере участь у проєкті «Open Practices, Transparency and Integrity for Modern Academia (OPTIMA)», Erasmus+, виконує проєкт “With Academic Integrity to EU values: step by step to common Europe” (керівник Артюхов А). З 2023 року СумДУ став першим ЗВО в Україні, який приєднався до European Network for Academic Integrity (ENAI) <https://bit.ly/4e9DWMH>) та партнером проєкту Partnership on University Plagiarism Prevention (<https://bit.ly/4cSnbEV>).

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

У Положенні про академічну доброчесність (<https://bit.ly/3zA83Ko>) визначено заходи, які застосовуються до осіб, що порушили академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин. ЗДВО можуть бути притягнуті до академічної відповідальності, що включає: зниження результатів оцінювання або повторне проходження контрольної роботи, іспиту, заліку; призначення додаткових контрольних заходів; повторне проходження відповідного освітнього компонента; додаткову перевірку інших робіт, автором яких є порушник; позбавлення пільг з оплати навчання, які надаються університетом (крім тих, що визначені законодавством); позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо від імені ЗВО та ін. Моніторинг дотримання принципів академічної доброчесності та виявлення фактів порушення здійснюється викладачами та науковими керівниками. Перелік основних порушень визначений Кодексом академічної доброчесності. Рішення щодо застосування відповідних заходів академічної відповідальності ухвалюється керівниками, комісіями з академічної доброчесності або університетською Комісією з етики та управління конфліктами. Реакція на порушення унормована в Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ та Методичною інструкцією щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень. На ОНП «Маркетинг» випадків порушення академічної доброчесності не було зафіксовано.

6. Людські ресурси

Продемонструйте, що викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

НПП, залучені до ОНП «Маркетинг», мають необхідну кваліфікацію та досвід, які забезпечують виконання не менше 4 досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років, визначених у п. 38 Ліцензійних умов (<https://bit.ly/4ej7sA2>). Всі викладачі мають публікації за напрямом ОК, які вони викладають, досвід міжнародних стажувань і участь у виконанні як вітчизняних, так і міжнародних науково-дослідних проєктів, що наведено у таблиці 2 “Зведена інформація про викладачів ОНП”. Зокрема: проф., д.е.н Льюлов О. (викладання дисципліни «Моделювання в маркетингу») – має понад 13 років досвіду науково-педагогічної діяльності, 115 публікацій в БД Scopus, h-index – 40, досвід виконання міжнародних та вітчизняних НДР, стажування в Великобританії, Польщі, Угорщині, Латвії тощо; проф., д.е.н Пимоненко Т. (викладання дисципліни «Основні наукових досліджень та оприлюднення їх результатів», “Споживацька поведінка”) – має понад 11 років досвіду науково-педагогічної діяльності, 115 публікацій в БД Scopus, h-index – 41, участь у міжнародних та вітчизняних НДР, стажування в США, Польщі, Угорщині тощо; проф., д.е.н Чигрин О. (викладання ОК7 “Глобальні тренди в маркетингу”) – має понад 23 роки досвіду науково-педагогічної діяльності, 30 публікацій в БД Scopus, h-index – 15, участь у міжнародних та вітчизняних НДР, стажування в Польщі, Туреччині, Індії тощо; Бойко О., проф., д.ф.н., спеціалізується на філософській антропології. Вона має понад 29 років досвіду викладання та наукових досліджень, що підтверджено її публікаціями у міжнародних наукових виданнях. Її стажування і проєкти стосуються тематики філософії науки та культури, що дозволяє забезпечити високу якість викладання дисципліни «Філософія науки». Ярова А., доц., к.ф.н., має 26 років досвіду викладання має відповідні наукові публікації, брала участь у міжнародних стажуваннях і проєктах, що сприяло підвищенню якості викладання дисципліни «Культура наукової української мови». Ляшенко

І., доц., к.п.н., є експертом у галузі викладання іноземних мов для академічних цілей, має понад 25 років досвіду, наукові публікації, а також досвід стажувань у Великій Британії та США, що забезпечує викладання ОК6 «Англійська мова академічного спрямування» на високому рівні. Люта Ольга, доц., к.е.н., 23 роки стажу. Її стажування у країнах ЄС та наукові публікації підтверджують її компетентність у викладанні дисципліни «Педагогічна діяльність у вищій школі». Замора О. – доц., к.е.н., має понад 12 років науково-педагогічного стажу. Оксана активно бере участь у міжнародних НДР та має досвід стажувань у закордонних університетах, зокрема в Польщі, Індії, Туреччині, Чехії. Цей досвід дозволяє їй використовувати міжнародні підходи та найкращі практики під час викладання ОК5 «Управління науковими проєктами». Усі викладачі ОНП мають відповідний досвід та кваліфікацію для забезпечення якісного викладання ОК, мають публікації за профілем дисциплін, а також міжнародний досвід стажувань і участь у наукових проєктах.

Продемонструйте, що процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Процес проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад науково-педагогічного персоналу в СумДУ та укладання з ними трудових договорів передбачає встановлення додаткових критеріїв для кандидатів, що включають оцінку їхньої науково-дослідної та навчально-методичної діяльності. Під час конкурсного відбору кандидати подають інформаційну довідку про відповідність освітньої та професійної кваліфікації за встановленим шаблоном (<https://bit.ly/4dXhNl2>). Ці показники використовуються для визначення терміну контракту. Для проведення конкурсу наказом ректора створюється центральна конкурсна комісія, до складу якої входять представники керівництва університету та підрозділів, що відповідають за організацію навчального процесу та підвищення кваліфікації. Відбір здійснюється на принципах відкритості, законності, рівності прав членів комісії, колегіальності, незалежності та об'єктивності прийняття рішень, а також неупередженого ставлення до кандидатів. Прозорість процесу визначена Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних та педагогічних працівників СумДУ та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (<https://bit.ly/3T8CORy>) із забезпеченням чітких вимог до кандидатів та регламентацією самого конкурсу, що включає публікацію інформації на офіційному сайті університету та в окремих випадках у друкованих ЗМІ.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

Кафедра реалізує освітні та наукові проєкти спільно з практиками, експертами галузі та роботодавцями, що спрямовані на підвищення якості підготовки ЗдВО. Під час проведення практичних занять на філії кафедри на ТОВ "Технохім" НПП разом з експертами демонструють рішення практичних завдань (<https://bit.ly/47m44li>). Це дає ЗдВО можливість отримати практичні знання, а кафедри – зворотний зв'язок від роботодавців щодо актуальних вимог та тенденцій ринку праці в галузі маркетингу. У рамках ОК9, Гончаров В., провідний маркетолог ТОВ "ГУАЛАПАК УКРАЇНА", провів майстер-клас <https://bit.ly/3MD4Alx>, Швіндіна Г., д.е.н., Школаменеджменту Американського університету в Києві, Пташник М., засновниця школи комунікацій «Спільна мова», Дериколенко Г., к.е.н., керівниця відділу маркетингу «Єдиного цифрового освітнього простору EDDY», провели круглий стіл з питань комунікацій, маркетингових інструментів <https://bit.ly/4eaSZ8U>. Крім того, подібні заходи проведено у рамках ОК7 (Скрипник О., директорка КУ «Агенція промоції «Суми» Сумської міської ради <https://bit.ly/3TnT4yі>, Познанська А., директорка координаційного центру національної програми «ВідНОВА», співвласниця бренду Poznanski <https://bit.ly/3XCLiMP>), ОК8 – Борисова Т., завкафедри маркетингу ЗНУ, проф. д.е.н <https://bit.ly/4dZmdHZ>. Крім того, Прошкін Д., трейд-маркетолог компанії Procter & Gamble, Олефіренко О., директор ТОВ "Технохім", та Швіндіна Г., взяли участь у звіті ЗдВО спеціальності "Маркетинг" першого року навчання <https://bit.ly/3MDVgOn>

Яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

Стимулювання професійного розвитку НПП у СумДУ здійснюється шляхом врахування сертифікатів міжнародного рівня, отриманих у провідних центрах сертифікації, а також підвищення кваліфікації за міжнародними програмами, що впливає на рейтинг структурних підрозділів університету <https://bit.ly/4ezkb4>. Практичний досвід роботи в профільних підприємствах і організаціях враховується при визначенні терміну контракту, а також під час конкурсу «Кращі науково-педагогічні працівники» <https://bit.ly/3ALLHiB>. Центр розвитку кадрового потенціалу університету <https://bit.ly/4e4XDFI> організовує для НПП навчальні програми з сучасних ІТ-компетенцій, інтенсивного вивчення англійської мови, культури українського професійного мовлення тощо. Підвищення кваліфікації, здійснене в інших установах, зараховується в накопичувальну систему підвищення кваліфікації НПП. НПП, задіяні на ОНП, проходили підвищення кваліфікації: за накопичувальною системою за програмами СумДУ (Люльов О., Пімоненко Т., Чигрин О., Замора О., Бойко О., Ляшенко І., Люта О., Ярова А.), в експертній асоціації (Чигрин О.Ю. (Греція, 2024; Чехія, 2024 (<https://bit.ly/3XVMK8M>)). НПП мають можливість підвищувати кваліфікацію та стажуватись за кордоном: Люльов О. – Велика Британія, Латвія, Гана тощо <https://bit.ly/3TKKV7p>, Пімоненко Т. – США, Польща, Латвія тощо <https://bit.ly/3B6981a>, Чигрин О. – Польща, Туреччина тощо <https://bit.ly/3MFdaQY>, брати участь у міжнародних науково-освітніх заходах та проєктах: Замора О. – Польща, 2022; Індія, 2022 <https://bit.ly/3B8ty9K>

Наведіть конкретні приклади заохочення розвитку викладацької майстерності

СумДУ має ліцензію на підвищення кваліфікації НПП за програмами з інноваційної педагогічної діяльності та

програмами з використання електронних засобів і дистанційних технологій навчання (наказ МОНмолодьспорту №2951л від 29.11.2011). Центр розвитку кадрового потенціалу ЗВО (<https://crkr.sumdu.edu.ua/uk/>) регулярно організовує ряд короткострокових програм, семінарів та тренінгів, спрямованих на підвищення викладацької майстерності НПП. Серед таких програм — «Інноваційні методи у педагогічній діяльності викладача», «Курс ораторського мистецтва», «Дистанційні технології навчання у СумДУ», «Керівництво науковою роботою студента/аспіранта» та інші <https://bit.ly/4gilS52>. З метою активізації діяльності НПП щодо забезпечення якості ВО, поширення кращих практик та додаткової мотивації НПП, ЗВО запровадив ряд конкурсів: педагогічних інновацій, на кращу колекцію навчальних матеріалів, опублікованих у відкритому доступі на OCW <https://ocw.sumdu.edu.ua>, «Інновації ІКТ для сучасної освіти ICT4EDU», де призове місце у 2019-2020 н.р. отримав Люльов О. <https://bit.ly/4gicK07>, «Кращі науково-педагогічні працівники», де призове місце на рівні СумДУ у 2022-2023 н.р. здобули Пімоненко Т. та Люльов О. <https://bit.ly/4dM2bR>, та конкурс «Кращий викладач очима студентів» <https://bit.ly/3Xbahfe>, де у 2022-2023 н.р. перемогла Пімоненко Т., а у 2020-2021 н.р. — Люльов О. Ряд показників, які характеризують якість навчально-наукової роботи зі ЗдВО, враховується при визначенні рейтингу структурних підрозділів ЗВО <https://bit.ly/3MEk6O8>.

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином навчально-методичне забезпечення, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) ОП забезпечують досягнення визначених ОП мети та програмних результатів навчання

Досягнення цілей ОНП забезпечується завдяки збалансованій фінансовій політиці та інноваційні МТБ, що використовуються в ОсП. У СумДУ діє система субрахунків структурних підрозділів, що дозволяє не лише покривати необхідні видатки, а й інвестувати у розвиток МТБ, оновлення навчально-лабораторного обладнання та матеріальне стимулювання НПП. ОНП забезпечена доступом до сучасних ІКТ, включаючи дистанційну форму навчання, у т.ч. uMix та e-learning. Для проведення занять за ОНП використовуються 3 лекційні мультимедійні та 2 комп'ютерних класи, оснащені 36 сучасними КРМ, один з яких має інтерактивну панель та моноблок. Усі комп'ютери обладнані ліцензованим програмним забезпеченням: Microsoft Office, Vosviewer, Statata in. У рамках ОНП використовується Поведінкова лабораторія, оснащена сучасним обладнанням (stationary and mobile eye tracking, Shimmer, камери) та програмним забезпеченням (Pupil Invisible Cloud, iMotions), що дозволяє вивчати поведінку споживачів та їх реакції і мотиви. Бібліотечно-інформаційна система надає безкоштовний доступ до електронних освітніх і наукових ресурсів в оф- і онлайн режимах через сайт бібліотеки <https://bit.ly/3AOQwTs>: наукову та навчально-методичну літературу, доступ до БД Scopus і WoS, бази електронного каталогу <https://bit.ly/3XqeVYa> та репозитарію <https://bit.ly/3XtU7zd>. Ці сервіси дозволяють замовити літературу, перевірити тексти на плагіат, присвоїти класифікаційні індекси та редагувати список використаних джерел <https://bit.ly/4e5Y6aD>.

Продемонструйте, яким чином заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

СумДУ забезпечує доступ НПП і ЗдВО до необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, які сприяють ефективному ОсП, викладацькій та науковій діяльності, відповідно до вимог законодавства. Бібліотека СумДУ надає безкоштовне обслуговування всім категоріям користувачів, забезпечуючи доступ до широкого спектру друкованих та електронних ресурсів, які є необхідними для навчання та досліджень. Загальний фонд бібліотеки налічує понад 3 млн. од., з яких значна частина представлена в електронному форматі, що доступні через електронний каталог і репозитарій <https://bit.ly/3MTvVzU>. ЗВО надає доступ до БД Springer Nature, SciVal, WoS, тощо, що доступні у локальній мережі та віддалено. Для швидкого пошуку актуальної інформації ЗдВО надається доступ до LIBGUIDE <https://bit.ly/3N27WP3>, який структурований відповідно до ОНП і наукової діяльності ЗВО. Кампуси покриті Wi-Fi <https://bit.ly/3Mv10Kk>, що забезпечує вільний доступ до інтернету для одночасного підключення великої кількості ЗдВО. ЗдВО і НПП мають безкоштовний доступ до кафедрального обладнання, що є необхідним для проведення ОсП. Якісне освітнє середовище забезпечується через активну участь ЗдВО в його формуванні та постійний моніторинг рівня їх задоволеності через анкетування. Результати опитувань свідчать про високу задоволеність ЗдВО створеним освітнім середовищем. ЗВО забезпечує доступ до спортивної та оздоровчої інфраструктури, стимулює участь ЗдВО у науковій діяльності, що сприяє досягненню визначених ОНП цілей та ПРН.

Опишіть, яким чином освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Освітнє середовище СумДУ створюється з урахуванням потреб ЗдВО, забезпечує їх фізичну та ментальну безпеку. ЗВО залучає ЗдВО до вирішення питань, що стосуються умов ОсП та проживання через регулярні зустрічі, періодичні опитування. Зібрана інформація використовується для прийняття управлінських рішень для покращення інфраструктури та якості ОсП. ЗВО постійно розширює аудиторний фонд із креативними просторами, створює навчально-тренувальні центри та місця для СРС. Важливу роль відіграють сучасні освітні технології (онлайн та змішане навчання). Унікальністю є наявність Поведінкової лабораторії, обладнаної stationary and mobile eye tracking, Pupil Invisible Cloud та iMotions, що надає можливість ЗдВО проводити дослідження, аналізувати поведінкові реакції тощо. Для забезпечення фізичної безпеки ЗдВО ЗВО впроваджує заходи з охорони праці, дотримання санітарних і протипожежних норм, підтримує систему охорони порядку. ЗВО забезпечує наявність сертифікованих бомбосховищ, де реалізується ОсП в умовах воєнного стану. З метою підтримки ментального

здоров'я діє: Психологічна служба СумДУ <https://bit.ly/4gcIXWI>; Центр ветеранського розвитку; Центр підтримки сім'ї «Студентський лелека» <https://bit.ly/3z6f6P8>, де ЗдВО і НПП можуть отримати необхідну соціально-педагогічну та психологічну підтримку. ЗВО забезпечує безпечні умови для реалізації ОсП під час воєнного стану, створюючи пункти освітньої незламності, оснащені необхідними технічними засобами для безперебійного ОсП.

Опишіть, яким чином заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою.

СумДУ забезпечує ЗдВО всебічною освітньою, організаційною, інформаційною, консультативною та підтримкою фізичного і ментального здоров'я. ЗдВО мають можливості для індивідуального та групового, дистанційного консультування з викладачами у зручний час, що сприяє більш гнучкому підходу до навчання. Регулярне інформування ЗдВО щодо додаткових освітніх та позаосвітніх можливостей здійснюється через інтегровані середовища АСУ «Університет», включаючи електронні особисті кабінети викладачів і ЗдВО, системи електронного навчання Umix, OCW, LecturED, а також інформаційну бібліотечну систему. Основну інформаційну підтримку забезпечують сайти кафедр, персональні електронні кабінети, а також сторінки у соціальних мережах, зокрема на Facebook (<https://bit.ly/4g6xVUf>). Університет активно працює над питаннями працевлаштування ЗдВО та випускників на рівні університету і кафедр. ЗдВО можуть бути залучені до оплачуваної роботи в університеті, наприклад, у прес-службі, деканаті, виконанні науково-дослідних робіт або викладацькій діяльності. Крім того, діють Маркетинговий центр і Поведінкова лабораторія, де проводяться навчальні курси, майстер-класи тощо. ЗдВО також мають можливість отримати у персональне використання ліцензійні операційні системи та пакети прикладного програмного забезпечення. Для забезпечення фізичного та ментального здоров'я ЗдВО університет пропонує послуги університетської клініки та спортивно-оздоровчого центру «Універ». Також створено пункти освітньої незламності, обладнані необхідними технічними засобами, де ЗдВО та викладачі можуть безперешкодно брати участь в освітньому процесі навіть під час воєнного стану. ЗдВО надається психологічна підтримка через психологічну службу університету. Рівень задоволеності ЗдВО підтримкою досліджується шляхом регулярних опитувань, результати яких обговорюються на засіданнях відповідних органів університету і є основою для прийняття управлінських рішень щодо покращення освітнього середовища. В університеті центрами та службами надається комплекс послуг в напрямку психосоціальної підтримки. Зокрема, Психологічна служба СумДУ надає безкоштовні послуги в сфері підтримки ментального здоров'я: психологічне консультування, психологічна просвіта, профілактика, психодіагностика, проведення тренінгів, тощо. Послуги надаються в онлайн та в офлайн форматі. Психологічна служба співпрацює з Центром ветеранського розвитку для психосоціальної підтримки ветеранів та членів їх родин. Також налагоджена співпраця з гуманітарними міжнародними організаціями, такими як ПРООН, МОМ, Міжнародний медичний корпус. Центр соціальних досліджень СумДУ проводить моніторинг ментального здоров'я, за результатами яких складається план послуг.

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

СумДУ забезпечує інклюзивне освітнє середовище, яке дозволяє ЗдВО з особливими освітніми потребами (ООП) реалізувати своє право на освіту. Для тих, хто не має можливості відвідувати ЗВО особисто, створені умови для здобуття освіти онлайн, що дозволяє підтримувати її доступність незалежно від фізичних можливостей. Інклюзивне навчання ЗдВО з ООП передбачає кілька підходів, включаючи: навчання за індивідуально розробленими графіками в загальних групах (згідно з Положенням про порядок навчання ЗдВО за індивідуальним графіком <https://bit.ly/3Z9Db21>); навчання в інклюзивних групах відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання ЗдВО в СумДУ <https://bit.ly/3XwtNve>. Інфраструктура ЗВО адаптована для ЗдВО з ООП: усі кампуси та гуртожитки облаштовані пандусами, розпочата робота з встановлення підймальних платформ для осіб з ООП та табличок із шрифтом Брайля. Додатково функціонують психологічна служба та координаційний центр гуманітарної політики, які надають підтримку ЗдВО. У ЗВО реалізуються спеціальні проекти, а саме: «Університет, дружній до сім'ї», який спрямований на сприяння гендерній рівності та створення рівних можливостей для ЗдВО з дітьми. У рамках цього проекту надається можливість залишити дітей під наглядом професіоналів, що дозволяє батькам-ЗдВО вирішувати питання, пов'язані з навчанням в ЗВО. Бібліотека СумДУ реалізує проект "Бібліотека за безбар'єрністю", який включає функціонування соціальних предметних бібліотекарів, що сприяє кращій інтеграції та доступності навчальних ресурсів для ЗдВО з ООП.

Продемонструйте наявність унормованих антикорупційних політик, процедур реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В університеті діє Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<https://bit.ly/4gd9eUP>), а також створена на постійній основі Комісія з етики (доброчесності) та управління конфліктами, яка має повноваження врегульовувати взаємовідносини та конфлікти, що виникають під час здійснення освітньої, науково-педагогічної, наукової, науково-технічної діяльності між усіма категоріями співробітників університету, ЗдВО та іншими особами. Виявлення та вирішення конфліктних ситуацій регулюються також Кодексом корпоративної культури СумДУ (<https://bit.ly/3My1Vtr>), Кодексом академічної доброчесності (<https://bit.ly/4cLCHCB>), наказом ректора «Про запобігання корупції» (<https://bit.ly/3zAWGr4>), Положенням про організацію оцінювання ЗдВО якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін (<https://bit.ly/4easXmb>), та іншими внутрішніми нормативними документами.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі на своєму вебсайті

Політика та система забезпечення якості вищої освіти СумДУ (<https://bit.ly/34F5YBN>, <https://bit.ly/3gHCSUC>) встановлюють нормативну базу для процедур забезпечення якості освітніх програм. Процеси розробки, затвердження, моніторингу та перегляду освітніх програм регулюються Положенням про освітні програми (<https://bit.ly/3Jnf6Ko>) та Методичною інструкцією «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм» (<https://bit.ly/3GGFSLK>).

Яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Перегляд та оновлення ОП в СумДУ здійснюється відповідно до внутрішньої нормативної бази та рекомендацій ради із забезпечення якості. ОП може бути щорічно оновлена в частині освітніх компонентів, за винятком цілей, загальних і фахових компетентностей, а також програмних результатів навчання, які визначаються стандартом і профілем ОП. Основні підстави для оновлення включають пропозиції РПГ, викладачів, ЗдВО та їх представницьких органів, висновки експертної ради роботодавців, рекомендації зовнішніх стейкхолдерів, результати опитувань, а також зміни у ресурсних умовах реалізації ОП. Модернізація ОП передбачає зміни в її змісті та умовах реалізації, і може торкатися всіх її компонентів. Така модернізація здійснюється у випадку зміни Національної рамки кваліфікацій, стандартів вищої освіти, за результатами зовнішньої чи внутрішньої оцінки якості, за ініціативою керівництва університету, факультету чи інституту, а також за ініціативою гаранта ОП або РПГ у разі недостатнього набору абітурієнтів або на запит ключових стейкхолдерів. Після модернізації ОП проходить повторне затвердження. Згідно нової структури ОП, затвердженої Наказом ректора СумДУ від 26.12.2023 р. № 1119-І «Про введення в дію рішення Вченої ради СумДУ про внесення змін до структури ОП для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти» зроблено наступне: а) запроваджено ОКЗ «Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів», ОК4 «Педагогічна діяльність у вищій школі»; розширено перелік та обсяг нормативних дисциплін циклу професійної підготовки, а саме додано ОК9 «Споживацька поведінка»; переглянуто обсяг ОК4 «Педагогічна практика за професійним спрямуванням». Крім того, за результатами останнього перегляду до ОП було внесено кілька важливих змін. Слід відмітити, що про необхідність посилення професійної підготовки було зауважено як ЗдВО, так і роботодавцями (Нестернко В., Буров О.). Враховуючи зауваження академічних стейкхолдерів було оновлено матрицю забезпечення фахових компетентностей відповідними компонентами ОП (Педченко Н.). Оновлення також стосувалося методів навчання, викладання і оцінювання, зокрема ОК8 – виконання індивідуального дослідницького проєкту, ОКЗ та ОК9 – виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх пропозиції беруться до уваги під час перегляду ОП

ЗдВО активно залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення якості ОсП шляхом їх участі у самоврядуванні, Раді із забезпечення якості СумДУ, ННЦ ПКВК, а також у роботі РПГ і Студентської агенції співдії якості освіти. Зворотний зв'язок зі ЗдВО забезпечується через кілька механізмів. По-перше, проводяться періодичні опитування щодо якості організації ОсП при вивченні дисциплін відповідно до «Положення про організацію оцінювання ЗдВО якості освітньої діяльності при вивченні навчальних дисциплін». Результати цих опитувань аналізуються, і за їх підсумками проводиться щорічний конкурс «Кращий викладач очима студентів». НПП, які показали «Недостатній» або «Порівняльно низький» рівень якості організації освітньої діяльності, отримують рекомендації щодо підвищення кваліфікації за тематикою, відповідно до виявлених недоліків. По-друге, проводяться опитування щодо якості ОП, результати яких враховуються при їх перегляді. Також проводяться опитування за запитом з окремих проблемних питань та при моніторингу стану забезпечення якості підготовки фахівців і розвитку наукової діяльності. Пропозиції ЗдВО, зібрані під час цих опитувань, враховуються для підвищення якості ОсП. ЗдВО своєчасно інформуються про терміни обговорення проєктів ОП і мають можливість подавати свої пропозиції, які розглядаються РПГ, що забезпечує врахування їхніх інтересів у процесі вдосконалення ОП.

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП?

Студентське самоврядування відіграє важливу роль у процедурах внутрішнього забезпечення якості освітніх програм (ОП) через активну участь у відповідних органах та структурах університету. Представники студентського самоврядування беруть участь у роботі вченої ради, Ради із забезпечення якості СумДУ, де членами є студентський ректор, студентський проректор із навчальної роботи, студентські директори інститутів та студентські декани факультетів. Крім того, студентське самоврядування представлено у Раді із забезпечення якості ННЦ ПКВК, також до складу входить голова наукового товариства студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених СумДУ, представник від ЗдВО ННІ БіЕМ (<https://bit.ly/3ZrhFG8>). До складу Центру забезпечення якості освіти також включена Студентська агенція співдії якості освіти, яка формується з представників кожного інституту або факультету. Це забезпечує активну участь студентів у процесах вдосконалення освітніх програм, моніторингу їх

якості та впровадження змін відповідно до потреб студентів та вимог сучасного ринку праці.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

В СумДУ реалізовано декілька форм партнерства з роботодавцями у контексті процедур забезпечення якості ОП з маркетингу. Зокрема, роботодавці активно залучені до зовнішньої експертизи ОП на етапах її затвердження і модернізації. Рецензентом ОП виступає Пантілеєв Віталій Миколайович, заступник директора з маркетингу та продажу ТОВ «Виробниче підприємство «ПОЛІСАН». Крім того, роботодавці беруть участь у роботі РПГ ОП. Вони також є активними учасниками експертної ради роботодавців зі спеціальності «Маркетинг», де вони допомагають у визначенні цілей програми, програмних компетентностей і результатів навчання. Їх участь включає періодичний перегляд ОП для оцінки її змістовності, навчальних планів, достатності обсягу практичної підготовки та відповідності знань та вмінь ЗдВО вимогам ринку праці. Рішення експертної ради стають підставою для внесення змін у робочі програми навчальних дисциплін та навчальні плани. Пропозиції щодо обговорення ОП роботодавцями надаються через сторінку <https://bit.ly/4doJoAT> та онлайн форму в каталозі курсів.

Опишіть практику збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП (зазначте в разі проходження акредитації вперше)

Збирання та врахування інформації щодо працевлаштування випускників ОП здійснюється на рівні кафедри та РПГ, що є важливим джерелом для визначення необхідних компетентностей і ПРН, які сприяють успішному працевлаштуванню випускників за фахом. На кафедрі ведеться систематична робота з аналізу основних траєкторій працевлаштування випускників (<https://bit.ly/4dcoM8T>, <https://bit.ly/3XNiQuu>). Кафедра збирає дані щодо кар'єрних шляхів випускників та використовують їх для оновлення змісту ОП. Інформація про відомих випускників розміщується на сайті ЗВО та ННІ БіЕМ, що також сприяє популяризації ОП серед абітурієнтів та роботодавців <https://bit.ly/4dj2Oвa>. Кафедра підтримує зв'язок із випускниками різних років. Випускники з достатнім практичним досвідом часто запрошуються для проведення практичних занять (зокрема ДериколенкоГ., к.е.н., керівниця відділу маркетингу «Єдиного цифрового освітнього простору EDDY» (<https://bit.ly/4eaSZ8U>), Редька В., діджитал-маркетолог EcoDelux Inc. (Чикаго, США) (<https://bit.ly/3AWybE1>), Колодка А., к.е.н., співзасновниця проєктів з неформальної освіти "Camp in Europe" та "Camp in Turkey" у м. Стамбул, Туреччина (<https://bit.ly/4gfB17h>) або участі у ЕРР, що сприяє вдосконаленню ОП. Випускники залучаються до профорієнтаційних заходів для спілкування з абітурієнтами та ЗдВО. ЗВО періодично проводить опитування випускників з метою оцінки якості підготовки ЗдВО та виявлення потреб ринку праці, що допомагає коригувати ОП відповідно до актуальних вимог роботодавців.

Продемонструйте, що система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійсненого через опитування заінтересованих сторін

У СумДУ функціонує комплексна внутрішня система забезпечення якості (ВСЗЯ), яка реалізується відповідно до встановленої інституційної структури. Одним із ключових елементів цієї системи є активна участь ЗдВО, які мають можливість висловлювати свої думки через опитування. Результати цих опитувань ретельно аналізуються директором інституту/деканом факультету, завідувачем кафедри, гарантом освітньої програми та викладачами. Це дозволяє формувати цілеспрямовані заходи для підвищення якості освітньої діяльності, впровадження нових освітніх компонентів та вдосконалення процесу викладання. Результати опитувань обговорюються на засіданнях РПГ, Ради із забезпечення якості відповідного інституту, а також на засіданнях Ради із забезпечення якості СумДУ. Це забезпечує колективне прийняття рішень щодо необхідних змін. Для покращення внутрішньої системи забезпечення якості на рівні кафедр, у СумДУ здійснюється щорічна перевірка їх діяльності за системою критеріїв і показників, розроблених Центром забезпечення якості вищої освіти. Наприклад, за результатами опитування ЗдВО у 2022 р. було виявлено необхідність оновлення ОП з метою посилення професійної підготовки, зокрема у сфері аналізу споживчих уподобань, поведінкових моделей та прийняття рішень покупцями. У 2023 р. випусковою кафедрою було розпочато формування нового навчального курсу з метою врахування виявлених запитів. Результати опитування у 2023 р. підтвердили доцільність введення нової ОК. Ці ж рекомендації було надано під час громадського обговорення ОП та радою роботодавців. У відповідь на це, до ОП було додано ОК у блоці професійної підготовки – Споживацька поведінка. Крім того, на основі рекомендацій роботодавців було оновлено зміст окремих дисциплін, зокрема введено нові теми, що відображають сучасні тенденції маркетингових досліджень та враховують цілі сталого розвитку. Зокрема, у рамках ОК “Глобальні тренди в маркетингу” було додано такі теми як: “Споживання, соціальні та зелені тренди в маркетингу” та “Майбутнє маркетингу: когнітивні технології та емоційний інтелект”. Зазначені заходи дозволили оперативно реагувати на виявлені недоліки та значно підвищити якість освітнього процесу, забезпечуючи актуальність та конкурентоспроможність освітніх програм СумДУ

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та рекомендації з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Оскільки акредитація є первинною, результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, що беруться до уваги під час удосконалення ОП, немає. Водночас, при розробці ОП були враховані зауваження та пропозиції висловлені при акредитації 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність” у 2023 році, а саме: щодо залучення практиків до проведення занять на постійній основі, оновлення рекомендованих джерел у силабусах, зокрема англійською мовою та наукових праць НПП СумДУ.

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП

Учасники академічної спільноти активно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності на рівні ОНП через участь у РПГ. На рівні кафедр викладацький склад бере участь у роботі методичних семінарів, які спрямовані на оптимізацію структури та змісту навчальних дисциплін, обмін інформацією щодо сучасних методик викладання, обговорення можливостей використання новітніх технологій у навчальному процесі та вдосконалення педагогічної майстерності. Ці заходи також охоплюють розвиток навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності. На рівні інституту науково-педагогічні працівники є членами Ради із забезпечення якості вищої освіти, що дозволяє їм безпосередньо впливати на процеси забезпечення якості освітнього процесу. Крім того, учасники академічної спільноти мають можливість впливати на процеси внутрішнього забезпечення якості шляхом участі в опитуваннях, які стосуються якості організації освітнього процесу та створених умов праці в СумДУ. Ці опитування є важливим інструментом зворотного зв'язку, що сприяє постійному вдосконаленню освітньої діяльності та умов роботи.

Продемонструйте, що в академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти

У СумДУ культура якості є системою спільних цінностей, що розглядає якість освіти як ключову мету діяльності ЗВО, а її забезпечення – як відповідальність усіх членів ОсП. В СумДУ на системній основі реалізуються заходи, спрямовані на формування культури якості ОсП. Внутрішня система забезпечення якості (ВСЗЯ) <https://bit.ly/4eakDn5> має 5 інституційних рівнів: 1-ий (ЗдВО) - беруть участь у ВСЗЯ через опитування; 2-ий (розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОНП) – РПГ на чолі з гарантом (керівник РПГ), групи забезпечення, випускові кафедри. 3-ій (рівень інституту) – Рада із забезпечення якості ННЦ ПКВК. 4 та 5 (ЗВО) – 4-ий – включає спеціально створені підрозділи, до компетенції яких відносяться процеси ВСЗЯ (Рада із забезпечення якості вищої освіти університету та Центр забезпечення якості вищої освіти); 5-ий – органи загального управління, частина функцій яких, пов'язана з процесами ВСЗЯ (Наглядова, Вчена ради та ректор). У процесах, пов'язаних з функціонуванням ВСЗЯ, беруть участь ОСС та Студентська агенція співдії якості освіти. У ВСЗЯ беруть участь служби і відділи ЗВО. Розподіл функціональних обов'язків, повноважень та прав усіх цих підрозділів викладений у відповідних нормативних актах <https://bit.ly/3XuV8Vj>. Усі внутрішні та зовнішні стейкхолдери (НПП; ЗдВО, роботодавці, випускники), розуміють цінності та необхідність підвищення якості ОсП та системно залучені до процесу внутрішнього забезпечення якості ОНП на кожному з її етапів (формування, затвердження, перегляд, оновлення).

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюються права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу регулюються Положенням про організацію освітнього процесу в СумДУ (<https://bit.ly/3z4O1f9>) та Положенням про організацію освітнього процесу для ЗдВО ступеня доктора філософії в СумДУ (<https://bit.ly/3Tb6JJ4>), Положенням про академічну мобільність ЗдВО (<https://bit.ly/479uDKA>). Важливими документами, що забезпечують регулювання академічних та корпоративних відносин, є Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/4cLCHCB>), Кодекс корпоративної культури (<https://bit.ly/3My1Vtr>), Статут університету (<https://bit.ly/3yZMQoI>) та інші нормативні акти, які розміщені в розділі «Реєстр основної нормативної бази СумДУ» на сайті університету (<https://normative.sumdu.edu.ua>) і доступні для загального ознайомлення. Для інформування студентів та співробітників про впровадження, зміни, або скасування нормативних актів, в СумДУ використовується система електронних особистих кабінетів.

Наведіть посилання на вебсторінку, яка містить інформацію про оприлюднення ЗВО відповідного проекту освітньої програми для отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів).

Відповідно до встановлених термінів перегляду та оновлення освітніх програм, в СумДУ діє практика оприлюднення проектів освітніх програм для обговорення не пізніше ніж за місяць до їх затвердження на офіційному веб-сайті в Каталозі освітніх програм як проекти для обговорення. Проект освітньо-наукової програми «Маркетинг» на 2024 рік був оприлюднений для громадського обговорення з 06.02.2024 по 08.03.2024 за посиланням <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2970>. Пропозиції та зауваження від усіх зацікавлених сторін можуть надіслатися на електронну пошту info@job.sumdu.edu.ua або за допомогою онлайн-форми в каталозі курсів. За підсумками обговорення освітньої програми формується узагальнена таблиця-звіт щодо врахування побажань стейкхолдерів, яка оприлюднюється на сайті кафедри <https://bit.ly/3MYPmrr> (2024 р. – <https://bit.ly/3ZC7rTJ>).

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі на своєму вебсайті інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Оприлюднення ОНП здійснюється відповідно до Положення про освітні програми вищої освіти (<https://bit.ly/3ZAKzUn>). СумДУ своєчасно розміщує у вільному доступі на своєму офіційному веб-сайті в Каталозі освітніх програм інформацію про всі освітні програми, що реалізуються в університеті, для інформування всіх зацікавлених сторін. Інформація щодо ОНП «Маркетинг» 2022 року доступна за посиланнями <https://bit.ly/3MYPrmr> та <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2096>, а інформація про ОНП «Маркетинг» 2024 року – за посиланням: <https://op.sumdu.edu.ua/#/programm/2974> та <https://bit.ly/3MYPrmr>. Також, відомості про освітні програми у повному обсязі, навчальні плани та каталоги вибіркових дисциплін розміщуються на сайті випускової кафедри (<https://bit.ly/3MYPrmr>) для інформування всіх зацікавлених сторін. Інформація щодо робочих програм навчальних дисциплін за ОНП розміщується у вільному доступі в “Каталозі курсів” (<https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/catalog>) та на сайті випускової кафедри за адресою (<https://bit.ly/3MYPrmr>).

10. Навчання через дослідження

Продемонструйте, що зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад’юнктів) до розв’язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

ОНП за своїм змістом та обсягом відповідає вимогам підготовки ЗдВО ступеня доктора філософії (<https://bit.ly/3Xz1uoS>), відповідає науковим інтересам аспірантів і включає всі необхідні компоненти для повноцінної підготовки до дослідницької та викладацької діяльності, що формують відповідні компетентності. Формування знань, умінь та навичок, необхідних для самостійного проведення наукових досліджень і викладацької діяльності (організація і проведення навчальних занять, підготовка наукових статей), забезпечують ОК3 та ОК4. Для ефективного функціонування в академічному та професійному середовищах спрямовані ОК2 та ОК6, що навчають презентувати результати досліджень українською та іноземною мовами, а також коректно використовувати їх у процесі викладання. ОК5 спрямована на розвиток навичок реалізації наукових проєктів. Наукові інтереси аспірантів забезпечуються через ОК7-9, які формують основу для набуття фахових компетентностей та враховують здобутки наукових шкіл ННІ БіЕМ (<https://bit.ly/4cZgqRP>). При розробці індивідуальної освітньої траєкторії враховується тематика наукових досліджень аспірантів. Для цього ЗдВО мають можливість вибору дисциплін з інших рівнів та освітніх програм. Щорічно проводиться моніторинг якості ОНП, зокрема шляхом анкетування аспірантів. За результатами приймаються рішення щодо перегляду та вдосконалення ОНП. Проведені опитування свідчать, що аспіранти вважають, що зміст ОНП відповідає їх науковим інтересам (<https://bit.ly/3AOZaBb>, <https://bit.ly/4ec3FEp>).

Продемонструйте, що наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад’юнктів) відповідає напряму досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Теми дисертацій проходять обов’язкове обговорення та затвердження на засіданнях кафедр за участі наукового керівника та ЗдВО, вчених рад інститутів, і остаточно затверджуються Вченою радою університету. Тематика досліджень аспірантів повністю відповідає науковим інтересам їх керівників і узгоджується з поточними науково-дослідними роботами кафедр, що забезпечує тематичну єдність і спадкоємність наукових здобутків у межах наукових шкіл. З аспірантами працюють визнані науковці та експерти в галузі маркетингу, які мають досвід керування науковими проєктами та активно публікують результати своїх досліджень (за базою даних Scopus: Люльов О. – 115 публікацій, h=39; Пімоненко Т. – 116 публікацій, h=41) та пройшли стажування в європейських університетах (Університет Арканзасу, США – Пімоненко Т.; Летуновська Н.; Університет Ліверпуля, Велика Британія – Люльов О, Летуновська Н., Росохата А., Пімоненко Т.). Відповідність тем дисертаційних досліджень аспірантів науковим інтересам і публікаціям їх керівників можна переглянути за посиланням: <https://bit.ly/3XkT6bt>.

Продемонструйте здатність закладу освіти сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад’юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

Для попередньої експертизи дисертації ЗдВО ступеня доктора філософії та надання висновку про її наукову новизну, теоретичне та практичне значення, ЗдВО подає заяву, дисертацію, висновок наукового керівника та інші необхідні документи до апробаційної ради, яка в місячний термін проводить експертизу та публічне обговорення результатів дисертації. Після затвердження позитивного висновку, рада рекомендує склад разової спецради для захисту дисертації, а ЗдВО отримує висновок і витяг з протоколу засідання.

Опишіть, як заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад’юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо).

ЗдВО мають можливість публікувати результати своїх досліджень у наукових виданнях ННІ БіЕМ: 1 віднесено до категорії «А» <https://mmi.sumdu.edu.ua> та 1 – до категорії «Б» <https://bit.ly/4gerpcN>. ЗдВО можуть розміщувати свої роботи в репозитарії СумДУ <https://essuir.sumdu.edu.ua/>. Щороку в ННІ БіЕМ проводиться понад 10 міжнародних конференцій <https://bit.ly/3zbIoff>, 2 з яких організовує випускова кафедра: «Digitalisation and sustainability for development management: economic, social, and environmental aspects» (індексується БД Scopus) та «Innovation, Social

and Economic Challenges» (<https://bit.ly/4d4YCVk>). ЗдВО мають можливість апробувати результати своїх досліджень поза межами ЗВО, витрати на відрядження можуть покриватися за рахунок: субрахунку кафедри та інституту; коштів, передбачених кошторисами держбюджетних НДР (за умови, що ЗдВО є виконавцями відповідних НДР із оплатою праці). ЗдВО мають онлайн-доступ до наукової літератури та світових інформаційних ресурсів. На кафедрі працює Маркетинговий Центр <https://bit.ly/47pTNVD>, який надає ЗдВО можливість практичного застосування знань та участі в реальних маркетингових проєктах. ЗдВО долучаються до семінарів у рамках діяльності НДІ Економіки розвитку СумДУ та НАН України <https://bit.ly/4dUzfXD>. СумДУ, потрапивши до групи «А» за результатами державної атестації ЗВО щодо провадження наукової діяльності за напрямом «Суспільні науки», Це дозволило розширити МТБ, зокрема, відбувається дооснащення Поведінкової лабораторії унікальним для України обладнанням <https://bit.ly/4dKiL4i>.

Опишіть, як заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

У СумДУ створено сприятливі умови для реалізації права ЗдВО на міжнародну академічну мобільність. Це забезпечується завдяки наявній нормативній базі (Положення про академічну мобільність ЗдВО (<https://bit.ly/479uDKA>) двостороннім угодам із закордонними ЗВО (<https://bit.ly/3ZB4Ol5>), а також участі в міжнародних грантових проєктах (<https://sumdu.edu.ua/uk/international.html>). Згідно з результатами опитування (<https://bit.ly/3AOZaBb>, <https://bit.ly/4ec3FEp>), 100% респондентів зазначили, що задоволені можливостями, які надає СумДУ для залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти, і 80% респондентів висловили задоволення можливостями академічної мобільності та активно ними користуються. ННІ БіЕМ має понад 60 міжнародних партнерів за формалізованими угодами, а випускова кафедра — 10 (<https://bit.ly/4cWlMx3>). ЗдВО мають можливість брати участь у програмах міжнародної академічної мобільності, що реалізуються в СумДУ. Зокрема, ЗдВО Ус Я. приймала участь в міжнародних проєктах Visegrad+ EaP (2021-2022), Jean Monnet module (2020-202). Ілляшенко Анастасія, Герасименко Марина, Шафорост Юлія пройшли наукове стажування в Університеті прикладних наук ім. Станіслава Сташиця в Пілі (Польща, 27.11–29.12 2023). У СумДУ діє система заохочення за публікації в наукометричних виданнях (<https://bit.ly/3AYgOTn>). Аспіранти також долучаються до відкритих лекцій, презентацій провідних зарубіжних науковців та беруть участь у міжнародних заходах, що проводяться в університеті.

Опишіть наявну практику участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються.

Наукові керівники ЗдВО беруть участь в дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та впроваджуються у звітах науково-дослідних робіт, як керівники, відповідальні виконавці та власне виконавці (<https://bit.ly/4glJnKK>). У 2020-2024 рр. на кафедрах ННІ БіЕМ виконувалися 8 проєктів Національного фонду досліджень України (<http://surl.li/bekab>) (№2020.02/0238 керівник Люльов О., № 2021.01/0232 керівник Пімоненко Т., №2020.02/0231 керівник Пімоненко Т.). Наукові керівники є керівниками та виконавцями держбюджетних НДР молодих вчених (<https://bit.ly/4gfE4fH>) (2023-2025 рр., №0123U100112, кер. Росохата А. 2022-2024 рр., № 0122U000769, кер. Пімоненко Т.), основного конкурсу (<https://bit.ly/4ei3lnK>) (2022-2024 рр., №0122U000788, кер. Чигрин О., 2022-2024 рр., №0122U000781, кер. Летуновська Н.), міжнародних проєктів та грантів (<https://bit.ly/4ehe95r>) (661-2021-UNDP-UKR-RFQ, UNDP, Летуновська Н.Є., Grant from Academia Aurea (Чехія), Пімоненко Т.). 3 керівники були керівниками та виконавцями госпдоговірних НДР (№ 53.19-2020.СП/01 керівник Люльов О., Пімоненко Т., №51.20-2024.СП/01, №53.19-2024.СП/02, керівник Чигрин О.). Щорічно науковими керівниками, в тому числі у співавторстві з міжнародними партнерами та аспірантами, публікуються результати, отримані при виконанні дослідницьких проєктів, у періодичних виданнях, індексованих БД Scopus та WoS, в т.ч. першого та другого кuartилів.

Опишіть, як заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів)

Практики дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності керівників та аспірантів регулюються нормативною базою, зазначеною в підкритерії 5.4 звіту з самооцінювання. Науковою радою університету (<https://bit.ly/3Zk5smQ>) затверджено перелік заходів, спрямованих на розвиток дослідницької доброчесності як складової системи забезпечення якості наукової діяльності. Моніторинг дотримання аспірантами норм академічної доброчесності здійснюється науковими керівниками протягом усього періоду їх навчання. Обов'язковим етапом подання дисертації до розгляду є безоплатна перевірка на наявність плагіату за допомогою системи StrikePlagiarism (<https://bit.ly/4giOICb>). Редакційні колеги наукових журналів СумДУ або інших наукових видань, а також організаційні комітети конференцій здійснюють контроль наукової діяльності керівників та аспірантів щодо відсутності фактів академічного плагіату у наукових роботах. При виконанні науково-дослідних робіт перевіряються заключні звіти за результатами виконання НДР. Для аспірантів у каталозі вибіркового дисциплін передбачено курс «Дослідницька доброчесність». В академічному середовищі СумДУ постійно проводяться заходи з популяризації доброчесності та профілактики порушень (<https://bit.ly/3XAnGyV>, <https://bit.ly/4gwLdbN>), які детально описані в розділі 5 відомостей про самооцінювання.

Опишіть, як заклад вищої освіти вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

У разі виявлення порушень академічної доброчесності серед науково-педагогічних працівників СумДУ, справа розглядається університетською комісією з етики та управління конфліктами. Комісія може рекомендувати припинення права на здійснення наукового керівництва, а також застосування інших видів відповідальності відповідно до чинних нормативних документів університету та національного законодавства. Відповідальність науково-педагогічних працівників СумДУ за порушення академічної доброчесності регулюється нормативними актами університету, зокрема «Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ» (<https://bit.ly/31ZXOLZ>) та іншими документами (<https://bit.ly/3AURz4e>). У межах ОНП «Маркетинг» випадків порушення академічної доброчесності науковими керівниками аспірантів не зафіксовано.

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

На підставі проведеного самооцінювання ОНП доцільно виокремити такі сильні сторони та кращі практики:

- При проектуванні та реалізації ОНП враховано сучасні тенденції розвитку маркетингу та глобальні тренди в економіці, включаючи цифровізацію, зелений маркетинг, поведінкову економіку, цілі сталого розвитку. Використано найкращі практики аналогічних ОНП у вітчизняних і закордонних ЗВО, а також думку стейкхолдерів через громадські обговорення, участь роботодавців та ЗдВО в робочих групах.
 - ЗдВО мають широкі можливості для індивідуалізації своєї освітньої траєкторії, враховуючи їхні дослідницькі інтереси. Це досягається через гнучкі форми навчання, можливості академічної мобільності, участь у міжнародних стажуваннях та програмах обміну, а також визнання результатів неформальної освіти.
 - Викладачі, задіяні в навчальному процесі, використовують інноваційні методи викладання, зокрема, інтерактивні лекції, лекції-дискусії, кейс-методи, проєктне навчання тощо. Це забезпечує залучення ЗдВО до активного навчання та розвиток їхніх практичних навичок.
 - ОНП передбачає прозору і зрозумілу систему оцінювання, оприлюднену в РПНД. Контрольні заходи спрямовані на формування у ЗдВО навичок самостійної роботи, а також дотримання норм академічної доброчесності через впровадження етичних стандартів та перевірку на плагіат.
 - Програма має висококваліфікований кадровий потенціал. Викладачі є членами міжнародних профільних асоціацій, редакторами та членами редколегій наукових видань, які індексуються Scopus і Web of Science, мають публікації в міжнародних наукових журналах, що індексуються в Scopus і Web of Science та високі індекси цитувань (Люльов О. – 115 публікацій, h-index -40; Чигрин О. – 30 публікацій, h-index – 15; Пимоненко Т. – 115 публікацій, h-index -41), досвід міжнародних стажувань і участь у виконанні вітчизняних та міжнародних науково-дослідних проєктів. Всі викладачі відповідають вимогам законодавства щодо кваліфікації та мають більш ніж 4 пунктів ліцензійних умов.
 - Для реалізації ОНП використовується сучасна матеріально-технічна база, що включає доступ до цифрових ресурсів, наукових баз даних та програмних засобів для аналізу даних і моделювання. Функціонує Поведінкова Лабораторія з нейромаркетингу, що сприяє розвитку дослідницьких компетенцій ЗдВО.
 - Забезпечення якості освітнього процесу гарантується п'ятирівневою системою внутрішнього забезпечення якості освіти, що включає постійний моніторинг результатів навчання, зворотний зв'язок із ЗдВО та роботодавцями, а також прозорість і доступність інформації через веб-платформи СумДУ, ННІ БіЕМ, ННЦ ПКВК та випускової кафедри.
- Водночас варто відзначити певні слабкі сторони:
- Недостатнє залучення іноземних та українських запрошених професорів до співпраці: існує потреба у більш активному залученні зовнішніх професорів для розширення академічного обміну досвідом та підвищення якості освітнього процесу.
 - Низька публікаційна активність аспірантів у журналах, що індексуються в Scopus та WoS.

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Для подальшого розвитку ОНП протягом наступних трьох років планується здійснити наступні заходи:

- удосконалити можливості індивідуалізації освітньої траєкторії, оновлюючи каталоги вибіркового дисциплін, щоб максимально відповідати тематиці дисертаційних досліджень аспірантів і підвищити їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці;
- розширювати співпрацю з університетами та науковими інституціями різних країн для обміну ідеями, знаннями та дослідниками через партнерства, спільні проєкти, обміни викладачами й аспірантами;
- залучати іноземних науковців для керівництва дисертаційними дослідженнями, що забезпечить різноманітність підходів та експертних поглядів у наукових проєктах;
- сприяти активності аспірантів у публікаціях наукових статей у журналах, індексованих у Scopus і Web of Science, що сприятиме їхній міжнародній впізнаваності;
- залучати викладачів та дослідників із закордонних університетів для проведення лекцій, семінарів і майстер-класів, що сприятиме обміну досвідом та знаннями.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Карпуша Василь Данилович

Дата: 25.09.2024 р.

Таблиця 1. Інформація про освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид освітнього компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	Хеш файла	
Філософія науки	навчальна дисципліна	<i>ок1_філософія науки.pdf</i>	NFdePwIXIdvSTkk/lZdITUhyM5aiVvC/G3hugse1xeM=	Інформаційно-комунікаційні системи Бібліотечні фонди Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо) Платформа для змішаного навчання MIX
Культура наукової української мови	навчальна дисципліна	<i>ок2_культура української наукової мови.pdf</i>	wy8uMWHsshkoSd9sf3Zwz98E3TMO+XyTly5Ipis22pU=	Бібліотечні фонди Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура(відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо) Онлайнві генератори покликань. Онлайнві редактори текстів
Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів	навчальна дисципліна	<i>ок3_організація наукових досліджень.pdf</i>	Btakn3tRipFzDV3WmWLLyOJ+3Q43YnNaOPtPVeGconk=	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо) Прикладне програмне забезпечення (Stata, VOSviewer, SPSS, Microsoft office тощо), платформа MIX для забезпечення дистанційного навчання Бібліотечні фонди Наукометричні бази даних
Педагогічна діяльність у вищій школі	навчальна дисципліна	<i>ок4_педагогічна діяльність у вищій школі.pdf</i>	IAbeejPUZYslhWo8UFuUkdJFWBrcqBLaxD+c+soBalI=	Бібліотечні фонди Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
Управління науковими проєктами	навчальна дисципліна	<i>ок5_управління науковими проєктами.pdf</i>	Tjs+mwdsSGZ7JeJKBJJieWx09B4PN5piMUxnajSefpo=	Інформаційно-комунікаційні системи Бібліотечні фонди Графічні засоби (малюнки, креслення, географічні карти, схеми, плакати тощо) Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо) Об'єкти навколишнього середовища, що беруться для наукового дослідження, що ляже в основу проєктної заявки (залежить від теми дисертаційного дослідження кожного аспіранта) Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, для створення

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає викладач на ОП	Обґрунтування відповідності освітньому компоненту (кваліфікація, професійний досвід, наукові публікації)
12019	Замора Оксана Михайлівна	доцент, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	<p>Диплом бакалавра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2005, спеціальність: 0502 Менеджмент, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2006, спеціальність: 050206 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності, Диплом кандидата наук ДК 064980, виданий 30.03.2011, Атестат доцента 12ДЦ 046902, виданий 25.02.2016</p>	13	Управління науковими проектами	<p>Підвищення кваліфікації</p> <ol style="list-style-type: none"> 24-25 лютого 2020 - Он-лайн марафон «Проектний підхід та між секторна співпраця в діяльності сучасного закладу освіти, ОТГ та АРР», Фундація Central European Academy of Studies and Certifications, Польща. Серпень 2020 року - цикл вебінарів «Інструменти фасилітації для проведення ефективних навчальних заходів в онлайн-форматі», реєстр. № 1158.20, 1 ECTS (30 год.), CEASC, Польща та НУО «Асоціація проектних менеджерів», Україна. 22-26 березня 2021-3-денний тренінг для консультантів «Як допомогти МСП підготувати заявку на програму ЄС «Horizon Europe». EU4Business програма ЄК для України «Прямуємо разом», Forbiz. 4-20 червня 2021 – тренінг для тренерів з інклюзії за підтримки Erasmus+ KA1 Youth Workers Mobility. Організатор: НДЮ Foro Joven Toledo, Толедо, Іспанія. 16-21 серпня 2021 – літня школа «Східноєвропейська школа дослідників зовнішньої політики», м.Київ. Організатор: Регіональний офіс Фонду ім. Фрідріха Еберта «Діалог Східна Європа». 17.05-16.06.2021 – МООС з Основ молодіжної роботи 2021. Розробник курсу: партнерство між Європейською Комісією та Радою Європи у сфері молоді. Вересень-жовтень 2021 р. – цикл вебінарів «Інструменти фасилітації для проведення ефективних навчальних заходів в онлайн-форматі», 30

год\1 ECTS,
Центрально
Європейська академія
навчань та
сертифікації.
8. 10-15.01.2022 -
зимова онлайн школа
"Відносини ЄС-Азія в
багатополярному
світі" (Маніпал,
Карнатака, Індія) на
базі Центру
європейських
досліджень Маніпалу,
Центру передового
досвіду Жана Моне та
Нордичного центру в
Індії.
9. 2022 (4-9 червня) –
мобільність по
рамковій програмі
Erasmus+ Partner
Countries-STT Staff
Training (сертифікат
Eurorpass, 60 годин).
Університет Ла-
Корунья (Іспанія)
10. 2022 (6-10.09) -
Неформальна освіта в
контексті формальної
освіти. Erasmus+
KA105 Молодіжна
мобільність, WSH
Leszno - Wyższa Szkoła
Humanistyczna im.
Króla Stanisława
Leszczyńskiego
(Польща).
11. 31.03-28.04.2023 –
тренінговий курс від
Всесвітнього фонду
дикої природи
"Функціонування
Європейського Союзу
та інтеграції України
до ЄС", за
фінансування
програми ЄС LIFE.
12. 23.06.2023 –
онлайн-курс "ШІ:
Освіта для
задоволення", 0,3
ECTS, освітній центр
"Я і моя школа",
Україна.
13. 7.08.2023 –
онлайн-курс
"Моніторинг та
оцінювання для
організацій
громадянського
суспільства", 0,2 ECTS,
Фонд Східної Європи
та програма ERIM
"Стійкість" у
партнерстві з
Українською
асоціацією
оцінювання.
14. 02 лютого 2023 - 14
серпня 2023 – тренінг
"Методологія PM2" з
управління
проектами,
проведений в рамках
регіонального проекту
"Науково-
технологічний центр
КАУ", реалізованого
Державною науковою
установою "Київський

академічний університет" в рамках програми "Підтримка регіональної політики в Україні". з ECTS (90 годин), сертифікат №АС23002.

15. 7-13.12.2023 – тренінг "Стійкість до радикалізації: Навчальна програма для молодіжних працівників", Фонд Дипломатії, Анкара, Туреччина.

16. Березень-квітень 2024 – тренінг "Абетка спільних проєктних діяльностей на місцевому рівні" в рамках проєкту "Що потрібно знати та вміти для успіху в програмах ЄС", реалізований Агентством європейських інновацій, 0,5 ECTS (15 годин).

17. 12.10.2023 - "Штучний інтелект як інструмент громадянської освіти", онлайн-курс (1-30.09.2023), 1 ECTS, проєкт Східноєвропейської асоціації громадянської освіти, фінансований ВРВ, Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини та Співпрацею громадського суспільства.

Наявність публікацій за профілем дисципліни
1. Serpeninova Yu., Vynnychenko N., Shcherbyna T., Zamora O., Horodetska M. (2022). EU Policy On Sustainable Youth Employment. Bulletin of Sumy State University. P. 81- 90. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.3-9
2. Замора, О., Серпенінова, Ю., Щербина, Т., Винниченко, Н. (2023). Можливості грантових інструментів ЄС програмного періоду 2021-2027 для професійного зростання українських громадян. Проблеми і перспективи економіки та управління, (2 (34), 51–64. <https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023->

2(34)-51-64
3. Taraniuk, L., Zamora, O., & Demikhov, O. (2020). The mechanism of synergetic interaction of policy instruments of central banks with the governments of their countries as an element of increasing the level of economic development in the face of an epidemic threat. Public Administration Aspects, 8(5), 13-21. <https://doi.org/10.15421/152089>
4. Tuliakova A.O., Zamora O.M. (2021). EU International Technical Assistance For Ukraine: Experience Of Grant Projects Implementation Within The «Erasmus+» And «Horizon 2020» Programs / Project approach in the didactic process of universities - international dimension. № 3. – Lodz: PIKTOR Szlaski i Sobczak Spółka Jawna, 2021. – 143-154 pp.

Участь у міжнародних наукових та освітніх проектах

1. Координатор в Україні міжнародного проекту «Платформа AgriSciences Platform для наукового посилення ВНЗ України» (2020-2021), що реалізовувався Чеським університетом природничих наук, м.Прага, за фінансування Чеської агенції розвитку.
2. Виконавець іжнародного проекту в СумДУ «Міжнародна кредитна мобільність: співробітництво між Чеською Республікою та Україною», 2020-2022.
3. Координатор в Україні міжнародного проекту «Підтримка здатностей молодих співробітників університетів у сфері освіти, досліджень та науки в Україні», що реалізовувався Чеським університетом природничих наук, м.Прага, за фінансування Чеської агенції розвитку, 2019.
4. Координатор в Україні міжнародного проекту «Міжуніверситетська співпраця як

інструмент підвищення якості обраних університетів України», що реалізовувався Чеським університетом природничих наук, м.Прага, за фінансування Чеської агенції розвитку, 2019-2021.

5. Голова наглядової ради AURORAL проекту «Архітектура єдиних регіональних і відкритих цифрових екосистем для великомасштабного застосування в сільській місцевості» (AURORAL), Програма HORIZON 2020 (грантова угода № 101016854). 2021-2025.

6. Виконавець проекту «Підвищення потенціалу аспірантів для якісних досліджень в Україні», фінансується Міністерством закордонних справ Чеської Республіки, 2022.

7. Співвиконавець модулю Жана Моне «Досвід ЄС для підвищення рівня працевлаштування молоді через розвиток професійних навичок», що фінансується програмою Еразмус+ (ERASMUS –JMO - 2021-MODULE - SKILLS4JOB-101047867), 2022.

8. Стипендіат нерезидентської стипендії Інституту Європейський, Російських та Євроазійських досліджень (IERES) через Фонди школи Еліота для переміщених осіб (Університет Джорджа Вашингтона, США) в партнерстві з Київською школою економіки та Українським глобальним університетом. Тема дослідницького проекту: "Digitally Enhanced Learning during the Wartime: Challenges and Lessons", 2023.

9. Асистент проекту від СумДУ «Цифрове навчання для сім'ї», Erasmus+ KA2 – Partnerships for Cooperation in Adult

Education. Номер проекту: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026930, 2021-2023.

10. Дизайнер та асистент проекту «Підвищення академічного та потенціалу працевлаштування молодих біженців через практичні цифрові навички» (Future4Refugees) (KA210-YOU - Small-scale partnerships in youth), Erasmus+, West Bohemia University Pilsen, Чеська Республіка. Партнер: Fundacja Ignatianum, Краків, Польща, 2022-2024.

11. Виконавець міжнародного проекту в СумДУ «Міжнародна кредитна мобільність: співробітництво між Туреччиною та Україною», що реалізовується Стамбульським комерційним університетом (ITU), за фінансування Erasmus+, 2022-2026.

12. Дизайнер та асистент проекту “Empowering Youth Workers Against Radicalization” (EARN) (Erasmus+ Cooperation partnerships in youth (KA220-YOU), Номер проекту: 2022-1-TR01-KA220-YOU-000090238), 2023-2024.

13. З листопада 2023 року – член робочої групи COST Action “Нерівності в роботі в пізньому віці, переосмислені цифровізацією” (DIGI-net) CA21107.

14. З січня 2024 року - член Керівного комітету та робочої групи COST Action: “Зростаючі націоналізми, зміна геополітики та майбутнє відкритості європейської вищої освіти/наукових досліджень” (OPEN) CA22121.

15. Дизайнер та асистент проекту “Cultural Heritage Recovery after Disasters and Conflicts – Understanding, Training and Empowerment”, (Erasmus+ Cooperation partnerships in youth (KA220-YOU)).

Грантова угода в процесі підписання, 2024-2026.
16. Виконавець проекту «EU – Entrepreneurial Ukraine - Developing entrepreneurial culture and competencies of students in Ukraine and Finland» за фінансування Finnish National Agency for Education в рамках програми Team Finland Knowledge programme, 2024-2025.

Досвід професійної діяльності
1. Співзасновник ГО «Асоціація проектних менеджерів України», з 2021 р. – президент.
2. Член робочої групи з «Економічна співпраця, зона вільної торгівлі, транскордонне співробітництво» Української Сторони Платформи Громадянського Суспільства Україна-ЄС.
3. З січня 2021 року – член European Marketing and Management Association (Bosnia and Herzegovina).
4. З вересня 2016 року – НГО «Рада молодих вчених» та НГО "Центр освіти впродовж життя" (проектний менеджер, тренер).
5. З липня 2023 – член Східноєвропейської Асоціації Громадянської освіти, незалежний експерт EENCE з освіти дорослих.
6. З серпня 2023 – міжнародний експерт та амбасадор мережі Skillman Network
7. З квітня 2023 – член European Digital Education Hub.

Залучення до міжнародної експертизи
З 2018 року – виконання функцій зовнішнього експерта з оцінки проектних пропозицій для Європейської комісії в рамках програми Еразмус+.
З 2023 року - виконання функцій зовнішнього експерта з оцінки проектних

						<p>пропозицій для Європейської комісії в рамках програми Горизонт Європа.</p> <p>Член редакційної колегії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Perspectives of Innovations, Economics and Business" (PIEB) (база даних Copernicus та ін.) 2. Podejście projektowe w procesie dydaktycznym uczelni wyższych – wymiar międzynarodowy" („Проектний підхід в дидактичній діяльності закладів освіти – міжнародний вимір”) <p>Сертифікат з англійської мови (на рівні не нижче B2) видано закладом: g.a.s.t. Центр TestDAFInstitut в США C1 № UL4944110a999426 від 03.11.2016.</p>	
142931	Пімоненко Тетяна Володимирівна	завідувач кафедри, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	<p>Диплом магістра, Сумський державний університет, рік закінчення: 2009, спеціальність: 0501 Економіка підприємства, Диплом доктора наук ДД 009600, виданий 26.02.2020, Диплом кандидата наук ДК 013384, виданий 25.04.2013, Аттестат доцента АД 001381, виданий 23.10.2018, Аттестат професора АП 005105, виданий 27.04.2023</p>	11	Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів	<p>Диплом доктора наук ДД 009600, спеціальність 08.08.04 - економіка та управління підприємствами, тема дисертації "Маркетинг і менеджмент зелених інвестицій", 2020 рік.</p> <p>Підвищення кваліфікації Сумський державний університет, посвідчення, СН № 05408289 / 0207-23, Тематичне спрямування: Новітні тренди у маркетингових дослідженнях: особливості та інноваційні методи викладання для здобувачів вищої освіти, 3 13.02.2018 р. до 13.02.2023 р., 6 кредитів ЄКТС 2022 – тренінг "Академічна доброчесність як рушійна сила підвищення якості вищої освіти: кейси акредитаційної експертизи" (№101048055-14-230, 0,5 ЄКТС, 15 годин, 14-16 червня 2022 р.) 11.02.2021-15.05.2021: Global Virtual Professional Development Program "Excellence in Teaching & Research" (Washington State University and Sumy State University)</p>

22.04.2021 – SciVal for researchers - grants, how to use bibliometric data in grant processes
22.04.2021 – UN Sustainable Development Goals - how to analyze bibliometric indicators?

Міжнародні стажування:
Fulbright Visiting Scholar Program (USA, MA, 2018-2019), Remote Scholarship University of Liverpool "Collaboration for Digitalisation and Digital Transformation of Ukraine" (Liverpool, United Kingdom, 07-08.2023), Latvian Government (Latvia, 2018), ITEC Program (India, 2018); National Scholarship Programme of the Slovak Republic for the support of mobility of students, PhD students, university teachers, researchers and artists (Slovakia, 2017). Крім того вона проходила наукові стажування в University of Miskolc (Erasmus+, Miskolc, Hungary, 29.11-05.12.2023), EKA University of Applied Sciences (Erasmus+, Riga, Latvia, 17.04-21.04.2023), WSB University "Reinvention of European energy security within SDGs: the role of Ukraine", (Dabrova Gornicza, Poland, 5.12-13.12.2022; 1.10-10.10.2022), Firma Handlowo-Uslugowa "ROSLIN" (Poland, 1-10 October 2022), Institute for International Cooperation Development "Modern Marketing Research: Cognitive Technologies", 150 hours (Poznan, Poland, 15 September – 15 October 2020, March-April 2020), University of Nebraska (USA, 2020) тощо.

Наявність публікацій за профілем дисципліни
Lyulyov, O., Pimonenko, T., Infante-Moro, A., & Kwilinski, A. (2024). Perception of Artificial Intelligence: GSR Analysis and Face Detection. *Virtual Economics*, 7(2), 7–30. <https://doi.org/10.3402>

1/ve.2024.07.02(1)
(Scopus, Q1)
Wang, Z., Lin, S., Chen,
Y., Lyulyov, O., &
Pimonenko, T. (2024).
The Digital Economy
and Real Economy: The
Dynamic Interaction
Effect and the Coupling
Coordination
Degree. Sustainability,
16, Article
[https://doi.org/10.3390/
/su16135769](https://doi.org/10.3390/su16135769) (Scopus,
Web of Science) Q1
Chen, Y., Ali, F.,
Lyulyov, O.,
Pimonenko, T., & Su, H.
(2023). Renewable
energy development
efficiency: Spatial
dynamic evolution and
influencing factors.
Natural Resources
Forum, 1–25.
[https://doi.org/10.1111/
1477-
8947.12368](https://doi.org/10.1111/1477-8947.12368)(Scopus,
Web of Science)Q2
Kwilinski, A., Lyulyov,
O., Pimonenko, T.
(2023). Spillover
Effects of Green
Finance on Attaining
Sustainable
Development: Spatial
Durbin Model.
Computation, 11,
199. [https://doi.org/10.3
390/computation111001
99](https://doi.org/10.3390/computation11100199) (Scopus, Web of
Science) Q2
Us, Y., Pimonenko, T.,
Lyulyov, O. (2023).
Corporate Social
Responsibility and
Renewable Energy
Development for the
Green Brand within
SDGs: A Meta-Analytic
Review. Energies, 16(5),
2335.
[https://doi.org/10.3390/
/en16052335](https://doi.org/10.3390/en16052335) (Scopus,
Web of Science) Q1
Навчально-методичні
публікації:
Тетяна Пімоненко,
Олексій Люльов,
Олена Чигрин.
Маркетинг:
поглиблений курс:
навчальний посібник.
Одеса : Олді+, 2024.
177 с.
Онлайн-курс.
Організація наукових
досліджень та
оприлюднення їх
результатів.
[https://mix.sumdu.edu.
ua/info/nmk/adcb8968
-5c3a-42f1-a4f4-
6cf577dc25b5](https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/adcb8968-5c3a-42f1-a4f4-6cf577dc25b5)
Пімоненко Т. В. Кейс-
Еколого-економічний
рейтинг компаній.
Економіка і бізнес :
підручник / за ред. Л.
Г. Мельника, О. І.
Карінцевої. Суми :

Університетська книга, 2021, 63-67, 316 с. ISBN 978-966-680-987-5
Тетяна Пімоненко, Олексій Люльов, Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід країн Європейського Союзу : навчальний посібник. Одеса : Олді+, 2023. 104 с

Інформація про досвід практичної роботи (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності):
ФОП Пімоненко Тетяна Володимирівна з 2013 року по т.ч., КВЕД 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;
<https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search/person-result>

Інформація про керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю (прізвище, ім'я, по батькові дисертанта, здобутий науковий ступінь, спеціальність, назва дисертації, рік захисту, серія, номер, дата, ким виданий диплом):
Самойлікова Анастасія Вікторівна, кандидат економічних наук, 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, Тема: "Фінансова політика забезпечення інноваційного розвитку України", 2020 р., ДК №058790, 09 лютого 2021 р., Міністерство освіти і науки України.
Зябіна Євгенія Анатоліївна, кандидат економічних наук, 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, Тема: "Детермінанти підвищення енергетичної ефективності національної економіки", 2021 р., ДК №060782, 29 червня 2021 року, Міністерство освіти і науки України.
Гончаренко Тетяна, Тема дисертації: "Методологія формування та

реалізації бізнес-стратегії банку".

Участь у міжнародних наукових та/або освітніх проєктах "Моделювання та форсайтинг екологічних, поведінкових та інституційних патернів вуглецево-нейтрального розвитку для забезпечення енергетичної безпеки України" (№ д/р 0122U001155, ID 2021.01/0232, фінансування - Національний Фонд Досліджень України, 2022-2023 рр.)
Трансфер зелених інновацій в енергетиці України:
мультиплікативна стохастична модель переходу до вуглецево-нейтральної економіки (№ д/р 0122U000769), 2022-2024 рр.
"Стохастичне моделювання дорожньої карти гармонізації вітчизняних та європейських стандартів регулювання енергетичного ринку на шляху переходу до циркулярної та вуглецево-нейтральної економіки" (№ д/р 0120U104807, ID 2020.02/0231, фінансування - Національний Фонд Досліджень України, 2020-2021 рр.)
Відповідальний виконавець науково-дослідної роботи:
"Зелене інвестування: коінтеграційна модель трансмісійних ESG-ефектів у ланцюзі «зелений бренд України – соціальна відповідальність бізнесу" (№ д/р 0121U100468), 2021-2023 рр.
"Моделювання механізмів мінімізації розривів енергоефективності в контексті Цілей сталого розвитку: комунікативна мережа взаємодії стейкхолдерів" (№ д/р 0120U102002), 2020-2022 рр.
"Форсайт-прогнозування стійкості національної

економіки: від соціо-еколого-економічних протиріч до конвергентної моделі" (№ДР 0117U003932), 2017-2020 р. Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;
Виконавець науково-дослідних робіт: "Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні з урахуванням поведінкових, соціальних, економічних та правових детермінант" (базове фінансування МОНУ, наказ від 16. 04. 2021 р. № 434, Договір БФ/24-2021)
"Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку відновлювальної енергетики України", 2017–2019 рр.
Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;
"Економіко-математичне моделювання механізму відновлення суспільної довіри до фінансового сектору: запорука економічної безпеки України» (№ д/р 0117U003924), 2017–2020 рр.
Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;

Участь у міжнародних наукових та освітніх проектах
Visegrad Grant Fund
«Carbon free-economy: the best practices between the V4 and Ukraine» 2021-2023
Jean Monnet Module
619999-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«EU policy for SMEs: perspectives and challenges for Ukraine» 2020-2023
Jean Monnet Module
620232-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«EU Carbon-free

economy: best practices for Ukraine» 2020-2023 («Operacjonalizacja zmiennych w badaniach nt. marketingu turystyki postindustrialnej – określenie zmiennych zależnych i niezależnych, hipotez badawczych, doboru próby badawczej», Сілезька Політехніка (Глівіце), 2020 р. Проект Чеського фонду Грантового агентства Academia Aurea «Підприємницькі ризики МСП в Україні» 01 червня 2020 року – 26 вересня 2020 року. Jean Monnet Module 101048055-AICE-ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe» (2021-2023) Jean Monnet Module 101048055-AICE-ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe" (2022-2025 pp)

Участь в агеґстації наукових кадрів як офіційного опонента або члена постійної спеціалізованої вченої ради, або члена разових спеціалізованих вчених рад; Член постійної спеціалізованої вченої ради Д 55.051.01 доктора економічних наук за спеціальностями, 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. Участь у разових спеціалізованих вчених рад: Наґієва Айсель Ізмаїлґизи, Тема дисертації «Формування маркетингового інструментарію розвитку ринку зелених товарів та послуг в парадигмі сталого розвитку», Національний авіаційний університет, 075 Маркетинг

Хе Цзетао (Hu Zetao),
Тема дисертації
«Управління
соціально-
економічним
розвитком території
провінції
Хенань»
(«Management of
socio-economic
development territories
in Henan Provinces»),
Сумський
національний
аграрний університет,
073 Менеджмент, ID
1093
Каца Марія
Олексіївна, Тема
дисертації:
Економіко-
математичне
моделювання впливу
COVID-19 на
соціально-
економічний розвиток
країн світу та системи
медико-соціального
забезпечення
населення, 051
Економіка

Виконання функцій
(повноважень,
обов'язків) наукового
керівника або
відповідального
виконавця наукової
теми (проекту), або
головного
редактора/члена
редакційної
колегії/експерта
(рецензента)
наукового видання,
включеного до
переліку фахових
видань України, або
іноземного наукового
видання, що
індексується в
бібліографічних
базах;
Заступник головного
редактору SJ
«Marketing and
management of
Innovations» (Web of
Science)
Член редколегії:
“Environmental &
Socio-economic
Studies” , голова секції
“Economics and
Sustainable
Development”
(обліковується Scopus
та Web of Science),
Organizacija (Journal
of Management,
Information Systems
and Human Resources)
(обліковується Scopus
та Web of Science),
«Forum Scientiae
Oeconomia»
(обліковується
Scopus), «Вісник
СумДУ. Серія
Економіка» (фаховий,
категорії Б)

							<p>Діяльність у професійних та громадських об'єднаннях: член International Social Marketing Association, 2020-по т.ч член European Marketing and Management Association (EUMMAS), CRM 2023.05/01.05, 01/05/2023 член International Social Marketing Association, 2020-по т.ч</p> <p>Керівництво студентом, який зайняв призове місце на I або II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету / журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком / проблемною групою; 3 місце на II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка та управління національним господарством». Тема наукової роботи: «Зелений бренд країни та її конкурентоспроможність» (студентка Шафорост Ю.), Наказ МОН від 05.10.2020 № 1220 «Про підсумки Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2019/2020 навчальному році»</p> <p>Сертифікат ELC Universal Test, що підтверджує достатній рівень володіння іноземною мовою (англійська мова) (2017 р.) №000333267.</p>
161292	Ярова Алла	доцент,	Факультет	Диплом	26	Культура	Диплом кандидата

	Григорівна	Основне місце роботи	іноземної філології та соціальних комунікацій	спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1994, спеціальність: українська мова й література та іноземна мова, Диплом кандидата наук ДК 017331, виданий 15.01.2003, Атестат доцента ДЦ 010987, виданий 21.04.2005	наукової української мови	<p>наук ДК 017331, спеціальність 10.02.01 - Українська мова, тема дисертації «Дієслівна синоніміка художніх творів Івана Багряного», 2003 рік.</p> <p>Диплом спеціаліста ЛВ № 001130, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, спеціальність: українська мова й література та іноземна мова, 1994 рік</p> <p>Підвищення кваліфікації 1.Підвищення кваліфікації за тематичним напрямом "Журналістика та філологія", Сумський державний університет. Свідоцтво СН № 05408288/1802-22 від 17.10.2022. 2.Програма міжнародного наукового стажування «The media and the culture in the European and global context» з 15 березня до 30 червня 2022 року (Глівіце, Польща). 3.Академічна мобільність «Media in a European and Global Context», квітень-травень 2022 року (Майнц, Німеччина). 4. Запрошений дослідник Hochschule der Medien (Stuttgart, Germany), 2022 - 2023. 5.International Historical Biographical Institute (DubaiNewYork-RomeJerusalem-Beijing), міжнародна програма наукового стажування "Видатні особистості: вивчення досвіду та професійних досягнень для формування успішної особистості та трансформації оточуючого світу", сертифікат № 1110 від 16 .08.2021 р. 6. Кваліфікація «International lector and senior researcher» (сертифікат International Historical Biographical Institute 1110 від 16 серпня 2021).</p> <p>Наявність публікацій за профілем</p>
--	------------	----------------------	---	--	---------------------------	--

дисципліни:
1. Ярова А.Г., Степчук Ю.П. (2023). Риторичний потенціал порядку слів у текстах українськомовних та англомовних новинних повідомлень. Закарпатські філологічні студії. 27. С. 199-203. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.38>
2. Maksiuta, M., Shtepenko, O., Patlaichuk, O., Skliar, I., Yarova, A., & Stupak, O. (2022). Man, Poetry and Nature in the Work of A.Yu. Krymsky: Actuality of Postmodern Communications. Postmodern Openings, 13(1 Sup1), 229-246. <https://doi.org/10.18662/po/13.1Sup1/424> (Web of Science).
3. Shaumian, O., Ternavska, T., Viktorova, L., Yarova, A., Obukh, L., & Serhiieva, A. (2022). Verbal Representations of Motivational Attitudes of Education Managers in the PostInformation Society. Postmodern Openings, 13(2), 51-76. <https://doi.org/10.18662/po/13.2/443> (Web of Science).
4. Ярова А.Г. Науковий дискурс Стефана Таранушенка (на матеріалі текстів харківського періоду). Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 32 (71). 4. 2021. С. 57–65. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-1/10>
5. Ярова А.Г. Українська наукова мова: на шляху до «суспільства знань». Philological Sciences, Intercultural Communication And Translation Studies: An Experience And Challenges. Volume 1. Czestohova. 2021. С. 84–91. DOI: 10.30525/978-9934-26-073-5-1-20

Навчально-методичні праці
Від звука до тексту:
Аналіз мовних

одиниць різних рівнів:
навчальний посібник
для студентів
філологічних
факультетів/ за ред. А.
А. Силки. Суми:
Університетська
книга. 2019. 348 с.

Наукові проекти:
Відповідальний
виконавець за темою
«Номінативна та
ідентифікаційна
функції державної
мови як механізм
розвитку людини й
нації в аспекті
протидії
маніпулятивним
впливам» (базове
фінансування науки,
2021 рік, договір №
БФ/23-2021).

Діяльність у
професійних та
громадських
об'єднаннях:
1 Національної спілки
журналістів України з
2007 року (Членський
квиток № 1791 від 12
березня 2007 року).
2. Член Національної
спілки краєзнавців
України з 2010 року
(Членський квиток №
1138 від 24 квітня 2010
року).
3. Член Ради
журналістської етики
при ГО «Сумський
пресклуб»: протокол
засідання правління
ГО б/н від 1.10.2021 р.
Досвід практичної
роботи з 2013 –
дотепер –
медіаексперт
Інституту демократії
імені Пилипа Орлика
(Лист-підтвердження
ІДПО № 2-3-21 від
02.09.2021).
4. Екзаменатор
Національної комісії з
питань стандартів
державної мови.
5. Член робочої групи
з напрацювання
рекомендацій щодо
приведення назв сіл,
селищ, міст у
відповідність до
стандартів державної
мови Національної
комісії зі стандартів
державної мови.

Участь у міжнародних
та/або освітніх
проектах:
Грант від
Міжнародної групи
МЕКК при ОслоМет
для підготовки і
представлення
доповіді на 9
Міжнародній
конференції з безпеки

						<p>журналістів, м. Осло (Норвегія), 2023.</p> <p>Грант для участі в Міжнародній літній школі Дунайського транскордонного співробітництва, м. Ульм (Німеччина), 2023.</p> <p>Проведення наукового дослідження в межах гранту "Detect to Prevent" від CRDF GLOBAL та Державного департаменту США, 2023-2024.</p> <p>Запрошена дослідниця Медійного університету Штутгарта (Німеччина), проєкт DYNANO, 2022–2023.</p> <p>Грант фонду Фольксваген для здійснення дослідження з вивчення особливостей дезінформації в соціальних месенджерах, 2022–2023.</p> <p>Освітньо-наукове стажування «The media and the culture in the European and global context» з 15 березня до 30 червня 2022 року (Глівіце, Польща).</p> <p>The International Scientific Internship Program “Outstanding Personalities: Studying Experience and Professional Achievements for Forming a Successful Personality and Transforming of the World”, which took place in Dubai, New York, Rome, Jerusalem - Beijing June 25 - August 16, 2021 in the amount of 180 hours or 6 ECTS credits (International Certificate No. 1110/August 16, 2021).</p>	
142931	Пімоненко Тетяна Володимирівна	завідувач кафедри, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	<p>Диплом магістра, Сумський державний університет, рік закінчення: 2009, спеціальність: 0501 Економіка підприємства, Диплом доктора наук ДД 009600, виданий 26.02.2020, Диплом кандидата наук ДК 013384,</p>	11	Споживацька поведінка	<p>Підвищення кваліфікації Сумський державний університет, посвідчення, СН № 05408289 / 0207-23, Тематичне спрямування: Новітні тренди у маркетингових дослідженнях: особливості та інноваційні методи викладання для здобувачів вищої освіти, З 13.02.2018 р. до 13.02.2023 р., 6 кредитів ЄКТС 2022 – тренінг</p>

виданий
25.04.2013,
Атестат
доцента АД
001381,
виданий
23.10.2018,
Атестат
професора АП
005105,
виданий
27.04.2023

"Академічна
добročесність як
рушійна сила
підвищення якості
вищої освіти: кейси
акредитаційної
експертизи"
(№101048055-14-230,
0,5 ЄКТС, 15 годин, 14-
16 червня 2022 р.)
11.02.2021-15.05.2021:
Global Virtual
Professional
Development Program
"Excellence in Teaching
& Research"
(Washington State
University and Sumy
State University)
22.04.2021 – SciVal for
researchers - grants,
how to use bibliometric
data in grant processes
22.04.2021 – UN
Sustainable
Development Goals -
how to analyze
bibliometric indicators?

Міжнародні
стажування:
Fulbright Visiting
Scholar Program (USA,
MA, 2018-2019),
Remote Scholarship
University of Liverpool
"Collaboration for
Digitalisation and
Digital Transformation
of Ukraine" (Liverpool,
United Kingdom, 07-
08.2023), Latvian
Government (Latvia,
2018), ITEC Program
(India, 2018); National
Scholarship Programme
of the Slovak Republic
for the support of
mobility of students,
PhD students,
university teachers,
researchers and artists
(Slovakia, 2017). Крім
того вона проходила
наукові стажування в
University of Miskolc
(Erasmus+, Miskolc,
Hungary, 29.11-
05.12.2023), EKA
University of Applied
Sciences (Erasmus+,
Riga, Latvia, 17.04-
21.04.2023), WSB
University "Reinvention
of European energy
security within SDGs:
the role of Ukraine",
(Dabrova Gornicza,
Poland, 5.12-
13.12.2022; 1.10-
10.10.2022), Firma
Handlowo-Uslugowa
"ROSLIN" (Poland, 1-
10 October 2022),
Institute for
International
Cooperation
Development "Modern
Marketing Research:
Cognitive
Technologies", 150

hours (Poznan, Poland, 15 September – 15 October 2020, March-April 2020), University of Nebraska (USA, 2020) тощо.

Наявність публікацій за профілем дисципліни
Lyulyov, O., Pimonenko, T., Infante-Moro, A., & Kwilinski, A. (2024). Perception of Artificial Intelligence: GSR Analysis and Face Detection. *Virtual Economics*, 7(2), 7–30. [https://doi.org/10.34021/ve.2024.07.02\(1\)](https://doi.org/10.34021/ve.2024.07.02(1)) (Scopus, Q1)
Lyulyov, O., Pimonenko, T., Chen, Y., Kwilinski, A., & Us, Y. (2024). Countries' green brands within the context of sustainable development goals. *Journal of Innovation & Knowledge*, 9(3), Article 100509. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100509> (Scopus, Web of Science) Q1
Lyulyov, O., Pimonenko, T., Chen, Y., & Kwilinski, A. (2023). Macroeconomic stability of the country: the nexus of institutional and behavioural dimensions. *Economics and Sociology*, 16(4), 264-288. [doi:10.14254/2071-789X.2023/16-4/13](https://doi.org/10.14254/2071-789X.2023/16-4/13) (Scopus, Web of Science) Q2
Letunovska, Ziabina Y., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2023). Consumer Behavior and COVID-19: Comparing Purchase Incentives and Ecological Awareness Changes. *E3S Web Conf.*, 456, 01005. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202345601005>
Us, Y., Pimonenko, T., Lyulyov, O. (2023). Corporate Social Responsibility and Renewable Energy Development for the Green Brand within SDGs: A Meta-Analytic Review. *Energies*, 16(5), 2335. <https://doi.org/10.3390/en16052335> (Scopus, Web of Science) Q1
Навчально-методичні публікації:
Тетяна Пімоненко, Олексій Люльов, Олена Чигрин.

Маркетинг:
поглиблений курс:
навчальний посібник.
Одеса : Олді+, 2024.
177 с.
Онлайн-курс.
Споживацька
поведінка.
<https://mix.sumdu.edu.ua/info/nmk/d184fa26-8ecb-4127-ad46-fe500dd07140>
Пімоненко Т. В. Кейс-Еколого-економічний рейтинг компанії.
Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021, 63-67, 316 с. ISBN 978-966-680-987-5
Тетяна Пімоненко, Олексій Люльов, Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід країн Європейського Союзу : навчальний посібник. Одеса : Олді+, 2023. 104 с

Інформація про досвід практичної роботи (крім педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності):
ФОП Пімоненко Тетяна
Володимирівна з 2013 року по т.ч., КВЕД 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;
<https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search/person-result>

Інформація про керівництво (консультування) дисертації на здобуття наукового ступеня за спеціальністю (прізвище, ім'я, по батькові дисертанта, здобутий науковий ступінь, спеціальність, назва дисертації, рік захисту, серія, номер, дата, ким виданий диплом):
Самойлікова Анастасія Вікторівна, кандидат економічних наук, 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, Тема: "Фінансова політика забезпечення інноваційного розвитку України", 2020 р., ДК №058790, 09 лютого 2021 р., Міністерство освіти і науки України.
Зябіна Євгенія Анатоліївна, кандидат

економічних наук,
08.00.03 – економіка
та управління
національним
господарством, Тема:
"Детермінанти
підвищення
енергетичної
ефективності
національної
економіки", 2021 р.,
ДК №060782, 29
червня 2021 року,
Міністерство освіти і
науки України.
Гончаренко Тетяна,
Тема дисертації:
"Методологія
формування та
реалізації бізнес-
стратегії банку".

Участь у міжнародних
наукових та/або
освітніх проєктах
"Моделювання та
форсайтинг
екологічних,
поведінкових та
інституційних
патернів вуглецево-
нейтрального
розвитку для
забезпечення
енергетичної безпеки
України" (№ д/р
0122U001155, ID
2021.01/0232,
фінансування -
Національний Фонд
Досліджень України,
2022-2023 рр.)
Трансфер зелених
інновацій в енергетиці
України:
мультиплікативна
стохастична модель
переходу до
вуглецево-
нейтральної
економіки (№ д/р
0122U000769), 2022-
2024 рр.
"Стохастичне
моделювання
дорожньої карти
гармонізації
вітчизняних та
європейських
стандартів
регулювання
енергетичного ринку
на шляху переходу до
циркулярної та
вуглецево-
нейтральної
економіки" (№ д/р
0120U104807, ID
2020.02/0231,
фінансування -
Національний Фонд
Досліджень України,
2020-2021 рр.)
Відповідаєць науково-
дослідної роботи:
"Зелене інвестування:
коінтеграційна модель
трансмісійних ESG-
ефектів у ланцюзі
«зелений бренд

України – соціальна відповідальність бізнесу" (№ д/р 0121U100468), 2021-2023 рр.
"Моделювання механізмів мінімізації розривів енергоефективності в контексті Цілей сталого розвитку: комунікативна мережа взаємодії стейкхолдерів" (№ д/р 0120U102002), 2020-2022 рр.
"Форсайт-прогнозування стійкості національної економіки: від соціо-еколого-економічних протиріч до конвергентної моделі" (№ДР 0117U003932), 2017-2020 р. Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;
Виконавець науково-дослідних робіт:
"Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні з урахуванням поведінкових, соціальних, економічних та правових детермінант" (базове фінансування МОНУ, наказ від 16. 04. 2021 р. № 434, Договір БФ/24-2021)
"Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку відновлювальної енергетики України", 2017–2019 рр.
Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;
"Економіко-математичне моделювання механізму відновлення суспільної довіри до фінансового сектору: запорука економічної безпеки України» (№ д/р 0117U003924), 2017–2020 рр.
Джерело фінансування – загальний фонд державного бюджету МОНУ;

Участь у міжнародних наукових та освітніх проектах
Visegrad Grant Fund
«Carbon free-economy: the best practices between the V4 and Ukraine» 2021-2023
Jean Monnet Module 619999-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«EU policy for SMEs: perspectives and challenges for Ukraine» 2020-2023
Jean Monnet Module 620232-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE
«EU Carbon-free economy: best practices for Ukraine» 2020-2023 («Operacjonalizacja zmiennych w badaniach nt. marketingu turystyki postindustrialnej – określenie zmiennych zależnych i niezależnych, hipotez badawczych, doboru próby badawczej», Сілезька Політехніка (Глівіце), 2020 р. Проект Чеського фонду Грантового агентства Academia Aurea «Підприємницькі ризики МСП в Україні» 01 червня 2020 року – 26 вересня 2020 року. Jean Monnet Module 101048055-AICE-ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe» (2021-2023)
Jean Monnet Module 101048055-AICE-ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe" (2022-2025 pp)

Участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена постійної спеціалізованої вченої ради, або члена разових спеціалізованих вчених рад;
Член постійної спеціалізованої вченої ради Д 55.051.01 доктора економічних наук за спеціальностями, 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), 08.00.06 – економіка природокористування

та охорони навколишнього середовища.
Участь у разових спеціалізованих вчених рад:
Нагієва Айсель Ізмаїл гизи, Тема дисертації «Формування маркетингового інструментарію розвитку ринку зелених товарів та послуг в парадигмі сталого розвитку», Національний авіаційний університет, 075 Маркетинг Хе Цзетао (Hu Zetao), Тема дисертації «Управління соціально-економічним розвитком території провінції Хенань» («Management of socio-economic development territories in Henan Provinces»), Сумський національний аграрний університет, 073 Менеджмент, ID 1093
Каца Марія Олексіївна, Тема дисертації: Економіко-математичне моделювання впливу COVID-19 на соціально-економічний розвиток країн світу та системи медико-соціального забезпечення населення, 051 Економіка

Виконання функцій (повноважень, обов'язків) наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії/експерта (рецензента) наукового видання, включеного до переліку фахових видань України, або іноземного наукового видання, що індексується в бібліографічних базах;
Заступник головного редактору SJ «Marketing and management of Innovations» (Web of Science)
Член редколегії: «Environmental & Socio-economic

Studies” , голова секції “Economics and Sustainable Development” (обліковується Scopus та Web of Science), Organizacija (Journal of Management, Information Systems and Human Resources) (обліковується Scopus та Web of Science), «Forum Scientiae Oeconomia» (обліковується Scopus), «Вісник СумДУ. Серія Економіка» (фаховий, категорії Б)

Діяльність у професійних та громадських об'єднаннях:
член International Social Marketing Association, 2020-по т.ч
член European Marketing and Management Association (EUMMAS), CRM 2023.05/01.05, 01/05/2023
член International Social Marketing Association, 2020-по т.ч

Керівництво студентом, який зайняв призове місце на I або II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету / журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком / проблемною групою; з місце на II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка та управління національним господарством». Тема наукової роботи: «Зелений бренд країни та її конкурентоспроможність» (студентка Шафорост Ю.), Наказ МОН від 05.10.2020 № 1220 “Про

						<p>підсумки Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2019/2020 навчальному році”</p> <p>Сертифікат ELC Universal Test, що підтверджує достатній рівень володіння іноземною мовою (англійська мова) (2017 р.) №000333267.</p>	
57398	Бойко Ольга Петрівна	професор, Основне місце роботи	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, рік закінчення: 1992, спеціальність: - історія, Диплом доктора наук ДД 000356, виданий 22.12.2011, Диплом кандидата наук ДК 025758, виданий 13.10.2004, Атестат доцента 12ДЦ 017936, виданий 24.10.2007, Атестат професора 12ПР 008938, виданий 10.10.2013</p>	29	Філософія науки	<p>Диплом доктора наук ДД 000356, спеціальність – 09.00.04 Філософська антропологія, філософія культури. Тема докторської дисертації: «Культура дозволяє: трансформації та перспективи розвитку у добу глобалізації», 2011 рік.</p> <p>Підвищення кваліфікації: Свідоцтво про підвищення кваліфікації СП № 05408289/3155-21, 10.11.2021, СумДУ “З інноваційної педагогічної діяльності”.</p> <p>Наявність публікацій за профілем дисципліни: 1 Ціннісно-нормативні виміри антидискримінаційного моделювання в соціальних системах: монографія / за заг. ред. Н. Д. Світайло. Суми : Сумський державний університет, 2023. 215 с. 2 Boyko, O., Povalii, T. (2022). Spatial semiotics and landscape hermeneutics in the professional training of managers of socio-cultural activity. Socio-Cultural Management Journal, 5(2), 80–102. http://sociocultural.knukim.edu.ua/article/view/267526 3 Boyko, O. (2022). Peculiarities of intercultural communication: value-cognitive basics. Ensuring Standards of Quality of Life in a Turbulent World. Monograph. Scientific editors: T. Pokusa and</p>

T. Nestorenko. Opole:
The Academy of
Applied Sciences –
Academy of
Management and
Administration in
Opole, 598 p.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90782/4>

4 Boiko. O. & Svitailo, N. (2019). Postmodern understanding of the university: organizational and managerial aspects. Bulletin of Kyiv national university of culture and arts. Series in Management of Social and Cultural Activity: Scientific Journal. 2(2), 115-175.
<https://doi.org/10.31866/26167573.1.2019.1706539>

5 Synakh, A., Svitailo, N., Boyko, O., Povalii, T., & Podolkova, S. (2021). Visualization and Virtualization of Art as New Dimension of Communicative Interaction and Social Management System. Socio-Cultural Management Journal, 4(2), 29–49.
<https://doi.org/10.31866/2709-846x.2.2021.246727>

6. Boyko, O., Zuiev, S., Povalii, T., & Otroshchenko, L. (2022). Spatial Semiotics and Landscape Hermeneutics in the Professional Training of Managers of Socio-Cultural Activity. Socio-Cultural Management Journal, 5(2), 80–102.
<https://doi.org/10.31866/2709-846X.2.2022.267526>

7 Бойко О., Зякун А. Історико-філософський аналіз формування сучасних наративів в українському суспільстві. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 69. Том 1., 2024.
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-1-4>

Навчально-методичні праці
1. Методичні вказівки:
з дисципліни

«Дискурс і влада» / укладачі О.П. Бойко, Т.О. Козинцева, Суми : Сумський державний університет, 2021. – 22 с.

2 Бойко, О. П., Повалій Т.Л. (2021). Навчальний посібник Соціальне партнерство та професійні комунікації. Суми: СумДУ, 2021

3 Бойко О.П. Методичні вказівки для аспірантів з дисципліни Філософія культури. Суми: СумДУ, 2022.

4 Бойко О.П. Методичні вказівки для аспірантів з дисципліни Філософія науки Суми: СумДУ, 2024.

5 Бойко О.П. Повалій Т.Л. Іміджелогія та брендінг. Навчальний посібник. Суми: СумДУ, 2024.

6 Бойко О.П. Глобалістика. Навчальний посібник. Суми: СумДУ, 2019.

Участь у вітчизняних та міжнародних наукових та/або освітніх проєктах
1. Керівник теми другої половини дня «Ціннісні, соціальні, гендерні та правові основи формування політики протидії дискримінації і насильства в суспільстві» (0119Y000205), 2020-2022 р.

2. Співвиконавець теми другої половини дня 0116U007770 “Міждисциплінарні дослідження аспектів розвитку сучасного суспільства”, 2023 р.

3. Відповідальний виконавець «Діджитальна архівація пам’ятників як об’єктів публічної меморіалізації задля збереження культурної спадщини України» НФДУ (2023-2024 рр).

4. Індивідуальний грант: Intercultural Management in Educational Organizations. Perspectives on Culture: Academic Journal of the Institute of Cultural Studies, Krakow, Poland. 2020

Участь у Міжнародному

						<p>конкурси The Art of Living Online/ Проект з Громадської освіти, з публікацією в каталозі та он-лайн каталозі на сайті EENCE, 2021.</p> <p>Член ГО “Центр громадських ініціатив “Інтелект Сумщини”.</p> <p>Член редколегії наукового журналу Bulletin of Kyiv national university of culture and arts. Series in Management of Social and Cultural Activity. http://sociocultural.knukim.edu.ua/about/editorialTeam Свідоцтво (авторське право) Науковий твір «Універсальна облікова картка пам’ятників» 05.08.2024 р.</p>	
1063	Чигрин Олена Юріївна	доцент, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний університет, рік закінчення: 1998, спеціальність: 0501 Економіка підприємства, Диплом доктора наук ДД 012070, виданий 29.06.2021, Диплом кандидата наук ДК 019216, виданий 11.06.2003, Атестат доцента 02ДЦ 011669, виданий 10.02.2006, Атестат професора АП 005108, виданий 27.04.2023</p>	24	Глобальні тренди в маркетингу	<p>Диплом доктора наук ДД 012070, спеціальність 08.08.04 - економіка та управління підприємствами, тема дисертації “Маркетингові детермінанти зеленої конкурентоспроможності”, 2021 рік.</p> <p>Підвищення кваліфікації 1. Тренінг з управління проектами для фахівців у сфері гуманітарної діяльності та розвитку (Греція), 2024 рік 2. Pedagogical Training for Local Instructors від Фонду SERGE-EI (м. Прага, Чехія), 2024 рік 3. Онлайн лекція “Tightness and Closeness as cultural factors: an application to explain vaccination attitudes” від University of Naples “Parthenope”, 2023 4. Цикл інтенсивів “Принципи прозорості та кращі практики у науковій видавничій діяльності” 11.08.23 - 13.08.23 р. 5. Програма підвищення кваліфікації “Самоорганізаційні карти Кохонена у роботі науковця” (СП № 05408289/1928-23), 25.07.23 - 28.07.23 р. 6. Дистанційний</p>

експрес-курс «Основи тестології та розробки тестових завдань». Практична частина: розробка та експертиза завдань ЄФВВ предметного тесту з управління та адміністрування (червень, 2023 р, м. Київ. 1,0 ЄКТС, 30 годин).

7. Онлайн-конференція від компанії SendPulse. "Он-лайн продажі", листопад 2021 р.

8. «Кількісні та якісні методи у роботі науковців» (СП № 05408289 / 1796-21, 1,0 ЄКТС, 30 годин, 2021 р.), 17-26.05.2021 р.

9. «Промоція освітніх послуг, або навіть викладачу копірайтинг» (СП № 05408289 / 2386-20, 1,0 ЄКТС, 30 годин, 2020 р.), 03-06.11.2020 р.

Міжнародні стажування

1. В рамках КА171 ICM Ерасмуз проєкт «Мобільність персоналу» в Університеті Газіосманпаша (м. Токат, Турція, 14.10-22.10.2023).

2. Стажування в Сілезійському технологічному університеті (м. Глівіце, Польща. 14-23.06.2023). Тема: "Smart Public Space in Prosumment Energy Transition".

3. Стажування в Університеті прикладних наук ім. Станіслава Сташиця (м. Піла, Польща). Тема: «Сучасні тренди маркетингових досліджень», 2021 рік

4. Стажування в Інституті розвитку міжнародної співпраці "Modern Marketing Research: Cognitive Technologies", 150 годин (м. Познань, Польща, 15.09-15.10.2020).

5. Стажування Інституті розвитку міжнародної співпраці "Modern Trends in Marketing Research" (м. Познань, Польща, 03-04.2020).

Наукові публікації:

1. Chygun, O.,

Shevchenko, K., & Tuliakov, O. (2024). Neuromarketing as a Mechanism of Communication with the Consumer: Case for Small Business. Marketing and Management of Innovations, 15(2), 26–38.
<https://doi.org/10.21272/mmi.2024.2-03> (Web of Science)

2. Chygryn, O., Kuzior, A., Olefirenko, O., & Uzik, J (2022). Green Brand as a New Pattern of Energy-Efficient Consumption. Marketing and Management of Innovations, 3, 78-87.
<https://doi.org/10.21272/mmi.2022.3-07> (Web of Science)

3. Yang, C., Kwilinski, A., Chygryn, O., Lyulyov, O., Pimonenko, T. (2021) The Green Competitiveness of Enterprises: Justifying the Quality Criteria of Digital Marketing Communication Channels. Sustainability, 13(24):13679.
<https://doi.org/10.3390/su132413679> (Web of Science, Scopus, Q1)

4. Lyeonov, S., Pimonenko, T., Chygryn, O., Reznik, O., & Gaynulina, R. (2021). Green brand as a marketing instrument: Principle, features and parameters. International Journal of Global Energy Issues, 43(2-3), 147-165.
<https://ideas.repec.org/a/ids/ijgeni/v43y2021i2-3p147-165.html> (Scopus, Q3)

5. Чигрин О., Хоменко Л., Калітай Г. Маркетингові стратегії забезпечення сталого конкурентоспроможного розвитку підприємств. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм». 2021. 14. С. 126-137.
<https://doi.org/10.26565/2310-9513-2021-14-11>

6. Chygryn O., Olefirenko O., Gerasymenko M., Shevchenko K. Modern

Marketing Strategies for Development of the Company's Green Competitiveness. Механізм регулювання економіки. 2021. № 4. С. 14-22. <https://doi.org/10.21272/meg.2021.94.04>

7. Чигрин О.Ю., Шевченко Є., Кривич Я.М., Мінченко М.Г. Маркетинг альтернативних джерел енергії. Проблеми та перспективи забезпечення макроекономічної стабільності : монографія / за ред. С. В. Леонова, М. М. Бричко. Суми: Сумський державний університет, 2022. С. 115-132. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90068/1/Brychko_macroeconomic_stability.pdf

Навчально-методичні праці
Тетяна Пімоненко,
Олексій Люльов,
Олена Чигрин.
Маркетинг:
поглиблений курс:
навчальний посібник.
Одеса : Олді+, 2024.
177 с.
Чигрин О.Ю. Ринок і продукція в структурі бізнес-середовища. / Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. С. 38-67 с.

Участь у вітчизняних та міжнародних наукових та/або освітніх проєктах
1. Керівник НДР "Інноваційні трансформації в енергетиці для сталого розвитку та національної безпеки: smart-технології та екологічна відповідальність" (№ др 0122U000788), 2022-2024 рр.
2. Керівник НДР «Каузальне моделювання колаборації стейкхолдерів при чистому виробництві: узгодження соціо-еколого-економічних протиріч» (№ др 0119U101860), 2019-2021 р.
3. Відповідальний

секретар «Економіко-математичне моделювання та технології управління транскордонною енергобезпекою в умовах воєнних дій та післявоєнного відновлення», (№д/р 0123U101920), 2023-2025 р.

4. Відповідальний секретар «Моделювання розривів енергоефективності в контексті Цілей сталого розвитку: комунікативна мережа взаємодії стейкхолдерів» (№ д/р 0120U102002), 2020-2022 р.

5. Керівник модулю імені Жана Моне 101085427 GCAM — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH "Green Campus Strategies: EU Experience for Ukrainian Universities", 2022-2025

6. Керівник модулю імені Жана Моне 620232-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «EU Carbon-free economy: best practices for Ukraine», 2020-2023

7. Виконавець модулю імені Жана Моне 573581-EPP-1-2016-1-UA-EPPJMO-MODULE on "EU trade opportunities and challenges for Ukraine".

Керівництво дисертацією на здобуття наукового ступеня
Млаабдал С.М.А., кандидат економічних наук, спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Тема дисертації: "Розвиток нафтодобувного комплексу в системі національного господарства", 2019 рік, ДКН^о 055828, 26.02.2020 р.).

Член спеціалізованої вченої ради Д 55.051.01 доктора економічних наук за спеціальностями: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 08.00.06 – економіка природокористування

							та охорони навколишнього середовища) Член редакційної колегії наукового журналу «Innovative Marketing» (Scopus) Головний редактор журналу "Economic Sustainability and Business Practices" (категорія Б) Член Української асоціації маркетингу. Член European Marketing and Management Association (EUMMAS). Сертифікат з англійської мови (на рівні не нижче B2) видано закладом: ECL Authorised Exam Centre "Universal Test", 000333268, 20.05.2017
195007	Люта Ольга Василівна	доцент, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	<p>Диплом спеціаліста, Українська академія банківської справи, рік закінчення: 2000, спеціальність: 050105 Банківська справа, Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, рік закінчення: 1994, спеціальність: Англійська та німецька мови, Диплом магістра, Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України", рік закінчення: 2009, спеціальність: 050105 Банківська справа, Диплом кандидата наук ДК 010875, виданий 13.06.2001, Аттестат доцента 12/ДЦ 017710, виданий 21.06.2007</p>	23	Педагогічна діяльність у вищій школі	<p>Диплом спеціаліста ЛЗ № 001389, Сумський державний педагогічний інститут ім. А.С. Макаренка, спеціальність – вчитель англійської та німецької мов, 1994 рік.</p> <p>Підвищення кваліфікації 1. Training Program Service-learning Pedagogy for Community Development During Wartime and Recovery within the ServU Erasmus + project, 23-24 травня 2024. 1. Тренінг Національного агентства спільно з Британським агентством QAA за підтримки British Council Україна на тему: «Галузевий аспект акредитації: міжнародний досвід» для членів галузевих експертних рад, сертифікат № 0055 (QAA)/2022, 3.02.2022, 1 кредит ЄКТС / 30 годин. 3. Сумський державний університет, свідоцтво про підвищення кваліфікації СП № 05408289/2632-20, «3 інноваційної педагогічної діяльності», 24 листопада 2020 р., 6 кредитів ЄКТС / 180 годин.</p> <p>Наявність публікацій за профілем дисципліни</p>

1. Ya. O. Us, O. V. Liuta, T. A. Vasilyeva, K. I. Kyrychenko (2019) Public integrity index: the visegrad countries' experience. Visnyk of Sumy State University. Economy series. № 2. 2019. c. 132-137. <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/uk/2-2019-18>

2. Liuta, O., Lieonov, S., Artyukhov, A., Sushko-Bezdenzhnykh, M., Dluhopolskyi, O. Student survey as a tool for quality assurance in higher education: the case of Ukrainian university. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2021, (4): 158 - 164. DOI:10.33271/nvngu/2021-4/158 (Scopus)

Робота у складі експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій МОН або у складі галузевої експертної ради як експерта

Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти:

1. Робота у складі галузевої експертної ради як експерта Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Член галузевої експертної ради за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування»

Виконання функцій рецензента журналу Вісник СумДУ. Серія Економіка.

Участь у міжнародних наукових та освітніх проектах

1. THEA Ukraine X, supported by the DAAD Programme «Support for the internationalisation of Ukrainian higher education institutions» – continuing education programmes for administrators at Ukrainian higher education institutions in education and academic management.
2. «AICE – With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe» проекту ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101048055 в

						<p>рамках напряму «Жан Моне», 2021-2024</p> <p>3.ServU – ERASMUS-EDU-2023-CBHE «Суспільно орієнтоване навчання у закладах вищої освіти для відбудови України».</p> <p>4. Проєкт «Посилення спроможності громад для відбудови через пілотування їхньої взаємодії з університетами» за підтримки фонду «Відродження».</p> <p>Практичний досвід 2016 - теперішній час - начальник Центру забезпечення якості вищої освіти СумДУ</p>	
204812	Люльов Олексій Валентинович	директор, Основне місце роботи	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту	<p>Диплом магістра, Сумський державний університет, рік закінчення: 2006, спеціальність: 090804 Фізична та біомедична електроніка, Диплом доктора наук ДД 008205, виданий 05.03.2019, Диплом кандидата наук ДК 004708, виданий 17.02.2012, Атестат доцента 12ДЦ 040304, виданий 31.10.2014, Атестат професора АП 002521, виданий 09.02.2021</p>	17	Моделювання в маркетингу	<p>Диплом доктора наук ДД 008205, спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, тема дисертації "Макроекономічна стабільність національної економіки: соціальні, політичні та маркетингові детермінанти", 2018 рік.</p> <p>Підвищення кваліфікації</p> <p>1. Тренінг "Академічна доброчесність як рушійна сила підвищення якості вищої освіти: кейси акредитаційної експертизи" (№ 101048055-14-230, 0,5 ЄКТС, 15 годин, 14-16 червня 2022 р.)</p> <p>2. «Кількісні та якісні соціологічні методи у роботі науковців» (СП №05408289/1793-21, 1,0 ЄКТС, 30 годин, 17.05.21-26.05.21 р.)</p> <p>3. Global Virtual Professional Development Program "Excellence in Teaching & Research" (Washington State University and Sumy State University), 11.02.2021-15.05.2021</p> <p>4. SciVal for researchers - grants, how to use bibliometric data in grant processes, 22.04.2021</p> <p>5. UN Sustainable Development Goals - how to analyze bibliometric indicators? 22.04.2021</p> <p>6. Онлайн-конференція від компанії SendPulse</p>

"Онлайн-продажі 5.0",
16.11.2021
7. Онлайн-конференція E-commerce conference (Send Pulse),
20.10.2020
8. Стажування в WSB University "Reinvention of European energy security within SDGs: the role of Ukraine", (Dabrova Gornicza, Poland, 5.12-13.12.2022)
9. Стажування в WSB University, Erasmus+, (Dabrova Gornicza, Poland, 1.10-10.10.2022)
10. Стажування "Modern business and marketing technologies: European experience", 40 hours, Firma Handlowo-Uslugowa "ROSLIN" (Poland, 1-10 October 2022)
11. Стажування в Stanislaw Staszic University of Applied Sciences in Pila "Trends in Marketing Research" (Pila, Poland), 150 годин (м. Познань, Польща, 14.04-14.05.2021).
12. Стажування в Інституті розвитку міжнародної співпраці "Modern Marketing Research: Cognitive Technologies", 150 годин (м. Познань, Польща, 15.09-15.10.2020).
13. Стажування в Інституті розвитку міжнародної співпраці "Modern Trends in Marketing Research" (м. Познань, Польща, 03-04 2020)
14. Стажування в Університеті Небраска "Teaching Strategies for Virtual Classrooms Faculty Development Program" (Virtual class, USA, 2020)
15. Стажування в ЕКА University of Applied Sciences (м. Рига, Латвія) "Emerging Trends in Economics, Culture and Humanities", 22-23.04.2020.
16. Стажування в Інституті розвитку міжнародної співпраці "Modern Marketing Research: Cognitive Technologies", 150 годин (м. Познань, Польща), 15.09-15.10.2020

Наукові публікації:
1. Lyulyov, O., Pimonenko, T., Chen,

Ya., Kwilinski, A., Us, Ya. (2024). Countries' green brands within the context of sustainable development goals. *Journal of Innovation & Knowledge*, 9(3), 100509. (Scopus)

2. Kwilinski, A., Lyulyov, O., Pimonenko, T., & Pudryk, D. (2024). The Global Image of Countries and Immigration Flows. *Central European Business Review*, 13(4), 1–19. (Scopus, Web of Science)

3. Lyulyov, O., Pimonenko, T., Infante-Moro, A., & Kwilinski, A. (2024). Perception of Artificial Intelligence: GSR Analysis and Face Detection. *Virtual Economics*, 7(2), 7–30. (Scopus)

4. Lyulyov, O., Chygryn, O., Pimonenko, T., Zimbhoff, A., Makiela, Z., & Kwilinski, A. (2024). Green Competitiveness Forecasting as an Instrument for Sustainable Business Transformation. *Forum Scientiae Oeconomia*, 12(2), 8–20. https://doi.org/10.23762/FSO_VOL12_NO2_1 (Scopus,)

5. Kwilinski, A., Lyulyov, O., & Pimonenko, T. (2023). The role of country's green brand and digitalization in enhancing environmental, social, and governance performance. *Economics and Environment*, 87(4), 1–22. <https://doi.org/10.34659/eis.2023.87.4.613> (Scopus, Web of Science) Q4

Навчально-методичні праці

Тетяна Пімоненко,
Олексій Люльов,
Олена Чигрин.
Маркетинг:
поглиблений курс:
навчальний посібник.
Одеса : Олді+, 2024.
177 с.
2. Маркетинг у
цифровому
середовищі:
підручник / Н. Є.
Летуновська, Л. М.
Хоменко, О. В.
Люльов та ін.; за заг.
ред. Н. Є.
Летуновської, Л. М.

Хоменко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 259 с.
3. Летуновська, Н.Є. Маркетинг у туризмі: підручник / Н.Є. Летуновська, О.В. Люльов. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 270 с.

Участь у вітчизняних та міжнародних наукових та/або освітніх проєктах
1. Керівник НДР «Форсайт-прогнозування стійкості національної економіки: від соціо-еколого-економічних протиріч до конвергентної моделі» (№ДР 0117U003932), 2017-2020 р.
2. Відповідальний виконавець НДР "Імітаційне моделювання траєкторії впливу поведінкових атракторів на макроекономічну стабільність та прозорості та суспільної довіри" (№ д/р 0121U100469), 2021-2023 рр.
3. Виконавець НДР "Зелене інвестування: коінтеграційна модель трансмісійних ESG-ефектів у ланцюзі «зелений бренд України – соціальна відповідальність бізнесу" (№ д/р 0121U100468), 2021-2023 рр.
4. Виконавець НДР "Зелене інвестування: коінтеграційна модель трансмісійних ESG-ефектів у ланцюзі «зелений бренд України – соціальна відповідальність бізнесу" (№ д/р 0121U100468), 2021-2023 рр.
5. Виконавець НДР «Моделювання механізмів мінімізації розривів енергоефективності в контексті Цілей сталого розвитку: комунікативна мережа взаємодії стейкхолдерів» (№ д/р 0120U102002), 2020-2022 р.
6. Виконавець Visegrad Grant Fund «Carbon free-economy: the best practices between the V4 and

Ukraine» 2021-2023.
7. Виконавець модулю імені Жана Моне 101048055-AICE-ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe». 2021-2024.
8. Виконавець модулю імені Жана Моне 619999-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «EU policy for SMEs: perspectives and challenges for Ukraine», 2020-2023.
9. Виконавець модулю імені Жана Моне 620232-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «EU Carbon-free economy: best practices for Ukraine», 2020-2023.
10. Виконавець гранту «Health economics and COVID-19: consequences for inclusive and sustainable development», Academia Aurea (Czech Republic), 2021
11. Виконавець міжнародного проекту «Operacjonalizacja zmiennych w badaniach nt. marketingu turystyki postindustrialnej – określenie zmiennych zależnych i niezależnych, hipotez badawczych, prób badawczej», Сілезька Політехніка (Глівіце), 2020 р.
12. Виконавець грант «Підприємницькі ризики МСП в Україні», Чеський фонд Грантового агентства Academia Aurea, 01.06.20–26.09.20 року.

Керівництво дисертацією на здобуття наукового ступеня
Вакуленко Ігор, Тема дисертації: «Організаційно-економічні засади запровадження розумних енергомереж в енергетичному секторі України» (<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80781>), дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Суми, 2020.
Москаленко Богдан, Тема дисертації: «Детермінанти підвищення інвестиційного потенціалу

національної економіки»
(<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83321>), дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Суми, 2021. 20 с.
Чигрин Олена, Тема дисертації: «Маркетингові детермінанти управління зеленою конкурентоспроможністю»
(<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82906>), дис. ... д-ра. екон. наук : 08.00.04. Суми, 2021
Летуновська Наталія, Тема дисертації: «Методологічні засади забезпечення здорового розвитку національної економіки»
(<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/93545>), дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Суми, 2023

Офіційний опонент:
Грипич Олена
Володимирівна, 15 травня 2021 р., 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, «Теоретичні аспекти оцінки та зміцнення соціальної безпеки України», Спецрада Д 64.251.01 Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України.
Лабенко Олександр Миколайович. Назва дисертації: «Формування фінансової політики природокористування в Україні». Шифр та назва спеціальності: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Докторська рада Д26.004.01 Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 2024 рік).

Член Спеціалізованої вченої ради Д55.051.06 доктора (кандидата) економічних наук за спеціальностями 08.00.03 – економіка та управління національним господарством; 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Головний редактор

						<p>наукового журналу «Маркетинг і менеджмент інновацій» (Web of Science) Член European Marketing and Management Association (EUMMAS) Член професійного об'єднання «European Organization of Scientific Research and Doctoral Studies»</p> <p>Сертифікат з англійської мови (на рівні не нижче B2) видано закладом: ECL Authorised Exam Centre "Universal Test", 000333268, 20.05.2017</p>	
224439	Ляшенко Ірина Володимирівна	доцент, Основне місце роботи	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій	<p>Диплом спеціаліста, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 1993, спеціальність: англійська та німецька мови, Диплом кандидата наук ДК 046122, виданий 09.04.2008, Аттестат доцента 12ДЦ 024555, виданий 14.04.2011</p>	25	Англійська мова академічного спрямування	<p>Диплом спеціаліста КК № 001965 від 15.06.1993 р., Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 1993, спеціальність: «Англійська та німецька мови».</p> <p>Підвищення кваліфікації Підвищення кваліфікації у Центрі розвитку кадрового потенціалу навчального закладу за накопичувальною системою Свідоцтво про підвищення кваліфікації СН № 05408289/1804-22 від 17.10.2022 р. «Академічна діяльність та викладання англійської мови», виданий Центром розвитку кадрового потенціалу СумДУ, 6 кредитів ЄКТС.</p> <p>Наявність публікацій за профілем дисципліни 1. Liashenko I. V. (2022). Assessing oracy in young adults vocational training. The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes. Vol. 10, Issue 3. P. 457-469. https://doi.org/10.22190/JTESAP2203457L (Scopus) 2. Liashenko I. (2023). Critical thinking strategies as an influential tool in growing the disciplinary literacy. Analele Universitatii Ovidius Constanta, Seria Filologie, 34(1). P. 72-</p>

95. <https://litere.univ-ovidius.ro/Anale/2023-volumul-1/1.%20Linguistics%20and%20translation%20studies/5.pdf> (Scopus)
3. Liashenko, I., & Bula, L. (2021). Disciplinary Literacy Development in the Professional Online Course for Cynological Translators: Ukrainian Case. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 13, (1), 349-372. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.1/376>
4. Liashenko, I. (2019). Students' perceptions of ESP course for cynological translators. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 7(1), 017-030. DOI:10.22190/JTESAP1901017L
5. Liashenko, I. (2019). Disciplinary Literacy Development as the Core standard of Education. Liashenko. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 7(91). – С. 81-90.
- 6 Liashenko, I. (2020). Reflective Practice as a Means of Critical Thinking Development in Distance Learning with University Students. *Scientific Papers of Berdiansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, (3), 308-315.

Навчально-методичні праці

1. Liashenko, I. 5609 Methodical instructions for practical lessons on the topic "Vocabulary builder for practicing language skills based on Speak Out PreIntermediate course" on the discipline "English" [Електронний ресурс] : for stud. of the basic discipline of various spec. full-time and parttime training / I. Liashenko. – Sumy : Sumy State University, 2023. - 34 p.
2. Liashenko, I. 5338 Methodical instructions for classwork and selfstudy on the topic "Physiotherapy lexis development" on the discipline "English for Physiotherapists"

[Електронний ресурс]
: or stud. of the
selective discipline of
spec. 227 "Physical
Rehabilitation" / I.
Liashenko. — Sumy :
Sumy State University,
2022. - 21 p.
3. Liashenko, I. 5055
Live for Life: English
for Primary Skills:
methodical instructions
for classwork and
selfstudy on the
discipline "Foreign
Language (English)"
[Електронний ресурс]
: for students of the
specialty 017 "Physical
Training and Sport"
and 227 "Physical
Rehabilitation" fulltime
and part-time training /
I. Liashenko. — Sumy :
Sumy State University,
2021. - 24 p.
4. Liashenko, I. V.
English for Sports
Studies [Текст] : study
guide / I. V. Liashenko.
— Sumy : Sumy State
University, 2020. — 82
p.
5. Liashenko, I. 4482
Critical Thinking
Development.
Methodological
guidelines for classwork
and self-study on the
discipline "English for
Academic Purposes"
[Текст] : for students of
the specialty 017
"Physical Training and
Sport" full-time and
part-time training / I.
Liashenko. — Sumy :
Sumy State University,
2018. — 44 p.

Відповідальний
виконавець наукової
теми «Методологія та
методика формування
мовленнєвих
компетенцій у
навчанні та
оцінюванні іноземних
мов: лінгвістичний,
соціокультурний,
прагматичний
аспекти» №
державної реєстрації
0116u000932

Участь у міжнародній
конференції з
фактичною участю і
презентацією:
1. University of Niš,
Faculty of Electronic
Engineering, Serbia,
September 22d 2022.
5th International
ESP/LSP Workshop
and Conference "Actual
ESP/LSP Classroom
Practice – sharing the
what and how and why
of our teaching",
презентація на тему:

“Assessing oracy in young adults’ vocational training”
2. Ovidius University of Constanța, September 22nd 2022, 3rd Internaional Conference “Innovative trends in teaching language for specific purposes in the context of the current social instability – INNOLSP”, презентація на тему: “Critical thinking strategies as an influential tool in growing the disciplinary literacy”

Участь у віртуальній академічній мобільності:
1. Участь в віртуальній академічній мобільності з PhD Стюартом Керроллом, доцентом кафедри початкової та дошкільної освіти коледжу Нью Джерсі, Евінг, Нью Джерсі, США у формі методичного курсу в першому семестрі і в другому семестрі 2022 - 2023 н.р.
2. Участь в онлайн літній школі університету Ліверпуля, 1.07.2023 - 21.07.2023 Академічна мобільність з метою викладання: за спеціальністю 6.020303 Філологія (прикладна лінгвістика) Польща, Краків, Tesol ukraine institute "Teaching in a time of crisis: innovative tools, strategies, and approaches to improving english learning for ukrainians", Krakow. With support from the Regional English Language Office at the U.S. Embassy in Kyiv, Ukraine through the English Language Alumni Program. 01.07.2023 - 07.07.2023
3. Академічна мобільність з метою підвищення кваліфікації: за спеціальністю 6.020303 Філологія (прикладна лінгвістика), Велика Британія, Ланкастер, Ланкастерській університет.
4. Участь в літній школі з корпусної лінгвістики «Corpus

Linguistics for Language learning, Teaching and Testing / Корпусна лінгвістика для вивчення викладання та тестування англійської мови», 26.06.2023 - 30.06.2023

Міжнародні індивідуальні гранти
1. Розробка та викладання курсу в межах проєкту «Платформа AgriSciences для посилення науки у вищих навчальних закладах України» / "AgriSciences Platform for Scientific Enhancement of HEIs in Ukraine" Czech University of Life Sciences Prague, 01.09.2022- 30.11.2022
2. Онлайн програма "Instructional Design for ELearning" UDEMY business (San Fransico, USA), <https://www.udemy.com/> січень-лютий 2023
3. Підвищення кваліфікації від Ланкастерського університету, Університет Ланкастера, Велика Британія, 25.06.2023 - 30.06.2023
4. Участь у курсі навчання з творчого письма для викладачів англійської мови ЗВО України від Регіонального відділу англійської мови при Посольстві США в Києві з викладачем американського університету Кристиною Ніколь, липень 2022 - травень 2023

Діяльність у професійних та громадських об'єднаннях
1. Європейська асоціація з мовного тестування та оцінювання (European Association for Language Testing and Assessment (EALTA)
2. Українська асоціація викладачів і дослідників європейської інтеграції (APREI), сертифікат від 22.10.2020 р.
3. Всеукраїнська Асоціація з мовного тестування та

оцінювання (ВУАМТО), посвідчення від 13.01.2021 р.
4 Українська асоціація дослідників освіти (УАДО), посвідчення № 70/2021 від 14.01.2021 р.
5. ГО «Українське відділення Міжнародної асоціації викладачів англійської мови як іноземної» (IATEFL Ukraine), посвідчення (Membership card) FMO470 від 16.03.2021 р.
6. ГО «Асоціація викладачів іноземної мови TESOL-Ukraine», посвідчення №23 від 25.02.2020 р.

Оформлено і отримано авторське свідоцтво на онлайн курс англійською мовою Basics on Writing the Academic Research Article (WARA) Свідоцтво №103828 від 08.04.2021

Рецензент наукових журналів, що обраховуються базами даних Scopus та Web of Science:
“International Journal of Learning, Teaching and Educational Research” (Scopus), “Language Teaching Research” (Scopus and WoS), “International Journal for Research in Vocational Education and Training” (Scopus); членкиня редколегії фахового журналу категорії Б «Філологічні трактати» (ISSN 2077804X).

Досвід практичної роботи
Перекладач, здійснення перекладацької роботи англійською мовою специфічного спрямування для Українського кінологічного союзу Міжнародної кінологічної федерації (FCI).

Нагороди від Посольства США в Україні та Міністерства освіти та науки в Україні» за досконалість викладання: «На знак визнання досконалості

							викладання англійських та американських вчень» (2000 р.).
--	--	--	--	--	--	--	---

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП	ПРН відповідає результату навчання, визначеному стандартом вищої освіти (або охоплює його)	Обов'язкові освітні компоненти, що забезпечують ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
<p><i>ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з маркетингу і дотичних предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.</i></p>	☒	<p>Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів</p>	<p>МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання</p>	<p>МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)</p>
		<p>Глобальні тренди в маркетингу</p>	<p>МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) МН3 Кейс-метод МН4 Обмін думками (think-pair-share) МН5 Лекції-дискусії</p>	<p>МСО1 – Звіт за результатами виконання практичних робіт МСО2 – Виконання Індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО4 – Виконання Індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО5 – Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)</p>
		<p>Моделювання в маркетингу</p>	<p>МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)</p>	<p>МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен</p>
		<p>Англійська мова академічного спрямування</p>	<p>МН1 Кейс-орієнтоване навчання МН2 Евристичне навчання МН3 Командно-орієнтоване навчання (TBL) МН4 Самостійне навчання</p>	<p>МСО1. Оцінювання письмових робіт МСО2. Виконання пошуково-дослідного завдання (індивідуальна презентація за темою дисертаційного</p>

				дослідження) МСО3. Підсумковий контроль: екзамен
<p><i>ПРН03. Формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані</i></p>	☒	<p>Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів</p>	<p>МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання</p>	<p>МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)</p>
		<p>Управління науковими проєктами</p>	<p>МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study), в т.ч. в рамках групового проєкту МН3 Дослідницька робота (розробка наукової пропозиції для грантового фінансування) МН4 Проєктний метод МН5 Практико-орієнтоване навчання</p>	<p>МСО1. Виконання практичного кейсу групою (підготовка, презентація, захист) МСО2. Розробка індивідуальної дослідницької пропозиції, презентація для зворотнього зв'язку під час практичних занять МСО3. Поточні контрольні роботи (проміжний контроль)</p>
		<p>Моделювання в маркетингу</p>	<p>МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)</p>	<p>МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен</p>
<p><i>ПРН11. Розробляти та досліджувати економіко-математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем із використання сучасного програмного забезпечення, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у маркетингу та у дотичних міждисциплінарних напрямках</i></p>	☒	<p>Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів</p>	<p>МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання</p>	<p>МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)</p>
		<p>Глобальні тренди в маркетингу</p>	<p>МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) МН3 Кейс-метод МН4 Обмін думками (think-pair-share) МН5 Лекції-дискусії</p>	<p>МСО1 – Звіт за результатами виконання практичних робіт МСО2 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО4 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО5 – Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)</p>

		Педагогічна практика за професійним спрямуванням	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
<i>ПРНО4. Глибоко розуміти та імплементувати загальні принципи та методи маркетингової науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій діяльності.</i>	☒	Споживацька поведінка	МН1Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3Самостійне навчання	МСО1 - Виконання поточних тестових завдань МСО2 - Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО3 - Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО4 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО5 - Підсумковий контроль: екзамен
		Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів	МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання	МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)
		Глобальні тренди в маркетингу	МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) МН3 Кейс-метод МН4 Обмін думками (think-pair-share) МН5 Лекції-дискусії	МСО1 – Звіт за результатами виконання практичних робіт МСО2 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО4 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО5 – Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)
		Педагогічна практика за професійним спрямуванням	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
<i>ПРНО2. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та</i>	☒	Глобальні тренди в маркетингу	МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) МН3 Кейс-метод МН4 Обмін думками (think-pair-share) МН5 Лекції-дискусії	МСО1 – Звіт за результатами виконання практичних робіт МСО2 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО4 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист)

<i>технологічні проблеми маркетингу з урахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</i>				МСО5 – Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)
		Моделювання в маркетингу	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)	МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен
		Споживацька поведінка	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання	МСО1 - Виконання поточних тестових завдань МСО2 - Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО3 - Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО4 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО5 - Підсумковий контроль: екзамен
		Управління науковими проєктами	МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study), в т.ч. в рамках групового проєкту МН3 Дослідницька робота (розробка наукової пропозиції для грантового фінансування) МН4 Проєктний метод МН5 Практико-орієнтоване навчання	МСО1. Виконання практичного кейсу групою (підготовка, презентація, захист) МСО2. Розробка індивідуальної дослідницької пропозиції, презентація для зворотнього зв'язку під час практичних занять МСО3. Поточні контрольні роботи (проміжний контроль)
<i>ПРНоб. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з маркетингу та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</i>	☒	Філософія науки	МН1 Лекційне навчання МН2 Кейс-орієнтоване навчання МН3 Електронне навчання	МСО1 – Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО2 – Виконання Індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Робота напрактичних заняттях МСО4 – Іспит
		Педагогічна практика за професійним спрямуванням	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
		Педагогічна діяльність у вищій школі	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
		Управління науковими проєктами	МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study), в т.ч. в	МСО1. Виконання практичного кейсу групою (підготовка, презентація,

			рамках групового проекту МН3 Дослідницька робота (розробка наукової пропозиції для грантового фінансування) МН4 Проектний метод МН5 Практико-орієнтоване навчання	захист) МСО2. Розробка індивідуальної дослідницької пропозиції, презентація для зворотнього зв'язку під час практичних занять МСО3. Поточні контрольні роботи (проміжний контроль)
<i>ПРН12. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності</i>	☒	Педагогічна діяльність у вищій школі	МН1 Лекційне навчання МН2 Проблемне навчання МН3 Самостійне навчання	МСО1 – Підсумковий контроль: екзамен МСО2 – Підготовка та презентація міні-лекції МСО3 – Виконання Індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист)
		Педагогічна практика за професійним спрямуванням	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проектне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
<i>ПРН07. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми маркетингу державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.</i>	☒	Культура наукової української мови	МН1 Практикоорієнтоване навчання МН2 Самостійне навчання МН3 Проектне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL) МН5 Електронне навчання	МСО1. Оцінювання письмових робіт МСО2. Укладання бібліографії до власного наукового дослідження МСО3. Презентація за темою дисертації
		Споживацька поведінка	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання	МСО1 - Виконання поточних тестових завдань МСО2 - Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО3 - Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО4 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО5 - Підсумковий контроль: екзамен
		Англійська мова академічного спрямування	МН1 Кейс-орієнтоване навчання МН2 Евристичне навчання МН3 Командно-орієнтоване навчання (TBL) МН4 Самостійне навчання	МСО1. Оцінювання письмових робіт МСО2. Виконання пошуково-дослідного завдання (індивідуальна презентація за темою дисертаційного дослідження) МСО3. Підсумковий контроль: екзамен
<i>ПРН08. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та</i>	☒	Моделювання в маркетингу	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)	МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен

інформаційні системи.		Споживацька поведінка	МН1Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3Самостійне навчання	МСО1 - Виконання поточних тестових завдань МСО2 - Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО3 - Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО4 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО5 - Підсумковий контроль: екзамен
		Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів	МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання	МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)
ПРН09. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері маркетингу, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення.	☒	Педагогічна діяльність у вищій школі	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
		Філософія науки	МН1 Лекційне навчання МН2 Кейс-орієнтоване навчання МН3 Електронне навчання	МСО1 – Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО2 – Виконання Індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Робота напрактичних заняттях МСО4 – Іспит
		Педагогічна практика за професійним спрямуванням	МН1 Навчання на основі досвіду. МН2 Проєктне навчання	МСО1 – Проведення відкритого заняття МСО2 – Звіт за результатами педагогічної практики за професійним спрямуванням
ПРН05. Представити та оприлюднювати результати самостійних оригінальних наукових досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення з дотриманням належної академічної доброчесності, а також демонструвати володіння методологією викладання	☒	Культура наукової української мови	МН1 Практикоорієнтоване навчання МН2 Самостійне навчання МН3 Проєктне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL) МН5 Електронне навчання	МСО1. Оцінювання письмових робіт МСО2. Укладання бібліографії до власного наукового дослідження МСО3. Презентація за темою дисертації
		Організація наукових досліджень та оприлюднення їх результатів	МН1Лекційне навчання МН2 Навчання на основі досліджень (RBL) МН3Самостійне навчання	МСО1 - Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО2 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО3 - Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація,

професійно-орієнтованих дисциплін і нести відповідальність за навчання інших.		Моделювання в маркетингу	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)	захист) МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен
		Англійська мова академічного спрямування	МН1 Кейс-орієнтоване навчання МН2 Евристичне навчання МН3 Командно-орієнтоване навчання (TBL) МН4 Самостійне навчання	МСО1. Оцінювання письмових робіт МСО2. Виконання пошуково-дослідного завдання (індивідуальна презентація за темою дисертаційного дослідження) МСО3. Підсумковий контроль: екзамен
ПРН 10. Визначати та оцінювати соціальні, культурні, глобальні, етичні та екологічні тренди сталого розвитку країни та світу при плануванні та здійсненні маркетингових досліджень, інтегрувати існуючі методики і методи досліджень та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань.	☒	Глобальні тренди в маркетингу	МН1 Інтерактивні лекції МН2 Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) МН3 Кейс-метод МН4 Обмін думками (think-pair-share) МН5 Лекції-дискусії	МСО1 – Звіт за результатами виконання практичних робіт МСО2 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО4 – Виконання індивідуального проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО5 – Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)
		Моделювання в маркетингу	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання МН4 Навчання на основі досліджень (RBL)	МСО1 – Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань МСО2 – Виконання індивідуального дослідницького проєкта (підготовка, презентація, захист) МСО3 – Проміжний модульний контроль у формі тестування МСО4 – Підсумковий контроль: екзамен
		Споживацька поведінка	МН1 Лекційне навчання МН2 Практикоорієнтоване навчання МН3 Самостійне навчання	МСО1 - Виконання поточних тестових завдань МСО2 - Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) МСО3 - Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) МСО4 - Проміжний модульний контроль у формі тестів та практичного завдання МСО5 - Підсумковий контроль: екзамен